

Arch. 42 P

Desjardins

DE TABULIS ALIMENTARIIS

DE

TABULIS ALIMENTARIIS

DISPUTATIONEM HISTORICAM

FACULTATI LITTERARUM PARIENSI PROPONEBAT

ERNEST DESJARDINS

LICENCIATUS

PARISIIS

APUD AUGUSTUM DURAND, BIBLIOPOLAM

VIA DICTA DES GRÈS, 5

M DCCC LIV

DOCTISSIMO ET DILECTISSIMO

E. EGGER

IN FACULTATE LITTERARUM PARISIENSI PROFESSORI VICARIO
ACADEMIE INSCRIPTIONUM SOCIO

HANC THESIM

DISCIPULUS REVERENTISSIMUS ET GRATISSIMUS

OFFERO

DE
TABULIS ALIMENTARIIS.

Hoc opus aggredienti mihi non in animo est ut, quascumque de jure romano quaestiones alimentariae Tabulae moverint, multa de eis verba faciam; sed historicam duntaxat disquisitionem instituturus, sic eam distribuam :

1^a Ut alimentariorum monumentorum historiam enarrarem, utque libros recenserem quicumque ad hujus argumenti notitiam pertinent;

2^a Ut Institutio alimentaria ejusmodi, diversis temporibus, fuerit definirem;

3^a Ut quid sint duae illae Inscriptiones, de quibus agam, Tabulam dico Veleiatium et Tabulam Ligurum Baebianorum, singillatim exponerem, et paucis de veterum locorum in utraque notationibus adderem;

4^a Ut harum Inscriptionum exemplaria, quarum alteram D. Lopesius primum emendavit, tum ex Lamæ opere et ipsa Tabula aenea ego ipse correxi, alteram ad ejus loci quem *Campolattaro* vocant monumentum evexit vir doctus Monmsenius, typis describenda curarem; ut denique duas ipse tabulas, quarum altera ad pagorum fundorumque enumerationem, altera vero ad hypothecas pertinet, componerem.

PARS PRIMA.

ALIMENTARIORUM MONUMENTORUM HISTORIA ET LIBRORUM
AD EA PERTINENTIUM RECENSUS.

CAPUT I.

VELEIATUM TABULÆ HISTORIA ET LIBRORUM AD EAM PERTINENTIUM RECENSUS,
AB ANNO 1747 USQUE AD ANNUM 1832.

§ I. Anno Domini 1747, duo aratores, haud longe a *Macinesso*, qua spectat meridiem Placentia, æneæ tabulæ ingentis fragmenta effoderunt, latinis litteris inscripta. His fragmentis in unum collectis, exstitit Tabula pondo librarum 600, lata pedes octo et octo uncias, alta pedes quinque et uncias novem, quam cum in urbe proxima, *Borgo-San-Donino*, pro æris pondere vendidissent, moxque inventi fama percrebuisset, duo canonici viri, DD. Roucovieus et Costa nihil non tentantes, id assecuti sunt ut singularis ejus monumenti fragmenta redimerent. Nonnulli antiquitatis investigatores rem explanare conati sunt, atque ita factum est ut, anno 1748, prima de ea mentio vulgaretur. Aliquid autem de ista tabula, in Archæologicis diurnis Romæ, scripsit R. P. Contuccius.

§ II. JACBI vir doctissimus Maffei, agre ferens rem ab alio esse occupatam, non dubitavit diem antiquiorem adscribere litteris quas ad D. Zenum misit, in quibus copiose de Inscriptione apud Macinessum inventa disputabat. Idem vero, dum istis litteris anni 1747 novembris 22^m diem adscribit imprudens, fraudem suam ipse professus est, scilicet de ea scripsisse se testatus antequam tabula ipsa lucem vidisset. Neque eo minus studuit, ut in libro, qui Museum Veronense dicitur, anno 1749, tota atque integra Tabula describeretur; quod quidem ita factum est ut multis mendis editio illa abundaret. Nonnulla tamen editor de Inscriptionis orthographia docte observata subject.

§ III. Inscriptionem, eodem anno, edidit, Florentiæ Tuscorum, Antonius Fr. Gorius¹.

1. Exemplar Tabulæ Trajanæ pro Pueris atque Puellis Alimentariis recipub. Veleiat. in Italia institutis, etc. Florent. 1749.

§ IV. Commentarios suos de Inscriptione protulit eodem anno Muratorius, in quibus magnam vim doctrinae expromit, quanquam ille Trajanum institutionis alimentariorum facit auctorem, quam hodie Nervæ auctori esse adscribendam novimus; quod quidem opusculum repetit Gorius in *Symbolis litterariis*¹.

§ V. Sed Inscriptionis fama apud Gallos pervaserat, et doct. Terrassonius eandem integram protulit, anno 1750, quum plurima huiusmodi instrumenta Historiæ suæ juris civilis subjungeret.

§ VI. Eodem ferme tempore, in suis Placentiæ Annalibus Poggialius nonnulli de Tabula Veleiatium scripsit.

§ VII. Anno 1757 Conr. Stiglitius opusculum de alimentaria Tabula Altorfii edidit²; in quo, quod ad jus romanum pertinet, propius ad certam rei explanationem quam superiores illi videtur accedere. Hunc autem libellum Lamæ fuisse ignotum puto³.

§ VIII. Douatus et ipse iis ferme temporibus Tabulam Veleiatium exhibuit in suo Thesaurō⁴.

§ IX. Dum hanc rem docti homines agunt, anno 1760, maii 18^æ die, epistolam de Tabula ad Parmensis imperii ministrum Costa canonicus scripsit, quæ fuit pervulgata. Eodem anno, 3^æ die junii, ad eundem ministrum litteras misit Poggialius. Ejusdem autem mensis 5^æ die, ad can. Costam rescripsit minister. Eodem anno, 8^æ die junii, rescripsit ipse can. Costa. Inscriptionem enim, postquam diversæ æneæ tabulæ partes apte coagmentatæ fuerunt, infanti Philippo, Parmensi duci, eodem anno 1760, can. Costa obtulerat. Inde in Farnesio palatio collocata est.

§ X. Nondum tamen quisquam id erat assecutus ut Tabulam recte inter-

1. Dell' insigne Tavola di bronzo spettante ai fanciulli e fanciulle alimentarij di Trajano Augusto nell' Italia, dissotterrata nel territorio di Piacenza, l'anno 1747. Intera edizione. Esposizione fatta da Antonio Lodovico Muratori, etc. — Legitur hæc dissertatio in *Symbolis litterariis* Gorii, vol. V, qui et ipse expositioni Muratorii præmisit supra scriptum exemplar, sic iterum pervulgatum, eodem anno 1749.

2. De usu ac præstantia Tabulæ Trajanæ in jure romano præfatus auspiciis muneris juridici in Academia Altorfina a. d. xi novembre. c. d. lxxcvi solemniter capiendi adiunxiat Jo. Conradus Stiglit. jur. utr. doct., etc.

3. Ernestum Spangenberg non latuit: Juris romani Tabulæ negotiorum solemnium. *Lipsiæ*, 1822, VII, Miscellanea, LXVIII, p. 308.

4. Thesaur. novissim. inscript. græc. et lat. T. II, p. 437, § 9 (1763-1775).

pretaretur¹. Hoc pro certo habebatur : in ea quasi indicem contineri fundorum, simul cum possidentium nominibus, et cujusque fundi estimatione sestertiis expressa ; eosdem fundos in pagos fuisse distributos, pagos autem ad quinque civitates, Veleiam, Placentiam, Parmam, Libarnam, Lucaequae referri debere ; ibi denique de Trajani Imperatoris erga pauperum legimos pueri munificentia tractari ; jam Inscriptionem illam, si tota dilucidaretur, lumen multis maximi momenti questionibus esse allaturam ; atque inde notum fore quenamodum, apud Romanos, egenorum miserie sublevandæ provisum esset, quæ mox ab Imperatore in coloniis aut municipiis ejusdem rei causa insituta essent.

§ XI. Ceterum in Tabula fuerat animadversum scripsi de Veleia quam de ceteris civitatibus fieri mentionem. Geographi autem hactenus aberraverant conjicientes quis esset ejus civitatis Veleie situs, de qua Livius², Pliniusque³ scripserunt, quamque Cluverius⁴ declarat nusquam reperiri posse. Philippo igitur, Infanti regio, venit in mentem ut, quibus in locis detecta fuerat Inscriptio, ibi solum effoderetur. Hoc autem anno 1760, quum huc ipse, operis inspicendi causa, princeps se contulisset, in his desertis regionibus ligneam casulam exstruendam sibi curat Rei gerendæ et effodiendo solo præcitur can. Costa ; diebusque non ita multis, rechiditur et agnoscitur Basilica primum, mox Forum, Ararium, Sacrum Comitium, Domus Pontificis, Templum Jovis, alia satis multa unde agnosci poterat civitatem ad primam Cesarum ætatem pertinere. Jam apparebat Veleiam esse civitatem : exstant adhuc certa vestigia viarum diversas cœli partes spectantium, aenea et marmorea monumenta præclaram aureæ

1. Doct. Conradus Stiglius cujus rarissimum opusculum est et, pro doctrina, nimis lignotum, institutionis ipsius fere ad veram explanationem accessit, sicut ex illo fragmento manifestum : « Misericordie et humanitatis adfectu, Trajanus Augustus, ut pauperibus provinciarum Italiae, ita præcipue soli egene Veleiati opem laturus, stipem in ejus alimenta ingentem erogare decreverat. Quum vero Imperator haud sine ratione metueret, ne successores Augusti alimenta illa inania redderent atque irrita : possessoribus prædiorum Veleiatis, prudentissimo consilio, maximas pecuniarum summas, non ærario publico, nec fisco Imp. sed de suo solvit, quo prædia et fundos suos proflerentur, et oligarenti vectigali privato, unde alimenta haberent pauperes commemoratæ civitatis pueri puellæque, qui propterea alimentarii in Tabula nostra nuncupantur, rectius alumni. »

2. Liv., l. XXX, c. x, et l. XXXII, c. xix et xxi.

3. Plin., l. III, c. v, et l. VII, c. xlix.

4. Cluver. Italia antiqua, t. I, c. x, § 11.

ætatis notam artemque optimam declarantia : utriusque Agrippinæ, Germanici, Neronis infantis atque etiam Faustine simulacra eximia. Nulla vero Christianorum vestigia; nihil inventum quod post Constantini ætatem videretur fuisse erectum aut signatum, excepto tamen humismate quodam Leonis I effigiem ferente, quod quidem ad veterem Veleiam minime spectans, sed potius cum thesauro aliquo videtur in terram, circa quintum sextumve a Christo nato sæculum fuisse defossam.

§ XII. Qui autem fieri potuit ut tota civitas sub aggestu terræ decempedali subito evanuerit obruta, neque ullus exstiterit historie scriptor qui rem adeo miram commemoraret? Si quis hujus rei causas diligenter investigaverit, si soli naturam attentius, quæ sit et in valle et in proximo montium clivo quibus continuatur Apenninus, perspexerit, lacum quemdam olim in edita montis parte velut in cratere inclusum fuisse censebit. Has scilicet terras minime stabiles firmasque aquæ lente alteque subederant. Jam quodam die, lacus iste, ruptis impedimentis, præceps et in modum torrentis subito effusus, glebas et illisa saxa secum rapiens, uno temporis articulo, loca subterjacentia videtur oppressisse. A quo die, tristitia hæc loca in vastam solitudinem mutata sunt, ubi vix unus et alter oberrat caprarius. Inde etiam nunc *Rovinzazzo*, seu mons ruinæ, jugum istud appellatur.

§ XIII. Anno 1760 effossa primum fuisse Veleiatis agri rudera superius dixi. Nec cessavit usque ad annum 1765 effodiendi labor. Iterum anno 1770, mox anno 1775, deinde anno 1801 versari solum et denuo interrogari cœpit. Postremo annis 1842¹ et 1843, rursus scrutandis ruderibus L. Lapsius ipse præfectus est.

§ XIV. Quum autem virorum doctorum, quicumque in Italia erant, ea rudera, quæ apud Veleiam effodiebantur, diligentiam magis ac magis excitarent, si qua ibi reperta fuerat inscriptio, huic explicanda summo cum studio incumbabant; neque ea res ad Trajanæ Tabulæ cognitionem medicis fuit auxilii. Hoc enim inprimis studeverunt ut ex titulis istis nova veluti fax quædam accenderetur quæ in Veleia civitate, cujus pagorum fundorumque adeo frequens est in magna illa inscriptione mentio, vel minimas locorum partitiones illustraret. Ab anno igitur 1764 usque ad 1768, quinque epistolas Lamius edidit², in quibus locorum rationem quæ sit explorat,

1. Lettera del sig. Michele Lopez al celebre ed illustre conte Bartolomeo Borghesi a S. Marino : *Bullettino dell' Institut. di corrisp. archeol.*, novembre 1842

2. *Novell. lettere*, 1764, n° 34; 1768, n° 24, 25, 30, 31.

atque id agit ut fundos, de quibus in Tabula sermo est, non Placentinae sed Lucanae regionis esse probare velit; seque profitetur plane demonstratarum multis Tuscis et Lucensibus locis nomina eadem etiam nunc inhaerere quae in Tabula describuntur.

§ XV. Muratorius opusculum supra scriptum iterum vulgavit, anno 1767¹.

§ XVI. Hic operi locus assignandus est, quod reliquit ipse can. Costa, vir effodiendo Veleiati agro praefectus, qui quidem tres libros reliquit *απογραφαι*, in quibus, quo et tempore et modo fuerint apud Veleiam, tot rudera detecta narrat singulatim, quicquid autem aliqua memoria dignum inde fuerit effossum graphice designat, quod opus nondum pervulgatum, Parmae, ut videtur, in aliquo angulo etiam nunc delitescit.

§ XVII. Anno 1775, Lucae, P. Vincentius Poggius Litteras pervulgavit², in quibus ut multa alia, quae minus recte exponit, omittam, hoc certe monebo eum ipsis fundos possidentibus munificentiam adscribere.

§ XVIII. Anno 1776, Taciti operibus adjunctam Appendicem chronologicam edidit Broterius, in qua breviter de Veleiatium Tabula commentatus est et inscriptionem ipsam protulit³.

§ XIX. Anno 1788, vir magnae doctrinae et acuti ingenii Zacynthus Cara, Vercellis, libellum protulit, hodie rarissimum⁴, in quo, praeter ipsam Tabulam, etiam locorum, quae in Tabula indicantur, habes descriptionem. Fundos autem omnes circa Veleiam sitos fuisse putat, pagos qui in alimentaria Inscriptione designantur, fundosque, quem locum habuerint, reperisse se contendit, idque geographica formula descriptum lectoris oculis subjicere non dubitat⁵.

§ XX. Eodem anno, libellum ejusdem argumenti Augustae Taurinorum Pitarellius edidit⁶. Duobus annis elapsis, idem scripsit multa de locis geographicis Jos. Pitarellius Astius⁷: opus illud est in quinque partes distri-

1. T. III, *Arezzo*.

2. *Lettere ragionate d'un academico oscuro. Luca, 1775.*

3. *Parisi, 7 vol. in-12, 1776, secunda edit.; prima editio, 1771, 4 vol. in-4.*

4. Dei paghi dell'agro Veleiate nominati nella Tavola Trajana alimentaria che si conserva nel museo di Parma. *Vercelli, MDCCXXXVIII.*

5. P. 93-130.

6. Idea della spiegazione della Tavola alimentaria di Traiano. *Torino, 1788.*

7. Della celebratissima Tavola alimentaria di Traiano, spiegazione fatta da Secondo Giuseppe Pitarelli d'Asti. *Torino, 1790.*

butum, in quo quis fuerit largitionum auctor exquirat, et unicuique suam civitati, pago fundoque sedem assignare studet; quosdam Placentiæ et Veleie pagos ad imas usque Alpes, qua spectat Augusta Taurinorum occidentem, transferendos esse arbitrat¹. Pitarellii tamen liber nonnihil veri continet, et quamvis Caræ operi primum locum assignem, verum, ut pleniusque fit, inter utrumque in medio deprehendi infra ostendam. Integram Tabulam Pitarellius etiam protulit.

§ XXI. Anno 1808, Wolfius, in doctissimo libello de Institutione alimentaria disputavit, et in appendicibus totam Inscriptionem exhibuit².

§ XXII. Anno 1809, a viro summo F. C. Sabiniaco pervulgata fuit commentationis Wolfianæ censura³.

§ XXIII. Annis 1809, 1810, 1811, Paufler edidit Commentationem doctrinæ et iudicio eximiam, in qua anaglyphum opus *Ville-Albani* de Puellis Faustinianis alimentariis exhibet et interpretatur⁴.

§ XXIV. Per istas doctorum disputationes sic Trajanæ Tabulæ fama percubuerat, ut proximo desinente sæculo, eam Gallicæ legiones, quasi magni pretii prædam, arripuerint, et magnis impensis Lutetiam miserint. Ibi diligenter usque ad annum 1815 servata fuit⁵; dein Parmam relata et Farnesio palatio reddita.

§ XXV. Jam ante annum 1800, Petrus Lama, Museo duc. Parmensi præfectus, ad fidem æræ tabulæ Inscriptionem exscripserat, quod quidem exemplar ipse vidi, mendosum sane et ab ipsa scriptura valde diversum: cuiusquidem vera descriptio quam vulgo *facsimile* dicimus, etiam nunc de-

1. Pitarelli rationem ille facile sibi animo effinget, qui in Tabulam meam geographicam coniecerit oculos, quam inter alias de antiqua Italia, duce et auspice doctissimo Walekenærio, ipse descripsi. Neque ego qui tam insignem virum secutus vera semper attigissem, illud profiteri non vereor me in hoc proprio virum meorum periculo rationem iniisse quam esse falsam hodie constat. Cf. Geogr. anc. hist. et comp. des Gaules cisalp. et transalp. *Paris*, 1839, t. II, part. III, ch. vii, p. 437 et suiv., et E. Desjardins, Atlas géographique de l'Italie ancienne, pl. VII. L. Hachette et Cie. *Paris*, 1852.

2. Von einer milden Stiftung Trajans, etc. *Berol.*, 1808.

3. Heidelberger Jahrbüchern der Literatur, Jurisprudenz und Staatswissenschaften. *Jahrg.*, 1809, p. 254-261.

4. Quæstio antiquaria de Pueris et Puellis alimentariis. Edidit M. Christianus Heuricus Paufler, Scholæ ad ædem S. Crucis Rector. *Dresdz.*, MDCCCXIII.

5. Mentionem hujus singularis monumenti Millinus fecit, Voyage en Piémont, à Nice et à Gènes, *Paris*, 1810, t. I, 1; vide notam pag. 109.

sideratur. Temporis angustiae obstiterunt quominus quidquam praeter primi tituli versus primos ad ipsius aris scripturam exactos chartis atque inde typis representarem. Idem Lama, anno 1818 libellum vulgavit¹; mox, anno sequenti, magnum de Veleiatium Tabula opus protulit². Nemo verius, nemo aptius de ea re adhuc scripserat, nulla tamen locorum habita ratione. Quo res alimentaria spectet nondum intellexisse Lama videtur, licet eam accuratissime perpenderit. Locorum situm negligit; Carae autem non videtur sententiae favere, et Lamii, Poggii et Pitarellii opinionibus haud immerito adversatur. Hoc vero opus eo se maxime commendat, quod multa de vegetalibus auctor observavit, quod verba Inscriptionis et ea quidem truncata explanavit, quod in plerisque se fidum et diligentissimum praestitit interpretem. Nemo, ante Lamam, rem absolutius excussit; in quibus autem peccat inscius, ea me spero diligenti opera correcturum.

§ XXVI. Anno 1822, Ernestus Spangenberg Tabulam ipsam mendose cum breviori commentario ac recensu librorum ad Tabulam spectantium, in quo quidem plura ommissa sunt, protulit³.

§ XXVII. Eodem tempore, de alimentariis institutionibus, praecipue de Veleiatium Tabula, pauca commentatus est Hegewischius⁴.

§ XXVIII. Anno 1831, G. Antolinus vulgavit librum de solo Veleiae effosso, necnon et de veteri illius civitatis statu⁵.

§ XXIX. Ex his omnibus quae doctorum hominum industria explanandae Veleiatium Tabulae causa congesserat, jam apparebat quot quaestiones ad fisci rationem et rem, si verbo uti liceat, hypothecariam pertinentes quaestio illa complecteretur. Jam suspicati erant nonnulli cujusmodi esset publica

1. Iscrizioni antiche collocate ne' muri della scala Farnese e spiegate da Pietro Lama, prefetto del Museo. *Parma*.

2. Tavola alimentare Veleiate detta Traiana, restituita alla sua vera lezione da Pietro Lama, prefetto del ducale Museo, con alcune osservazioni dal medesimo. *Parma*, 1819.

3. Juris romani tabulae negotiorum solemnium, modo in aere, modo in marmore, modo in charta superscriptae, etc., ed. Ernestus Spangenberg. *Lipsiae*, 1822.

4. Essai sur l'époque de l'histoire romaine la plus heureuse pour le genre humain, par Hegewisch, traduit de l'allemand par Ch. Solvet, 1831, in-8. Note 5, 6, du vol.

5. Prior editio prodit anno 1819. Editio posterior titulum habet: Le Rovine di Veleia misurate e designate da G. Antolini, professore d'architettura. *Milano*, 1831. Rursus autem, ut supra dixi, scrutandis ruderibus, annis 1812 et 1813, D. Lopesius, praefuit. Inde fit ut in adumbrata ab Antolinio descriptione aliquid desideretur, quoniam cum ultimis illi labores latuerunt.

illa liberalitas. Jam videbatur judicari posse aliter quam antea factum erat de vectigalium agrorum statu, ac de agro publico, qualis in coloniis esset; tum de magistratibus diversis alienariis, quæ munera eorum essent; denique de municipali constitutione, quatenus ea ad Cæsarem leges pertineret. Sed totam hanc materiam recens quoddam inventum mox nova luce illustravit.

CAPUT II.

UTRUSQUE INSCRIPTIONIS HISTORIA ET LIBRORUM AD EAS PERTINENTIUM RECENSUS
AB ANNO 1832 AD ANNUM 1853.

§ I. Anno 1832, *Compollattari*, in quodam Neapolitani regni oppidulo, haud longe a Benevento, reperta est in *D. Agostini* villa, altera inscriptio alimentaria quæ ad Ligures Babianorum pertinebat. Huic quarti Trajani consulatus annus legitur adscriptus, annus scilicet p. Chr. centesimus primus, unde constat eam duobus annis Veleiatium Tabula fuisse antiquiorem, in qua ex cognomine *Dacici* apparet, subjecta demum Dacia scriptum fuisse titulum, id est centesimo quarto post Chr. anno.

Illa quidem Inscriptio Babianorum, injuria temporis exesa, atque maxima sui parte truncata, vix legi poterat. Kellermannus, vir doctrina insignis, qui tantum Romano quod dicitur Archaeologico Instituto decus attulit, Injus Inscriptionis exemplum sibi parare frustra conatus erat; cujus inventi prima mentio in Archaeologici Instituti Romani, novembri mense anni 1832, publice facta est¹.

§ II. Gharinus autem prius aliquot fragmenta Inscriptionis edidit, anno 1833².

§ III. Anno 1835, nova mentio Inscriptionis Babianorum facta est in Actis mensuris ejusdem Instituti³. Eodem anno ac mense ac sequentibus annis, nonnihil de Alimentariis dilucide, ut solet, summus vir Burghesius exposuit in Actis Instituti ac præsertim de Liguresi Tabula disputavit. Excerpta pauca, quæ in ipsius manus venerant, interpretatus est, et tituli scripturam restituit. Alias inscriptiones de re alimentaria vir ille doctissi-

1. Bullettino dell' Instituto di corrispondenza archeologica. Novembre, 1832.

2. Commentario XVI^a. *Napoli*, 1833.

3. Bullettino, Settembre, 1835.

mus explicuit et de ipsa institutione multa addidit; quæ quanquam breviter omnia, tamen huic operosæ questionis magnum inde lumen affulget¹.

§ IV. Anno 1840, Guarinius novum fragmentum Inscriptionis Bæbianorum protulit cum commentariis².

§ V. Jam, anno 1845, Campolattarum se contulit vir clarus Brunnus, unus e sociis Instituti Archaeologici, ut D' Agostini monumentum exploraret; quo absente, quum uxor ejus d. Brunnium benigne et italica quadam comitate excepisset, tantum ille artem adhibuit, ut brevi expurgaretur Inscriptio, ejusque litteræ, rutiligine exesæ, ad lucem revocarentur, atque, triduo, nitida fieret Tabula simul et lectu facilis. Quum ex illa descriptum apographum d. Brunnus Romam retulisset, D. Agostinus domum revertebatur. — Unus autem ex amicis ejus R. P. Garruccius, ne id Romani laudis præriperent ut Inscriptionem a Brunnio restitutam priores proferrent, eandem describere festinavit, paucisque diebus, mira quadam celeritate, monumentum ipsum, tabulam graphicam, et *fac-simile* tituli delineavit, commentarios etiam a se scriptos excudit et vulgavit³. Mox autem pœnituit eum nimis festinationis; mendis enim scatebat Inscriptio quam expresserat, additæque explanationes, quas et ego ipse Romæ vidi, hominem imperitum et indoctum arguebant; cujus inconsultam diligentiam primum in medio ipsorum cœtu, quem mense maio habuerunt, derisere romani academici⁴; mox libellis, eodem mense, vulgatis Garruccii opusculo rescriptum est, cujus nulla pars intacta permansit⁵.

§ VI. Ut revertar ad Veleiatium Tabulam, anno 1837, in Historia sua *Trajani*, de Alimentariis nonnulla Frankeins jam satis vulgata repetiit⁶.

§ VII. Doctissimus magister meus Walckenaerius, anno 1839, aliquand de Geographia Veleiatium operi suo de Geographia veteris Gallie inseruit⁷.

1. Bollett. Settembre, 1835; *id.*, 1839, p. 155; *id.*, 1844, p. 126, in quo multa præclara de præfectis alimentariis.

2. Commentario XIX*, vel IX*, secundæ editionis, p. 6-16.

3. Antichità dei Liguri Belsani raccolte e descritte dal Raffaele Garrucci della compagnia di Gesù. Napoli, 1845.

4. Bulletin. Majo, 1845, adunanza.

5. *Id.* *Ibid.*, subscriptæ sunt litteræ: M. T. R.

6. Zur geschichte Traians. Gustraw, 1837.

7. Géographie ancienne, historique et comparée des Gaules cisalp. et transalp., par le baron Walckenaer. Paris, 1839, t. II, part. III, ch. vii, p. 457 et suiv.

§ VIII. Anno 1842, d. Jos. Vitalius de Tabula Veleitium opus singulare Placentiæ edidit¹.

§ IX. Anno autem 1843, doctus vir Lopesius, Parmensi Musco præpositus, in epistola ad clarissimum virum Burghesium scripta, quid hæc significant in Inscriptione sæpe repetita verba : *Accipere debent vel debet*, exposuerat².

§ X. Rem alimentariam, tot operibus, ac maxime doctis Burghesii curis illustratam, exeunte demum anno 1845 tractandam suscepit Henzenius³, vir in his studiis versatissimus. Alimentariam autem institutionem ita exposuit, et de monumento ipso Ligurum ita commentatus est, ut nihil vel melius vel perfectius de ea re recentiorum doctrina afferre potuerit. In illa autem doctorum sermonum liberalitate, qua me exceperit, ex qua quidquid frugi percipiendum erat decerpere sum conatus, tanta fuit benignitas ejus ut quibus in inscriptionibus a se relatis ipse peccavisset, ultro indicaret⁴. Inscriptionem autem Ligurum, qualem d. Brunnius attulerat, edidit, in quam menda multa irrepserant, quæ sustulit Mommsenius.

§ XI. Jam, anno 1846, R. P. Garruccius, edito opere de eadem materia, alterum Inscriptionis apographum, multis illud mendis vitiatum, areis formulis expressit⁵.

§ XII. Anno 1847, epistola doctissimi Mommsenii vulgata est in qua mentio fit de recognitione Babianorum Tabulæ, quæ mendosa prolata erat⁶; in Actis iisdem R. P. Garruccii opus quam longe a vero absit de-

1. Giuseppe Vitali. Lettere che descrivono un' opera la quale illustra la Tavola degli alimentari di Velleja, e tesse le memorie dell' origine dell' incremento ed esteriorio di quella città. Parte prima, che tratta della natura degli atti contenuti in quella Tavola, in-8°. Piacenza, dai torchi di Antonio del Maino. 1842.

2. Bullen. 1843.

3. Annali dell' Istituto di corrispondenza archeologica. 1845.

4. Exempli gratia notandæ sunt inscriptiones : E ACASTO, etc., § viii; illa quæ incipit his vocibus IVIR · PRAEF., etc.; quæ eodem §^o PROC · ALLMON; quæ autem in §^o xiii^o, incipit istis verbis SEX · MINIO, etc., quæ non adulterina tota est, sed verbum COL quod octavo versu inscriptionis detrahendum.

5. Monumenta reipublicæ Ligurum Babianorum in Babianis ruinis aut locis vicinis reperta, cum disquisitionibus in ἀντίγραφον tabulæ æνεæ alimentariæ reip. ejusdem, cura Raphaelis Garruccii sodalis soc. Jesu. Romæ, 1846, fol.

6. Bullettino. Nova revisione della Tavola alimentaria de' Liguri Babiani. Genova, 1847.

monstrat Henzenius¹. Eodem anno, Neapolitanis Actis archaeologicis observationes Henzenianas inseruit R. P. Garrucci².

§ XIII. In Actis autem Instituti romani, eodem anno³, scripsit et ipse Mommsenius quis esset, in Hirpinorum regione, locorum situs, notat quædam singillatim, pauca de Ligurum Babianorum locis, summo cum iudicio et magna doctrina, exponit.

§ XIV. Anno 1849, Henzenius aliquid adiecit de administratione alimentaria suis observationibus anno 1845 vulgatis⁴. Jam et inscriptiones aliquot ex opere d. Violæ⁵ protulit. — In Bruxellarum autem Annalibus nonnihil scriptum est quo Henzenii de hac re doctrina impugnatur.

§ XV. Anno 1850, Carolus Zell, in Delectu suo Inscriptionum romanarum, pauca de Alimentariis disseruit, libros multos recensuit ad hanc rem pertinentes, specimenque utriusque inscriptionis præbuit⁶.

§ XVI. Anno 1852, totam Tabulam Ligurum primus, plenius quam antea fieri potuerat, expurgatam emendatamque in magno illi corpore inscriptionum Neapolitanarum edidit Mommsenius⁷.

§ XVII. Denique in libro quem, post Beckerum insigni diligentia perfecit Marquardti⁸, aliquid legitur de alimentaria institutione, brevissime quidem sed accuratissime scriptum. Ibi fit de utraque Tabula mentio, nec non et indicatur quidquid fuit eadem de re prius vulgatum⁹.

§ XVIII. Quibus et addenda sunt nonnulla quæ ad alimentariam institutionem pertinent opera, quanquam eorum tituli de aliis etiam rebus ibi disputatum esse declarant, sicuti sunt opera Spanheimii¹⁰, Pi-

1. Bollen. *Gennajo*, 1847, p. 8.

2. Bollen. Napol. n° LXXIX, p. 69.

3. Bullett. rom., 1847, novembre.

4. Additamenti e correzioni all' articolo sugli alimenti pubblici dei Romani. Annali dell' Instituto di corrispondenza archeol. 1849.

5. Tivoli nel decennio dalla deviazione del fiume Aniene nel traforo del monte Catiolo ecc. con la serie di antichi monumenti scritti.

6. Delectus inscriptionum romanarum cum monumentis legalibus, edidit Carolus Zell, professor universitatis Heidelbergensis. *Heidelberg*, 1850. — *Id.* Handbuch der Römischen Epigraphik, *Heidelberg*, 1850, I, II, p. 298.

7. Inscriptiones regni Neapolitani latine. *Lipsiæ*, 1852.

8. Handbuch der römischen Alterthümer, III, Theil, II. Abtheilung (1853): Der Staatshaushalt, II. Abschnitt: Die Ausgaben des Staates (p. 119-118).

9. Spanheim. De usu et præstantia numismatum dissert. II, p. 543.

tisci¹, Johannis Berger², Masdeu³, Rubenii⁴, Bergstroseri⁵, Zimmermanni⁶, Daneti⁷, Van-Dalii⁸, Hemmeri⁹, Kappii¹⁰, Sartii¹¹, Crameri¹², Forcellinii¹³, Francisci Nicollii¹⁴, Pauly¹⁵.

1. Pitiscus. Lexicon antiquit. rom., t. III, p. 210.

2. Joh. Guil. Berger, in stromat. acad., p. 385, et sq. de præstantia munificentie aliment.

3. Masdeu. Historia critica de España, t. V, p. 129 à 170. Tabulam ipsam protulit cum commentariis.

4. Rubenius. Elect., l. II.

5. Bergstroser. Realwerterb. a. voce *Aliment*.

6. Zimmermann nonnihil de alimentaria institutione edidit in Florileg. philol. hist. Mi-
sen, 1687, p. 89, antequam inventa esset Veleias Inscriptio.

7. Danet. Diet. antiq. *Amstel.*, 1701.

8. Van Dale. Dissert. ix antiquitatibus et marmoribus grecis et rom. inscr. inservientes
Amstel., 1702, diss. I^a, c. 11.

9. Lud. de Hemmer. Dissert. de pueris atque puellis alimentariis. *Hannæ*, 1733.

10. J. E. Kappius, de aliment. *Lips.*, 1735.

11. Sarti. De Antiqua civitate *Cupæ montanæ*. *Pisauri*, 1748.

12. Andr. Guil. Cramer. De pubertatis termino ex disciplina Romanorum. *Kilon.*, 1804.

13. Totius latinitatis Lexicon consilio et cura Jacobi Facciolati, opera et studio Egidii
Forcellini, alumni seminarii Patavini, lucubratum. *Schneiberge*, 1831. Editio in Germania
prima. Vid. vocabula diversa ad rem alimentariam spectantia.

14. Francesco Nicolli. Ricontri e note di alcune carte topografico-moderne degli stati
ducali di Parma, Piacenza e Guastalla, per servire d'illustrazione agli oggetti di topografia
antica degli stati medesimi, in-16°. *Piacenza*, della tipografia del *Maino*, 1830. — Archeologia
universale Parmense, Piacentina e Guastallese, arricchita di documenti e di figure dell' abbate
dotto don Francesco Nicolli, canonico degli antichi di Massa nella collegiata di San Fiorenzo
di Fiorenzuola. Prefazione, introduzione, indice analitico dell' opera, in-16°. *Piacenza*, dai
Fratelli del Maino, 1834.

15. Pauly. Real-Encyclopædie der classischen Alterthumswissenschaft. *Stuttgart*, 1837.
Art. *Aliment*.

PARS SECUNDA.

IN QUA QUERITUR INSTITUTIO REI ALIMENTARIE QUÆ FUERIT.

CAPUT I.

DE INSTITUTIONIS ALIMENTARIE ORIGINE USQUE AD IMPERATOREM TRAJANUM.

§ I. Reipublicæ temporibus, apud Romanos, pauperrimis civibus, publico sumptu, gratuite largitiones impertiebantur. Præterea, quod omnibus notum, patronorum jussu dabantur sportule clientibus. Inde dignoscitur publica altera, altera privata liberalitas. At nihil, ut videtur, in ejusmodi largitione, certi, nihil quod aliquid in se legitimæ institutionis haberet. In consuetudinem res verterat, immo in corruptelam, quum privatus quisque dives mendicantium servili et otioso agmine stiparetur.

§ II. Publica autem liberalitas majus etiam Romæ damnum afferebat, quæ quum fieret populi nomine, similitudinem juris aliquam præ se ferebat, eoque fiebat plebi gratiosior. Has ut gratuitas divisiones componerent, Julius Cæsar et Augustus continuo et frustra laborarunt: crevit enim labes nedum minueretur¹. Frumenti certe pretium frumentariis legibus constituere cœperunt. Eorum vero successores² in plebem dona omnia *missitium* et *congiariorum* nomine congesserunt. Huic autem divisioni jam tum scriptas fuisse leges, certe Trajano principe accessisse notandum est: etenim si qua fides est Plinii verbis, vel ultra modum laudantis, addenda, Trajanum accepimus curavisse ut eorum nomina inscriberentur, qui vel minime

1. « Augustum congiaria populo frequenter dedisse, ac ne minores quidem pueros præteritisse, quamvis ante, non nisi ab undecimo ætatis anno accipere consueverunt. » Sueton, Aug. 41. — Cf. Casaubon ad Spart. Hadrian. 7. — « ... τῷ δὲ δέμῳ καὶ ἐκ τῶν δημοτικῶν προόρων μὲν τοῖς ἐς δούλους τὸ αὐτὸν, ἑκαστῷ δὲ καὶ τοῖς κακοῖς, ἕκ τιν Μάγιστον. ... » etc. — Dio Cassius, l. 1, c. 31.

2. Sueton. Neron, 44. — Cf. nummum quem exhibet Osielius de Neronis liberalitate, tab. LXIV, 3. — Tacit., Ann, XIII, 31. — Dio Cassius, LXI, 18. — Eckhel. Doctr. num. vet., vol. VI, p. 271. — De Tito autem, Dio Cassius, LXVI, 19. — Cf. Osiel., tab. LXIV, 6.

ejusdem liberalitatis fuissent participes; quod quidem antea non fuisse factum eodem testimonio comprobatur¹.

§ III. Puerorum autem nomina quibus opitulabatur Imperator tributum inscribebantur, ut inscripti jam ista liberalitate quasi jure suo fruerentur. Admodum simplex illa largiendi ratio, quum nullum magistratum peculiarem² requireret, ac ne unum quidem de Alimentariis numeribus, Romæ, indicium in monumentis vel inscriptionibus reperire sit, licet ejusmodi nomina apud ceteras civitates Italiae sæpe occurrant. Ut autem de magistratibus non agitur, ita supersunt inscriptiones certas ejusmodi divisiones a civibus quibusdam, quorum nomina inscriberentur, Romæ factas fuisse testantes; quarum in una puer quidam notatur Eutyches, qui, *ingenuus, accepit congiarium XC*³. Aliam doctus Henzenius affert inscriptionem, quæ quidem a Marino primum evulgata, cives pauperes tributum inscriptos testatur:

D · M ·
L · AVRELIO · TYCHENIANO
L · AVRELIVS · STEPHANVS · PATER
FILIO · DVLCISSIMO · ET · PIENTISSIMO
MO · BENEWERENTI · FECI · TITVLV
TYCHENIANVS · DIXIT · FATIS · AB
REPTVS · HIC · LACEO · RELICVI TRI
BVM INGENVAM FRVMENTVM
PUBLICVM · ET · AENEATORVM
· · · quicumQVE · LEGET · NOLO
· · · CTVM · SIC
· · · · ·

Ex interpretatione doctissimi Mommsenii, his vocibus: TRIBVM INGENVAM tribum rusticani significari constat⁴, in quibus rustici inscripti ali-

1. « Tu ne rogari quidem sensitisti et quanquam latissimum oculis tuis esset conspectu romanæ solodis impleri, omnes tamen, antequam te viderent adirentve, recipi, incidi jussisti, ut jam inde ab infantia parentem publicum munere educationis experirentur, ... etc. » Plin. Panegy., c. xxvi. — Ibi non de divisione semel facta agi constat, sed certum et stabile aliquid significari atque continari beneficium. — Cf. c. xxv et xxvii, ejusdem Panegyrici.

2. Hic non locus est *menauribus frumentariis*, quorum in Cod. Theodos. mentio facta est, XIV, 15-1, et XIV, 4-9. — Cf. inscriptionem Ostiensem de qua Henzenius exquisitè disputavit in *Annal.* 1831, p. 154 à 166.

3. Muratori, p. 1161, 11.

4. Cf. Opusculum a doctissimo Mommsenio vulgatum: *Die Römischen Tribus in administrativer Beziehung.* Altona, 1844. — Drittes Kapitel, § 1: Die Tribus der Kaiserzeit als

mentorum causa, suum liberis privilegium hereditate « relinquebant. » Sic ratio quaedam certa divisione ordinavit, atque ex ipsa mali moris corruptela, saeculo primo desinente, effloruit mira rerum conversione illa liberalitatis legitimae providentia, qua nihil apud veteres commendabilius. Ad romanam vero plebem tantummodo haec dona pertinebant : uni plebi Romae indulsisse primi videntur Imperatores, huic uni consuluisse, nullo autem Italos benefacto obligasse.

§ IV. Saepè in civitatibus Italiae succurebant indigentibus privati, et, ut Romae, faciendis publico sumptu divisionibus concessa clientibus a patronis subsidia fuerunt exemplo; sic, in Italia, liberalitatem ab Imperatoribus institutam occupavit privata liberalitas. Etenim, quanquam Nervam comperimus Italos alimentarii subsidii primum donavisse, quod quidem infra exponam, antiquiora tamen exstant monumenta quae munificentiam privatorum Italorum testantur.

§ V. Augusti temporibus adscribenda est inscriptio T. Helvii Basila, ut ex argumentis doct. Henzenii patet¹, quae nos edocet T. Helvium Basilam « Atinuatibus HS CCCXXX CCCXXX CCCXXX legavisse, ut liberis eorum ex redivit, dum in aetatem pervenirent, frumentum. et postea sestertia singula millia darentur². » *Frumentum* autem scimus idem valere atque *alimentum*³. Et alias novius privatorum liberalitates, quarum duas tantummodo referam, quales Henzenius in opere superscripto expressit⁴.

IN MEMORIAM • MACRI • FILI • SVI
TARRACINENSIBVS HS [X] RELIQUID •
VT • EX • REDIVT • EIVS • PECVNIAE
DARENTVR • CENIVM • PVERIS • ALI
MENTORVM • NOMINE • SING MENSIB •
SING • PVERIS • COLONIS • X • V • PYELLIS •
COLONIS • sing • IN • MENS • SING • X • III
.....

städtische Korporationen. — § II, die Getreidevertheilungen seit Caesars Zeit, Seite 181-194. — § III, die Art der Vertheilung Die Tribus der Armen., Seite 194-201. — Cf. *Bullettino dell' Istituto di corrisp. arch. rom.* Decembre, 1845, in quo aliquid de hoc titulo L. AURELIO • TYCHENIANO protulit et Aeneatores eodem atque Tibicines esse exposuit, unde et participes munificentiae fuisse nulles censuit.

1. Tabul. aliment. Babian. Romae. Annal. dell' Instit. archeol., 1845, § II.

2. Or. 4365, ex Dionigii Viaggio, p. 60.

3. Id exsquisite demonstratur ab Henzenio, § IV operis supra scripti.

4. Annal. 1845, § V. Prior autem doctissimus vir comes B. Burghesius veram huius tituli

Altera, de Plinii junioris munificentia, reperta inscriptio fuit, quasi inserta sarcophago regis Lotharingi¹, quamque ingeniosius ac felicius quam superiores critici mihi videtur Henzenius restituisse :

C · PLINIUS · L · F · OYF · CAECILIUS · secundus · Cos ·
 AVGVR · LEGAT · PRO · PR · PROVINCIAR · PONTI · et · lithyniae ·
 CONSVLARI · POTESTATE · IN · EAM · PROVINCIAM · et · thraciam · ab ·
 IMP · CAESARE · NERVA · TRAIANO · AVG · GERM · dacico · missus ·
 CVRATOR · ALVEI · TIBERIS · ET · RIPARVM · et · clauar · urbis ·
 PRAEF · AERARI · SATVRNI · PRAEF · AERARI · MILIT · praetor · trib ·
 plebis · QVAESTOR · IMP · SEVIN · EQVIVM · romanorum
 trib · milit · leg · III · gallicae · flamen · divi · I · aug ·
 Xvir · stITIB · IYDICAND · TIBERINVS ·
 ADIECTIS · IN · ORNAT · HS · CCC · et
 amplivs · IN · TVTELAM · HS CC · T · F · I ·
 LIBERTOR · SVOR · NOMIN · HS · [XVIII] LXVI · D · CLI · REI
 MENT · POSTEA · AD · EPVLVM · PLEB · VRBAN · VOLVIT · PERTIN
 . . . DEDIT · IN · ALIMENT · PVEROR · ET · PVELLAR · PLEB · VRB · HS · CCC
 IN · TVTELAM · BIBLIOTHECAE · HS · C · 2

Quam liberalitatem cavebis ne eandem esse putes atque eam de qua scribit Plinius in epistola ad Caninium². Hanc ego epistolam hic totam profero, quippe quae nobis ejusdem modi liberalitatis privata exemplum praebeat.

« Deliberas mecum, quoniammodum pecunia, quam municipibus nostris in epulum obtulisti, post te quoque salva sit. Honesta consultatio, non expedita sententia. Numeres reipublicae summam? Verendum est ne dilabatur. Des agros? ut publici, negligentur. Equidem nihil commodius invenio, quam quod ipse feci. Nam pro quingentis millibus nummum, quae in alimenta ingenuorum promiseram, agrum ex meis, longe pluris, actori publico maucipavi; eundem vectigali imposito recepi, tricena millia annua daturus. Per hoc enim et reipublicae sors in tuto, nec reditus incertus, et ager ipse propter id, quod vectigal large supercurrit, semper dominum, a

significationem praebuit. Bullett. dell' Instituto di corrisp. arch. Rom. Ottobre e novembre, 1839.

1. Mediolani, in D. Ambrosii templo.

2. Vers. 1, OYF id est OVfentina tribus. — Vers. 9, stITIB. i. e. Stitibus judicanda. — Vers. 12, LXVI pro LXVI.

3. L. VII, ep. XVIII. Cf. Ep. VIII, lib. I, ad Saturninum.

quo exerceatur, inveniēt. Nec ignoro me plus aliquanto, quam donasse videor, erogavisse, quum pulcherrimi agri pretium necessitas vectigalis infregerit. Sed oportet privatis utilitatibus publicas, mortalibus aeternas anteferre, multoque diligentius numeri suo consulere, quam facilitatibus. Vale. »

Ilac in epistola, Plinius Caninio amico, ipsum ea de re consulenti, rationem indicat qua solerter possit municipio cuidam, sine ullo in futurum periculo, munus largiri unde alimenta subministrarent egenis urbis illius civibus. — Si pecuniae summam, inquit, reipublicae numeraveris, verendum erit ne aut dilabatur aut disperdatur; — Si, pecuniae loco, dederis agros, certe, ut publici, negligentur, ac, brevi, infructuosi jacebunt; fac ergo commode quod et ipse feci: pro quingentis millibus nummum quae in alimenta egenorum civitatis meae promiseram, agrum ex meis, longe pluris, actori publico mancipavi; eundem ut agrum vectigalem, id est conductione in perpetuum facta recipi, tricena nulla annua, vectigalis id est mercedis nomine, daturus. Per hoc reipublicae agrum possidentis sors in tuto est, nec redditus incertus; immo, quum ager ipse legem conductionis, id est vectigal impositum, abunde tolerare possit, non verendum est ne neglectus languescat. Quippe qui, istis conditionibus, dominum a quo exerceatur facile sit inventurus. At enim, adjicit Plinius, hoc pacto, videbor patrimoni mei partem magis erogavisse, quam summam quamdam tantum donavisse, quum pulcherrimi agri pretium necessitas vectigalis infregerit, — sed privatis utilitatibus publicas oportet anteferre.

Ilac insignis epistola non penitus intelligitur nisi quadam antea explanaverimus.

Publicum quemdam civitatis actorem, — questorem alimentarium puta, — adit Plinius atque illi agrum suum mancipat, id est, *per aes et libram* erogat; qui quidem erogationis modus solemnissimus omnino atque ad jus civile pertinens, Trajano imperante nondum exoleverat; sed forma erogationis una, id est, aëris libratio, symbolica tantummodo jam tum habebatur¹.

1. Gaii Inst. Comm. I, § 119: « Est autem mancipatio, ut supra quoque diximus, imaginaria quaedam venditio; quod et ipsum jus proprium civium Romanorum est, eaque res ita agitur: adhibitis non minus quam quinque testibus civibus Romanis puberibus, et praeterea alio ejusdem conditionis qui libram aeneam teneat, qui appellatur libripens, is qui mancipio accipit, rem tenens, ita dicit: *Hanc ego hominem ex jure quiritium meum esse aio, isque mihi emptus est hoc aere aeneaque libra*; deinde aere percussit libram, idque aes dat ei a quo mancipio accipit, quasi pretii loco.... » — Id. ibid. § 122: « Ideo autem aes et libra adhi-

Mancipatio enim alienationis modus erat *rebus municipi* proprius. Atqui Romanorum Jurisconsultorum testimonio discimus fundos illos solummodo qui in Italico solo positi erant inter res municipi annumeratos, ac proinde mancipationem recepisse¹. Porro ager ille de quo in epistola praedicta mentionem Plinius facit, *Italici soli* pars erat, unde sequitur illum cujuslibet vectigalis immunem fuisse.

Præterea, mancipatio *dominium ex jure quiritium* transferrebat; ergo Plinius hunc agrum, priusquam mancipasset, *ex jure quiritium* proprium obtinebat. Igitur Plinius, mancipationis loco, *cessionem in jure* usurpare potuisset, quiquidem modus tum *rebus municipi*, tum *rebus nec municipi* adhibebatur², dum tamen, *ex jure quiritium*, in dominio essent in jure cedentis, id est illius qui erogabat; sed mera *traditione* uti non potuisset, quæquidem *dominium ex jure quiritium* non transferrebat, nisi *rerum nec municipi corporalium*³. Quum autem *cessio in jure* fieri non posset nisi adesset summus magistratus, scilicet Prætor vel Præses provinciæ, intelligere facile est hunc modum difficilius usurpari solitum quam *mancipationem*, ac proinde mancipatione potius Plinium usum esse.

Plinius postquam agrum suum civitati mancipavit, hunc recipit rursus ac resumit, sed quo nomine? resumit ut *vectigalem agrum*; scilicet civitas quem agrum proprium jam ac peculiarem obtinet, eundem in perpetuum Plinius conducit annuo pretio, quodquidem *vectigal* dicitur, ac tum tricenis millibus nummum constituitur. Quo pacto videre est annum urbi redditum certum esse, non minorem redditu illo quem ex promissa pecuniæ summa perciperisset, id est quingentis millibus nummum, si hanc summam semissi usura collocasset, ac præterea, quum in prædicta epistola fateatur ipse Plinius modicum illud esse vectigal, satis per se liquet mancipationem hunc agrum, promissa pecuniæ summa, quæ quingentis millibus nummum constabat, longe pretiosorem fuisse.

Quænam autem fuit agrorum vectigalium conditio? Quænam possessoris conditio fuit talem agrum perpetuæ conductionis nomine obtinentis?

betur, quia olim æreis tantum nummis utebantur et erant asses depondii, semisses et quadrantes, nec ullus aureus vel argenteus nummus in usu erat, sicut ex lege XII Tabularum intelligere possumus. *

1. Gaii Inst. Comen. I, § 120; — Ulpiani fragmenta, tit. XIX, § 1 et 3.

2. Ulp. *ibid.* § 9.

3. *Id. ibid.* § 7.

Has quaestiones solvant nonnulla veterum Romae jurisconsultorum fragmenta quae Digestis inserta sunt.

Agri civitatum alii *vectigales*, alii *non vectigales* vocabantur qui locabantur in perpetuum, hac lege ut annuum vectigal penderetur¹; quaequidem in perpetuum locationes ideo necessariae factae erant ut agricolarum studium excitaretur, quo tempore neglectus languebat agrorum cultus; immo utiles et commodae habebantur civitatibus agros possidentibus, atque illos praesertim agros, qui, ut saepe eveniebat, procul a municipio distabant. Postea, quum locationibus istis ea imponeretur conditio ut, qui locaret agros, meliores illos, arboribus exempli gratia conserendis, praestaret, locationes illas emphyteoses, eum qui locaret emphyteotan, atque agros ipsos emphyteuticarios, a verbo *ἐμphyτεύω*, dixere. Idcirco, in Digestis², duplex illa vox *ager vectigalis* et *ager emphyteuticarius*, sine ullo discrimine, vicissim usurpatur; quarum prior, quaequidem eadem est antiquior, Plinii temporibus adhuc sola in usu erat.

Qui vectigalem agrum conducebat, heredibus suis, immo tertiae personae jus suum transmittere poterat; civitas autem in possessionem agri redire nequebat, nisi vectigal ipsi non solum fuisset³.

Sed ex *jure civili*, is qui conducebat agrum, dominus non habebatur. *Civilis proprietas*, quamvis locatio perpetua esset, ad civitatem pertinebat. Attamen ex *jure praetorio*, is qui agros in perpetuum conducebat similis pene domino fiebat. Huic enim Praetor, *actionum utilium* titulo, eas dabat actiones, quas jus civile, *actionum civilium* nomine, Domino dabat *ex jure quiritium* obtineuti praesertim *actionem-in-re utilem*, id est, *actionem Publicianam*⁴. Igitur qui agrum vectigalem conducebat, habebat idem *dominium praetorium* vel *boutarium*, quod media aetate, *dominium utile* dicebatur; civitati autem solummodo *dominium* erat *ex jure quiritium*, nulum,

1. Digest. VI, 3. Paul. 21. « Agri civitatum alii *vectigales* vocantur, qui in perpetuum locantur... *non vectigales* sunt qui ita colendi dantur, ut privatim agros nostrum colendo dare solemus... » Vid. infra (Parte tertia, cap. 1, § 7). Pauli Commentationem in extenso prolatam.

2. Digest., l. IV, tit. 3. Rubric. *Ager vectigalis, id est emphyteuticarius*...

3. « Qui in perpetuum fundum fruendum conduxerant a municipibus, quamvis non efficiantur domini [*ex jure quiritium*], tamen placuit competere eis *in rem* actionem adversus quoenvis possessorem, sed et adversus ipsos municipales. » Digest. *ibid.*

4. *Id. ibid.*

quod, media ætate *dominium directum* dicere solebant¹. Maxima enim intercedebat similitudo inter jus illius qui, apud Romanos, conducebat in perpetuum *agrum vectigalem* et jus illius qui, media ætate, agrum obtinebat cui quidem *vectigal perpetuum*² inhærebat. Inde facile intelligitur quare Plinius, in epistola prædictæ fine, suam rem, suum agrum se resumpsisse dixerit, « eundem imposito vectigali recepi; » quare domum sese vere iudicet, quare agnoscat tamen sese quodammodo alienavisse, « erogavisse videri³. »

§ VI. Privata liberalitatis multa alia exempla ex Italia proferre possem, nisi mallem publicam illam attingere, quum jam et certa sit et Imperatoris nomine fiat. Illam autem ad ingenuos tantum pueros spectare, atque in primis legitimos, minime mirum est; novimus enim ad servos nihil publici subsidii pertinuisse, utpote qui solius heri impensis alerentur; libertis vero cum alapa daretur, ideo tantum addita alimenta sunt ut satis commode viverent⁴. Ergo ex ingenuis pauperes quærebantur, quibus in primis subveniendum erat si, nulla originis habita ratione, solam humanitatem attenderimus, omisso more illo et lege qua, apud veteres populos, prope omnes civium ordines distincti et separati attinebantur. Homines

1. « Remarquons que ces expressions : *dominium directum* et *dominium utile*, très-usitées au moyen âge, viennent uniquement de ce que le premier était protégé par l'action *in rem* directe, c'est-à-dire par l'action *in rem* civile, — et le second, par l'action *utile*, c'est-à-dire, par l'action *in rem* prétorienne ou action publicienne. Thibaut, dans ses *Œuvres*, a mis ce point en lumière d'une manière remarquable. T. II, 3. » — Epist. manuscrite doctissimi Jurisconsulti Capmas, professoris Divion. Jur. Acad.

2. Rente foncière perpétuelle.

3. Pauci anni elapsi sunt ex quo duo libri de *Emphyteosibus* egregie scripti palmam, Parisiis, in Juris Academia tulerunt; quorum alterum in lucem prodit, auctore Emilio Pepin Le Halleur, qui in rei quidem viscera descendit, at legem maxime est secutus; alterum vero, auctore Capmas, non evulgatum, latet inter Juris Academicæ parisiensis chartas, sexcentarum paginarum liber, qui non sine magno investigandi labore conscribi potuit, magisque ad historiam quam prius illud spestat. Tanta me cum benignitate ipse excepit libri auctor, doctissimus vir Capmas, Juris in Academia Divionensi professor, ut mecum sermone omnia quibus mihi opus esset communicare non dubitaverit; quæ ego quidem in hoc opere superius exponere conatus sum.

4. Cf. Opus viri docti H. Wallonis : *Histoire de l'esclavage dans l'antiquité*. Paris, 1847. « Le patron était protecteur naturel de ses affranchis.... En cas de minorité, il était appelé à leur tutelle qui, chez les femmes, ne finissait qu'au mariage; dans le besoin, il leur devait des aliments; à la mort, il les recueillait dans le tombeau de sa famille. » T. II, part. II,

autem eosque ingenuos miseriis laborantes respiciebat Imperator, quum admirabilem legem ferret, qua alimentariis auxiliis levaretur.

§ VII. Primus Nerva liberalitatum, quas sibi proprias Urbs hactenus retinuerat, totam Italiam participem esse voluit¹. Cujus institutionis Nervam fuisse auctorem Muratorius nonnullique alii, quod nihil de ea re Dio Cassius scripserit, negaverunt; at quid his Aurelii Victoris verbis clarius? « Nerva puellas puerosque natos parentibus egestosis sumptu publico, per Italiae oppida, ali jussit². » Aliud accederet, si res posceret, argumentum: nummus ille in cujus aversa parte Imperator Nerva exhibetur, sella-curuli insidens qui dextram obvertit puero uni puellaeque, adstante juxta muliere, cum inscriptione: TYTELA ITALIAE³.

CAPUT II.

DE INSTITUTIONE ALIMENTARIA SUB IMPERATORE TRAJANO.

§ I. In alimentariis instituendis multo majores fuisse Trajani quam Nerva partes nobis constat. Ille enim, quanquam id tantum perfecit quod fuerat a Nerva excogitatum, rei tamen interceptae tanto cum studio, tanta cum constantia se adixit, ut illius vere auctor habendus sit. Scilicet eo imperante perscripta sunt duo illa monumenta quae nobis de re alimentaria maximam nobis lucem afferunt; quorum alterum Ligurum Babianorum Tabula anno c^a, Trajano quartum consule, ante bellum Dacicum, alterum Veleiatium Tabula anno civ^a, eodem jam profligato bello, sicut patet ex cognomine « DACICO », adscribitur.

§ II. Scribit autem Dio⁴ hoc in primis Trajanum studuisse ut romano-

ch. x, affranchissement, p. 404. « Quelquefois il (le patron) lui laissait (à son affranchi) son pecule; il lui remettait, avec les obligations de la servitude, les droits mêmes du patronage; il lui donnait le droit de vivre, même sans travail (otiosus), à la charge de son héritier. » *Id.*, *Ibid.*, p. 407.

1. Nerva eodem fere tempore, in Urbe aboleverat *frumentationes* et restituerat, ut perciperet eas ex diversis nummis. Henzenius, § 1. *Annal.* 1845.

2. *Epist.* xii, 4.

3. *Eckhel*, vi, 407.

4. « Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην εἰσελθόν πολλὰ ἴσπαι πρὸς τοὺς διόρθωσεν τῶν κοινῶν καὶ πρὸς χάριν τῶν ἀγαθῶν, ἑαίνων τοὺς διαπερὶόντας ἐπιμελούμενος, ὡς καὶ ταῖς πόλεσι τοῖς ἐν Ἑλλάδι πρὸς τὴν τῶν παύ-

rum civium in italicis civitatibus miseria levaretur. Quæ igitur fuerit ejus institutionis ratio videamus.

§ III. In diversis Italiae civitatibus magnam pecuniam, qua sustentarentur pauperes, præstari jubebat Imperator. Namque minime est hodie dubium quin fuerint ab Imperatore distributæ pecuniæ illæ quæ in Tabulis declarantur; ceterum ex multis aliis monumentis, quomodo se res vere habuerit, sit manifestum¹.

§ IV. Ista pecunia ab Imperatore data sors erat cujus pauperibus conditionis ingenuæ pueris et utriusque sexus sola esset usura dividenda; ut autem perpetuus ille redditus in tuto fieret, hanc sortem fundos possidentibus in municipiis coloniisque Imperator suppeditabat, et, quum mediocre esset fenus huic addictum, aderant fundos possidentes non pauci ad quos et ipsos aliquid imperatoris liberalitatis perveniret. Sæpe eam sortem illis suppeditatam fuisse arbitror unde fundos exercerent, usura quincunce, quæ modicissima quidem, si cum ista centesima comparetur, quæ ex mutationibus vel in negotiationibus ac mercimonio colligi soletur. Illius igitur usuræ nummi inter pauperes pneros dividebantur. Sic sua Imperatori munificentia salva et superstes erat, quumque possidentes adjuvaret, agriculturæ opitulabatur, et publicis miseriis subveniebat.

§ V. Quo autem id fieret modo operæ pretium est exponere : nam ut pateat quæ sit institutio, primum quo pertineat est cognoscendum. Num id, ut in primis reipublicæ romanæ temporibus, efficiebat liberalitas ut nova miseriæ causa accederet et hominibus vis animi frangeretur, dum otiosi quasi suum vectigal expectarent ac certo tempore acciperent? Immo liberalem hunc redditum non ad juvenes adultos sed ad « pueros » pertinere, et modicam singulis dari pecuniam, quæ familiis ingenuas adjuvaret, non autem omnibus quæ ad vitam bene degendam necessaria sunt instrueret, notandum est. Menstrina scilicet sestertia sexdecim singuli pueri, singulæ autem puellæ duodecim accipiebant. Jam ejusmodi liberalitate moribus consulabatur, quippe quæ notios non omnino reputians, ita legitimis succurreret ut propter eos instituta esse videretur. Ete-

¹ *ὅταν τρηπὴν πολλὰ χερσισσῶσι, καὶ τοῦτους ἀπαργιστῶσι.* Dio, LXVIII, 5. — Cf. Plin. Panegyrr., c. XXV, XXVI et XXVII.

² Henzenius. Op. supra script. § II, inscriptionem affert in qua hæc vocabula leguntur : QVAEST · ALIM · CAES. Aliam autem protulit, eodem §, in qua hæc sunt : QVAESTOR SAC · P · ALIM.

nim puerorum quibus latam fuisse opem declarat Veleiatium Tabula, 245 inscribuntur mares legitimi, legitimæ puellæ 34; unum vero spurium et unam tantummodo spuriam in titulo ipsius Tabulæ reperimus. Etatem definiuit Hadrianus cui jam nulla alimenta deberentur, remque Alexander Severus confirmavit¹. Illa autem erat pueris annorum octo et decem, decem et quatuor puellis. Henzenius² Lamæ³ errorem notat opinantis pueros quicumque novem annorum etatem excessissent, Pertinacis quidem tempore, nullam alimentorum partem accepisse. Ergo civitas romana pauperibus ingenuis victum pro necessitate distribuebat, donec ejus essent etatis quæ laborem ferre posset. Nihil apud recentiores, ne hodierno quidem die apud nos, quanquam, publicæ liberalitatis consecratrix eadem et socia, sanctissima religio maxima beneficia in cives egenos contulit, ista veterum institutione melius excogitatum fuisse mihi videtur.

§ VI. Quod ad alimentariæ institutionis administrationem attinet, nemo apud veteres de magistratibus alimentariis quidquam scripsit: nempe mandatum iis erat ut Casaris nomine cum privatis paciscerentur; sive quum privatus aliquid institueret liberaliter, sive etiam quum ad pauperes pueros vel Imperatoris, ut in nostris Tabulis, vel municipalis deveniret munificentia (namque et a municipiis largitiones nunquam profectas esse satis compertum). At quamvis sileant de administrandis alimentariis scriptores, nullæ tamen adsunt inscriptiones quæ rem satis aperte declarent.

§ VII. Nempe diversi generis erant illi magistratus. Primum, in unaquaque civitate, *alimentorum Quæstores* erant, quem etiam magistratum ex nonnullis titulis novimus ab iisdem gestum fuisse quibus et *arca publica* vel *ærarium* in municipiis et coloniis mandabatur. Sic Lucium Cominium Firmum simul una esse Q · AER · ET · ALIM videmus⁴; L. Casurium Speculatorem Amerinum, Q · ARC · PVB · ET · PEG · ALIMENTAR⁵; L. Pompeium Herennianum Industriensem, Q · AER · P · ET · ALIM⁶. Quod quidem munus magno in honore fuisse videtur, quum, in quibusdam civitatibus, viris summis dignitatibus perfunctis sit attributum. Sic Valerio Nomentano qui

1. Ulpian. Dig. XXXIV, 1, 14.

2. § vn.

3. P. 29, 3.

4. Gruter, p. 394, 8.

5. Grut., p. 1092, 7. — Cf. 386, 4.

6. Maffei, Mus. Veron., 230.

prius Dictator (namque Nomento suus semper Dictator erat); deinde alimentarius Quaestor fuit¹. Horum vero juris municipium tantummodo aut colonia erat.

§ VIII. Ipsi autem parebant Procuratori scilicet qui, in titulis, hoc vocabulo vel *alimentorum*, vel *alimonie*, vel *ad alimenta*, nonnunquam etiam *ab alimentis* designatur; cujus quidem administrationis partes late patebant. Habemus enim *Procuratores alimentorum per Transpadum, Histriam et Liburniam*²; *Procuratores ad alimenta Bruttii, Calabriae et Apuliae*³; *Procuratores alimentorum viae Flaminiae*⁴.

§ IX. Italiae procuratores Henzenius putabat saepe eosdem fuisse atque *Curatores*, at inscriptiones quibus ejus innitebatur opinio adulterinas ipse postea judicavit⁵. Nunquam enim procuratores alimentarii iisdem muneribus prius functos fuisse quibus et curatores alimentarii, qui quidem equestri ordinis erant, ex inscriptionibus novimus. *Curatores* iidem viarum et alimentorum erant et « per magnas vias » distribuebantur. Isti autem *Curatores alimentarii* majorem quam procuratores magistratum gerebant.

§ X. Quibus et ipsis Curatorilius alii praeerant magistratus, quos Imperatori soli secundos, *alimentariorum Praefectos*, ex conjectura Burghesii, appellabimus. Summus enim ille rei epigraphicae arbiter tales existisse magistratus confirmat eorumque munera describit⁶: pactiones ii cum fundo domini sui sua bona pignori opponebant (hoc modo hypotheca, ut ita dicam, suscepta), Imperatoris nomine faciendas curabant, salique in pactionis formula designabantur⁷. Atque ibi quidem, licet non usurpetur praefecti vocabulum, non iidem tamen isti atque curatores ullo modo ha-

1. Henzen. § VIII.

D · VALERIUS · D · F · COR
PROCVLVS · AEDIL · DICTATOR
QVAEST · ALIMENTORVM, etc.

2. Grut., p. 402, 4. — Maffei, Mus. Ver., 462, 2. — Kellermann, p. 14. — Haec autem inscriptio quam Henzenius exhibet, judice Leone Reniero, nec ad primum nec ad secundum saeculum pertinet.

3. Grut., p. 411, 1.

4. Muratorius, p. 756, 4.

5. Henzen., § XI. PROC · ALIMON · CVRAT · VIAR. — Murat., 2024, 1. Quae quidem aperi inscriptionis est.

6. Bullett. dell' Instit. di corrisp. archeol. Roma. 1844.

7. Cf. Tabulam Veteiatium: col. II, l. 37; — col. III, l. 13 et 53; — col. V, l. 38 et 57; — col. VII, l. 31 et seq.

bendi sunt. Curatores enim, eque-
tris sane ordinis esse poterant, at non in
amplissimo dignitatum gradu localantur, quales Cornelium Gallicanum et
Pomponium Bassum videmus, qui quasdam faciunt obligationes apud Ve-
leiates, quorum alter, Pomponius Bassus, legatione consulari Cappadociae et
Galatiae fuerat ornatus¹, alter autem, Cornelius Gallicanus, Lugdunensi lega-
tione, anno scilicet 83^a perfunctus, fasces obtinuerat, ut scribit Burghesius
auctores suos afferens². Ac de hoc quidem vocabulo praefecti, dubitare licet,
fatendum vero est hoc munus sub Traiano imperatore existisse, ita ut ali-
mentariis valida administratio praefuerit; quae quum quatuor habuerit digni-
tatis gradus, Quaestorem scilicet, Procuratorem, Curatorem et Praefectum,
satis per se ipsa ostendit quam late suam institutionem protulerit Impera-
tor. Quemadmodum vectigalibus, quae apud nos dicuntur vel *Contributions*
directes vel *Enregistrement*, praepositi quidam erant dicti *Procuratores qui*
vicesimam de praebitis partem ante caperent, et eundem *Praefectorum avaritii*
militaris juris essent; ita alimentariorum Praefectorum juris fuisse alimen-
tarios Procuratores iudicavit Burghesius. Inde nomen *Praefecti alimentarii*.

§ XI. Sequenti aetate, quantum ex titulis conicere licet, haec summa
Praefectorum alimentariorum dignitas duravisse non videtur. Sunt enim,
extincto Traiano, Curatores viarum primi magistratus alimentarii; huic au-
tem Curatorum dignitati nomen Praefecti additum fuisse constat; sed cave
ne putes istos novos Praefectos eadem dignitate frui, eodem munere fungi
quibus veteres Praefecti. Novi autem Praefecti vel Curatores alimentarii pu-
blicis viis praepositi erant. Hanc inscriptionem exhibet Orellius³:

P · MVMRIO P · P · GAL · SI
SENNAE · RYTILIANO
COS · AVGVRI · PROCOS
PROVINC · ASIAE · LEGATO AVG
PR · PR · MOESIAE · SUPERIORIS
PRAEF · ALIMENT · PER AEMILIAN
PRAEF · AER · SATVRNI · LEG · LEG · VI
TRID · LEG · V · MACED · X · VIRO · STLI
TIB · IVDIC · PATRONO · MVNI
CIPH · CVR · FANI RV · SALIO · BER

1. Vide *Bullert*, supra cit.

2. *Bullert*. Ibid.

3. Orell., n. 3923.

inscribuntur, novies jam civitatibus Italiae pecunias ab imperatore, ab anno 97*, donatas fuisse declarant, neque inde sequitur has Babianos ipsos novies accepisse. Aunum autem 101um fert inscriptio Babianorum. Duas igitur donationes, unoquoque anno (si modo certis temporibus, quod maxime dubium, oblatæ sint), factas fuisse necesse est. Quæ quidem omnia magnam pecuniæ vim his largitionibus absumptam, egregiam eo spectantem vigilantiam, ut pauperum egestati consulatur, denuntiant. Atque hæc sane liberalitas cum severa illa parcimonia mirum in modum consentit, quam Plinius¹ nobis prope totam cum multa principis laude tradidit, qui quam bene providus fuerit ex alimentariis inscriptionibus patet.

§ XV. Mox de duobus istis monumentis quæ ad eam beneficentiam attinent, quod quidem assecutus sum exponam, atque inde milii erit ad singula recurrendi occasio. Sunt autem et alia præter duas Tabulas monumenta vel testimonia vigilantiae quæ Trajanus institutionem suam amplexus ad id incrementi perduxit². Nummi, inquam, bene multi exstant quinto ejus et sexto consulatu cusi qui præbent hæc vocabula ALII • ITALIAE. Anaglyphum etiam quoddam arcus Beneventani ad alimentorum institutionem pertinere Henzenius³ judicat, in quo Trajanus conspicitur ad quem quatuor accedunt mulieres coronis muralibus ornate cum puerulis virisque puerulos humeris gestantibus; quibus mulierum figuris municipia Italiae adsimulantur et ipse arcus ad Trib. pot. XVIII spectat.

CAPUT III.

INSTITUTIO ALIMENTARIA AB TRAJANO IMPERATORE USQUE AD QUINTAM P. C. ETATEM.

§ I. Tantum aberat Hadrianus ut alimentariæ institutioni quidquam detrimenti afferret, ut etiam illi, extincto Trajano, ipse incrementum adjecerit⁴.

1. Epist., l. X.

2. Vid. Gruter., p. 1084, 7; — cf. Muratorius, p. 230, 5; — Rubenius, p. 88; — Pauffer, p. 9; — Hoc marmor autem Muratorius apud Gorium, p. 16, refert ad annum 102; — aliam autem Muratorius præbet inscriptionem anni 103, vel 104. Thesaurus, p. 230-3.

3. Henzen., § II.

4. « Hadrianus pueris ac puellis quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit. » Spartian., c. VII. — « ne accrebbe il numero, o pure (come più conviene al senso delle parole) ne aumentò l'annua pensione.... » Muratorius ad Gorium, p. 18. « assegnò loro qualche danaro, o sussidio di più.... » *Id.*, p. 36.

Ceterum quidquid in omni genere magni fuerat prius institutum sanxit is princeps, quumque omnia, prout tempora postulabant, summo cum ingenio constitueret, nemo plus contulit in imperii coudendam unitatem, ingensque illud opus superioris principis opera inchoatum, prudentia sua ipse perfecit.

§ II. Antoninus quidem, cum uxoris suae memoriam pie coleret, alimentariamque institutionem Faustinae majoris auspicio commendaret, hanc altius etiam provexit; anno scilicet 140*, *alimentarias Faustianas creavit*¹. Erectum autem, 149* anno, apud Cupreses-Montanos, monumentum, atque aliud apud Urbinates, anno 150*, rei fidem perhibent. Annis denique 151* 160*, 161*, numismata quaedam alimentaria cusa sunt, quae, quanquam nihil praebent inscripti, dignosci tamen potest, alimentaria dona in his significari, ut declarant iis insculptae quaedam effigies².

§ III. Marcus Aurelius opus inceptum, ut ait Capitolinus, persequitur³. Promulgata est ab eo lex frumentaria, quum Lullia, imperatoris

1. Julius Capitolinus, c. viii; — cf. Henzenium, ann. 1845, § III: «.... Cujus rei testimonium praeterea in nummo quodam exstat, qui in aversa, cum inscriptione PYELLAE FAYSTINIANAE, imperatorem exhibet togatum, sedentem in suggestu, qui puellam ab alia figura accipit; infra puellas plures (Eckhel, l. c.).»

2. Exstant quoque lapides veteres quos Rubenius exhibet, p. 86, 88; — Muratori, p. 19; — Grot., p. 1022, 6 et 7; — cf. apud Suaresium, *Præst. antiq.*, l. I, c. 16, p. 59; — et ap. Volpium, *Fetus Latium*, t. IX, p. 156; — cf. etiam alium titulum, anno 1747 repertum, Thes. Murator., p. 238, n° 2; — et Donat., Suppl. ad Murat., p. 331, 2; — Hensen., § III. — Spanheim., *De præst. num.*, t. II, p. 289. — Vaillant, *Numism. imp. Rom.*, t. II, p. 166 et 168. — Hunc tantum exhibebo titulum, in lucem editum anno 1767, quem quidem primus Winckelmannus protulit (*Hist. de l'art chez les anc.*, l. VI, ch. vii, p. 473; t. II, trad. franç., éd. in-4. Paris, 1802); habet etiam Orellius n. 3364 :

IMP · CAESARI
DIVI · ANTONINI · PII
FILIO · DIVI · HADRIANI
NEPOTI · DIVI · TRAIANI
PARTHICI · PRONEPOTI
DIVI · NERVAE · AVGUSTO · P · M ·
TR · POT · XVI · COS · III · OPTIMO · ET
INDVLGENTISSIMO · PRINCIPI
PVERI · ET · PYELLAE · ALIMENTARI
FICOLENSIVM

3. Jul. Capitolinus, c. II.

filia, Lucio Vero nuberet¹. Mox in honorem Faustinae Junioris aliae Faustinae instituta sunt². Insigne denique superest in Albani villa Anaglyphum a quo Faustinianarum institutio in memoriam revocatur.

§ IV. Sequitur singulare quoddam private munificentiae exemplum, quod Antonino imperante, editum fuisse narrat Fronto³.

« Ad (maius) tempus.... et uarianis⁴ alumnis masculis feminisque sestertium deciens singulis reliquit usurarium proprius⁵ quam propri(um) : nam quinquagena annua ab Augusta⁶ singulis dari iussit. »

Quae quum partim incerta sint, eorum tamen si nulli bene sensus intelligitur, de quadam Matidia⁷ agitur quae hereditatis nomine, decieus sestertium pueris pauperibus utriusque sexus reliquit. At ii quidem hanc sortem non retinebunt ut sibi propriam, ejus tantummodo usura fruentur, quod his vocabulis exprimitur : « Deciens usurarium proprius (id est *propius* vel etiam *potius*) quam proprium. » Cujus liberalitatis cura Faustinae ita commissa est ut singulis annua quinquagena assignarentur. Verisimile autem est hanc usuram quincuncem fuisse (i. e. 5 p. 0/0) atque ideo mille numero fuisse pueros ad quos ea pertineret liberalitas. Hic certe fragmenti tenor est, in quo tamen nonnulla desiderantur. Milique venit in mentem a Matidia Faustinae ingentem pecuniam fuisse donatam, quae quidem Matidia, ut salva et in tuto collocaretur ista liberalitas eam, principis fidei patrocinandam mandaverat. Preterea fieri potuit ut istud, de quo agitur, heredium, et alios haberet a quibus, extincta Faustina, reciperetur, ea scilicet lege ut pauperibus perpetua fieret sestertium quinquagenorum donatio.

§ V. Extincto M. Aurelio, jam rariora quidem monumenta reperiuntur, quae memoriam alimentariorum continent. « Didius Julianus curam alimentorum in Italia meruit⁸. »

1. Jul. Capitolinus, c. vii.

2. *Id.*, c. xxv.

3. M. Cornelii Frontonis et M. Aurelii imperatoris Epistolarum, etc., curante Angelo Maio. *Rome*, 1833, Epist., l. I, 13, p. 288.

4. *Pro Uarianis* (Ang. Maius).

5. Sic (Ang. Maius). — *Pro potius*.

6. Faustina Marci (Ang. Maius).

7. Sermo est de hereditate Matidiae, de qua recole ad M. Anton., imp. u, 6n. (Ang. Maius).

8. Spart. c. ii.

§ VI. Scriptores recentiores nonnulli ex Capitolini ¹ quodam loco, quem minus bene intellexerunt, Pertinacem judicaverunt institutionem abolevisse. Locus autem sic se habet : « Alimentaria compendia, quæ novem annorum ex instituto Trajani debelantur, obdurata verecundia sustulit. » Ibi de intermissione quadam largitionis, non de abrogatione, sicut Henzenius demonstravit ², agitur. Temporum discrimina, publica miseria et civile bellum ingruens imperatorem ad id necessitatis adduxerant ; at post eum, res in integrum restituta est. Ubi enim scriptores taceant, loquuntur lapides : regnantibus Septimo Severo et Caracalla, ex Henzenii sententia, Mæcius Probus PRAEF. ALIM. nuncupatur ³.

§ VII. Exstat adhuc Elagabali ætatis monumentum quod a minoribus quibusdam magistratibus alimentariis erectum fuisse demonstravit Burghesius ⁴.

§ VIII. Denique, regnante Alexandro Severo, magna adest inscriptionum copia. Ipse autem imperator, Antoninum Aureliumque secutus, « puellas puerosque Mammæanos iussit ⁵. » Sunt insuper nonnulla alia monumenta ad Constantinum usque pertinentia, quæ attulit Henzenius ⁶. Sunt etiam ad eandem ætatem, id est ad quartum sæculum multi nummi pertinentes cum titulis : PIET. AVG., — ABUNDANTIA., — ABUNDANTIA AVG. — et ABUNDANTIA TEMPORVM, etc. ⁷

§ IX. Theodosianus denique codex nobis legem alimentariam, qualem informaverat Constantinus, exhibet ⁸; ratione vero obligationum imperator usus fuisse non videtur exercendæ munificentiae gratia ; certe eodem tendit ejus liberalitas, miseriis iisdem opitulatur.

1. Jul. Capitolin., c. 18.

2. Henzen., § XII.

3. Orell., n. 1267.

4. Memor. Institut. archæolog., I, p. 200. — Henzen., § XII.

5. Lamprid., c. LVII.

6. Henzen., § XII.

7. Pauffer, Questio antiquaria de pueris et puellis alimentariis. *Dresd.*, 1809, p. 24 et 25, not. 37 et 38 ; — *id.*, p. 26, not. 39 : « In Constantini arcu prope amphitheatrum Flavianum Romæ, hoc pertinere videtur congiarium populo datum, etc.... » Quæ quidem ad liberalitatem publicam pertinent, non ad ipsam institutionem alimentariam.

8. Cod. Theod., I, XI, XLVII.

*De alimentis, quæ inopes parentes de publico
petere debent.*

TIT. XXVII.

I. Imperator Constantinus A. Ad Ablavium.

« .Ereis tabulis, vel cerussatis, aut linteis mappis scribta per omnes civitates Italiae proponatur lex, quæ parentum manus a parricidio arceat, votumque veritat in melius : officiumque tuum hæc cura perstringat, ut, si quis parens adferat sobolem quam pro pauperiæ educare non possit, nec in alimentis nec in veste impertienda tardetur, cum educatio nascentis infantie moras ferre non possit, ad quam rem et fiscum nostrum et rem privatam indiscreta jussimus præbere obsequia. Dat. III id. Maii. Naisso, Constantino A. IIII et Licinio IIII. AA. coss. »

II. Idem A. Menandro.

« Provinciales egestate victus atque alimonie inopia laborantes, liberos suos vendere vel obpignerare cognovimus. Quisquis igitur hujus modi reperietur, qui nulla rei familiaris substantia fultus est, quique liberos suos agre ac difficile sustentat : per fiscum nostrum, antequam fiat calamitati obnoxius, adjuvetur : ita ut proconsules præsidesque et rationales per universam Africam habeant potestatem, et universis, quos adverterint in egestate miserabili constitutos, stipem necessariam largiantur : atque ex horreis substantiam protinus tribuant competentem. Abhorret enim nostris moribus, ut quemquam fame confici vel ad indignum facinus prorumpere concedamus. Dat. prid. non. Jul. Romæ. Probianò et Juliano coss. »

Quæquidem omnia indicant institutionem ipsam hypothecariam perisse ; sed judicabunt lectores an, apud gentiles, aliquid institutum fuerit dignum magis quod a christiana religione tanquam proprium usurparetur, postquam, ea fieri cœpit universi Imperii religio. Alimentaria institutio jam nulla est, liberalitas certe durat, immo pulchriore nomine charitas vocatur.

§ X. Post Constantinum, publicæ liberalitatis munera, tanquam sua, Christiani suscipiunt, longumque interest temporis intervallum priusquam paganorum stimuletur æmulatio. Christianos imitando secutus Julianus¹

1. Julianus, Epist. ad Arsacem, Galat. pontific., p. 429, C., ed. Spanh. — Cf. p. 291 et sq.

eleemosynas commendat. Paganorum pauperes simili cura ac suos alunt Galilæi; erubescant deorum pontifices: « . . . Αἰσχροὶ γὰρ εἰ τῶν μὲν « Ἰουδαίων αἰδέεσθαι μετακτῆ· τρέφουσι δὲ οἱ δυσσεβεῖς Γαλιλαῖοι πρὸς τοῖς ἑαυτῶν « καὶ τοὺς ἡμετέρους· οἱ δὲ ἡμέτεροι τῆς παρ' ἡμῶν ἐπικουρίας ἰνδαίεσθαι φράνονται. » Ibidem valetudinariorum (νοσοκομείων) mentionem facit. Tum in unaquaque civitate adificia, publica hospitia, seu, græce, ἐνοδογεῖα eriguntur. Ibi hospes recipitur quisquis inopia laborat, nullo fidei habito discrimine: quo consilio in Galatiam frumenti modiorum triginta millia et sexaginta millia vini mittit imperator.

Historiam alimentariorum non ulterius sequar. Ingruentibus barbaris, novus surgit rerum ordo. Obruta Veleiatium civitas evanescit: titulumque alimentariæ historiæ pretiosissimum usque in sæculum xviii^m conditum terra servat.

PARS TERTIA.

DE UTRAQUE TABULA.

CAPUT I.

TABULÆ VELCIATIM EXPLANATIO.

Velciatium Tabula, in Farnesio palatio collocata, in aedibus Musei Anti-
quarii parietem unum tota implet, sexque litterarum ordines cum dimidio
habet, quorum quisque centum et quatuor constat versibus.

§ I. Duo sunt in hac Velciatium Tabula tituli obligationum. Alter scriptus
est in sex columnis, adjectis etiam primis septimæ versibus; alter vero in
septima. En prioris initium, explicatis scripturæ compendiis, exhibemus¹:

« Obligatio prædiorum ob sestertium deciens quadraginta quattuor
milia, ut, ex indulgentia Optimi Maximique principis imperatoris Caesaris
Nervæ Trajani Augusti Germanici Dacici, pueri puellæque alimenta acci-
piant: legitimi, numero 245, in singulos, sestertios 16 nummos; fiunt
sestertium 47 040 nummum; — legitimæ, numero 34, singulæ, sestertios
12 nummos; fiunt sestertium 4896; — spurius 1, sestertios 144; — spu-
ria 1, sestertios 120. Summa sestertium: 52 200, quæ fit usura 5 0/0 sortis
suprascriptæ. »

Ex superiore titulo, datam ab imperatore pecuniâ sestertium
1044 000 nummum fuisse constat; quæ summa nihil est nisi pars ea
pecuniæ quæ erat obligata de integro fundorum pretio, de quibus in pac-
tione agitur, pignori opposita, vel hypothecæ, ut hodierno utar vocabulo.

Usura quincunx horum 1044 000 n. annua 18 52 200 n. est; quæ-
quidem annua pecunia pueris et puellis pauperibus datur.

Isti autem pueri, legitimi 244, legitimæ 34, spurius 1 et spuria 1, id est,
ut omnes uno amplectar numero, 280, singulis mensibus 18 4896 n.; annis
singulis 18 52 200 n. accipere debent.

§ II. Prima Tabulæ pactio sic se habet, explicatis scripturæ compendiis.

« Caius Volumnius Memor et Volumnia Alce, per Volumnium Dia-
m-

1. Cf. Titulum ipsius inscriptionis.

menum libertum suum, professi sunt — fundum Quintiacum Aurelianum, collem Muletatem cum silvis, — qui est in Veleiate, pago Ambitrebio; adfluvibus Marco Mommeio Persico, Satrio Severo et populo, ns 108 000. Accipere debet 8692 sestertium uuumm et fundum superscriptum obligare¹. »

In hoc titulo, C. Voluminium Memorem videmus, sui ipsius et conjugis Volumniae nomine, per libertum suum Diadumenum², profiteri fundum suum qui Quintiacus Aurelianus dicitur, addito colle Muletate cum silvis adjacentibus, quique ns 108 000 u. est; quo de fundo hypotheacam deducit ns 8692 u., quippe qui hanc pecuniam summam presentem ab imperatore acceperit; atque, ut Caesaris isti nuumi salvi fiant, fundum suum Voluminius oppignerat. Pecunia igitur, quam in puerorum alimenta quotannis solvere debet, hac est ns 434 $\frac{1}{6}$, quae quidem usura in Tabula non habetur inscripta. Ille autem fundus praediis M. Mommei Persici et Satrii Severi, atque loco publico terminatur. Inde patet istis in hypothecariis pactionibus eandem atque in censuali professione usitatum fuisse formam³. Sed quid hoc vocabulo pop. designari vere dixeris? Muratorius, Henzenius et, ni fallor, ipse Mommsenius *viam* significari arbitrantur. Attamen Henzenius non de *via* ipsa sed de *itineribus* pagorum vel municipiorum potissimum agi censet. Quibus autem nititur argumentis, ea satis magnam fidem habere videntur⁴. In operibus agrimensorum de itineribus populo praestandis, ut ait Henzenius, saepissime fit mentio. Idem doctissimus vir verba ista frequentissime usurpata in Libro Coloniarum⁵ commemorat : « *Iter populo debetur* » aut « non debetur; » haec autem a Frontino⁶ excerpta : « *Omnis limes (secundum legem colonicam) itineri publico servire debet;* » atque haec etiam ab Hygino⁷ « *Per hos (decumanum et cardinem*

1. Cf. inscriptionem ipsam. Col. 1.

2. « *Empto et inter absentes contrahi potest et per nuntium et per literas.* » Paulus. Digest. XVIII, 1, 1.

3. « Forma censuali cavetur, ut agri sic in censum referantur : nomen fundi cuiusque et in qua civitate et quo pago sit et quos duos vicinos proximos habeat.... Omnia ipse, qui defert, asstimei. » Dig. L, xv, 4.

4. Henzen., § xvii.

5. Cf. Sicul. Flacc., De condicionibus agrorum. Gramatici veteres ex recensione Caroli Lachmanni. Diagrammata edidit Adolphus Rudorffius. Berolini, 1848. Ego in Sicul. Flacc., p. 146, haec lego : « Quae non universo populo itinera prestari videntur, sed eis ad quorum opera, et eis ad quorum agros per eas vias pervenire necesse est. »

6. De Controversiis agror., *Ibid.*, p. 41.

7. De limit. constât., *Ibid.*, *id.*, p. 168.

quos secundum terra divisa erat) *iter populo* sicut per *viā* publicam debetur : id enim cautum est lege Sempronia et Cornelia et Iulia. Quidam ex his latiores sunt quam ped. XII, uel ut hii (*sic*), qui sunt per *viā* publicam militarem acti : habent enim latitudinem *viæ* publicæ. » Ex quo patet discrimen aliquod fuisse inter *viā* et *itinera*. Quin addit ipse Henzenius verbum POP. sæpius usurpatum fuisse quam ut ad *viā* publicam pertineret, eoque designari vult *itinera* municipalia quorum ipse conditionem ex Siculo Flacco¹ describit.

Alia vero ex parte, verbum POP. adscribit Cara *fundis domino vacantibus*, qui populo Romano vel civitati tribuerentur, cuius rei hoc sumtum a Siculo Flacco² profert argumentum : « Postquam ergo maiores regiones ex hoste captæ uacare ceperunt, alios agros diuiserunt assignauerunt : ita remanserunt alii ut tamen populi Romani essent, ut est in Piceno et in regione Reatina, in quibus regionibus montes Romani appellantur, nam sunt populi Romani, quorum uectigal ad ærarium pertinet. »

Quod si, legendis agrimensuribus diligenter attenderis, nihil obstat videtur quin vocabulo « *populus* » quidquid populi civitatis juris esset interpreteris. Hoc etenim nomen, mea sententia, sibi vindicant et *itinera*, et *viæ publicæ*, et *agri publici*, atque omne prædium quodcumque omnium est indivisum, et quod ad privatos non pertinet. Etenim cur « *populus* » vocabulum quod nihil certi in titulis significat, non et ad *itinera* pertinerit non video, aut ad municipii prædia publica, cum utraque populi pariter essent. Quod si hujus vocabuli significatio duplex non fuisset, verisimile est propriam suam appellationem rei non defuturam fuisse. Cara autem *publicos fundos* tantummodo, *itinera* Henzenius (quibus addam et ego *viā publicam*), vocabulo isto significari censet ; ego vero censeo suam utrique significationi auctoritatem esse, eodem verbo utramque contineri potuisse. Etenim in titulo quem exhibet Zelliuss, de quodam loco agitur *ad Martis* templum sito iuxtaque viam Appiam ; quum vero templum nuper demonstratum sit admodum prope Appiam portam situm

1. Si vocabulo proprio uti volumus, hæc *itinera vicinæ viæ* sunt ; in Siculo Flacco sic legitur : « ... Muniantur, per pagos (vicinales viæ), id est per magistrum pagorum, qui operas a possessoribus ad eas tuendas exigere solui sunt, aut, ut comperimus, unicuique possessori per singulos agros certa spatia assignantur, quæ suis impensis tueantur. » De conditionibus agror., p. 146, edit. Rudorffii.

2. *Id.*, *ibid.*, p. 136.

fuisse; ergo fieri potuisse non videtur ut ibi, adeo Romæ mœnibus proxima alia via fuisset præter Appiam, quæ quidem in hoc titulo inscribitur. En adest hæc inscriptio¹:

SALVIA C · F · MARCELLINA · OB · MEMORIAM · FL · APOLLONII · PROC · AVG ·
QVI · FVIT · A · PINACOTHECIS · ET · CAPITONIS · AVG · L · ADIVTORIS ·
EIVS · MARITI · SVI · OPTIMI · PRUSSIMI · DONVM · DEDIT · COLLEGIO · AESCVLAPII · ET
[HYGIAE · LOCVM · AEDICVLAE · CVM · PERCVLIA ·
ET · SIGNVM · MARMOREVM · AESCVLAPII · ET · SOLARIVM · TECTVM · IVNCTVM · IN ·
[QVO · POPVLVS · COLLEGI · S · S ·
EPYLETVR · QVOD · EST · VIA · APPIA · AD · MARTIS · INTRA · MILLIARIVM I ET II ·
[AB · VRBE · EYNTIVS · PARTE · LAEVA · INTER · ADFINES · VIRIVM ·
[CALOCAERVM · ET · POPVLVM ·

Jam obligatio prima, id est C. Volumnii, repetenda est, ut illius explanationem absolvam. Illic igitur commemorabo Lopesius² quomodo hæc verba intellexerit: *Accipere debet*, quæ quidem eo iudice non indictam fenerationem, non impositam ipsam obligationem fundorum possessoribus, sed mutuam esse, sicut in omni pactione, deuntiant.

Omnes Tabule pactiones non mihi in proposito est recognoscere: quæ quidem quinquaginta et una numero sunt. Quo tamen melius legentium mente percipiantur, de pluribus certe pactionibus pauca notabo.

§ III. Si secundam pactionem, quæ cum M. Virio Nepote facta est, attendimus, eum fundos suos, *deducto vectigali*³, professum esse noscimus; si qua fundus obligatione priori tenebatur, sive de certis tributis, sive de redditibus deducendis, sive etiam de aliis alimentariis prioribus agebatur, semper, *deducto vectigali*, fundus quanti esset æstimabatur. Tum scilicet eo minoris totus fiebat quo major ea sortis pars erat quæ fuisset prius oppignerata. Itaque in illa pactione, quum M. Virius Nepos prædibus sua HS 310 545 profitetur, quidquid sortis fuerat prioribus vectigalibus obligatum, hac formula: « *deducto vectigali* », detrahitur. Ita per integræ summæ (id est HS 310 545) obligationem, imperatori debita fides (i. e. summa HS 25 353) in tuto erat.

1. Delectus inscriptionum Romanarum cum monumentis legalibus fere omnibus. Edidit Carolus Zell, professor universitatis Heidelbergensis. *Heidelberg*, 1850. Acta collegii Æsculapii et Hygie, 385. — Orelli, n. 2447.

2. *Bullettino dell' Istituto di corrispondenza archeologica*, ottobre e novembre 1843. Al sig. conte B. Borghesi.

3. Col. I, l. 5.

Hoc præterea, in eadem pactione, animadverti potest, in unius ejusque fundi æstimatione pecunie summas, si supputare ipsi voluerimus, singulatum majores effici quam quæ in titulo declarantur; et tamen utriusque summae paritas quardam esse deberet, quum de rebus iisdem utraque fiat æstimatio; quod si discrepant inter se summae, non auctor sane ille esse potest qui Tabulam sculpsit; namque hæc disparitas, eum quinquaginta unaque pactiones in Tabula sint, apud novem et viginti ex illis reperitur. Quod quidem infra explanare, atque inde deducere qui fuerint pagorum situs, conabor.

§ IV. In tertia pactione, videmus T. Nævium colonias II obligare. Quod vocabulum quid significet nobis sic exponit Columella: « Colonia agriculturalionis locum aratorisque officinam significat¹. »

§ V. In quinta pactione, cum M. Antonio Prisco facta, « Atilianum fundum cum silvis *communione* obligat². » Scilicet *communiones* dicebantur terræ quarum ea erat conditio ut communes semper manerent; quarum nobis originem conditionemque indicat Hyginus³: « Multis coloniis immunitas uicis agri assignationem; et quum plus terræ quam datum erat superasset, proximis possessoribus datum est in commune, nomine compascuorum. » Monet ipse auctor ne illas easdem atque « pascua publica colonie » fuisse putemus.

§ VI. In decima pactione⁴ M. Vibius fundum Mucianum Veturiamum cum *meride* proficitur. Duplex ibi occurrit explanatio: Sic Forcellinius⁵ interpretatur: « *Meris, idis*, f. *μῆρις*, agri pars a fundo divisa, eidem tamen addita et subjecta: a *μεῖζω*, divido (Tab. alim. Vell. a Lania edita, col. 7, l. 45, et col. 4, l. 38, et col. 6, l. 86). » Ad eomitis vero Asquinii sententiam potissimum accedo, qui, quum vocabulum *meris* in lingua celtica paludem significet, de palude in Tabula agi sive potius de quibusdam locis palustribus arbitratur.

1. Vid. ap. Columellam, XI, 1, § 23.

2. Col. II, l. 44.

3. Hyginus, p. 201. De Limitibus const. edit. Rudorffii, Gramatici veteres. *Beroloni*, 1848. — Cf. Frontinum: « Relicta sunt et multa loca quæ veteranis data non sunt. Hæc uariis appellationibus per regiones nominantur: in Etruria communalia vocantur, etc. » De Controversiis agrorum, p. 48. Ead. Edit.

4. Col. II, l. 44.

5. Totius latinitatis Lexicon, consilio et cura Jacobi Facciolati, opera et studio Egidii Forcellini, alumni seminarii Patavini lucubratum, etc. *Schneeberg*, 1834, editio in Germania prima.

§ VII. In undecima pactione, a Sulpicio Vero facta¹, apparet vocabulum *Lucensium Respublica*. Ex Henzenii sententia, *Respublica* haud dubie *publicum agrum* significat². Sed quid esse *agrum publicum* dicam? *Agrum* nempe *civitatis*, id est terras omnes quas quidem civitas proprias ac peculiares habet. Harum aliae *vectigales*, aliae *non vectigales* censentur, ut fidem faciunt ista Pauli verba³: « *Agri civitatum alii vectigales vocantur, alii non. Vectigales* vocantur qui in perpetuum locantur, id est hac lege, ut tamdiu pro illis vectigal pendatur, quamliu neque ipsis, qui conduxerint, neque his, qui in locum eorum successerint, auferri eos liceat. *Non vectigales* sunt, qui ita colendi dantur, ut privatim agros nostros coleudos dare solemus. Qui in perpetuum fundum fruendum conduxerunt a municipibus, quamvis non efficiantur domini, tamen placuit competere eis in rem actionem adversus quemvis possessorem: sed et adversus ipsos municipes. » Mihi vero videtur Henzenius vocem *respublica* nec satis diligenter, nec satis apte definiendo explicuisse. Hoc ego vocabulo designari opinor *agri publici terras a civitate*, cujus propriae et peculiares erant, *dissitas*, cujus quidem rei praesens certius exemplum, quoniam *Lucae* civitatis terras in agro *Veleiae* sitas fuisse videre est. Porro qui terras *vectigales* conducebant, omnia sibi vindicabant ipsius possessoris iura: ac, tum pactionis perpetuitate, tum eo facto quod ille qui agrum conduceit *possessori* vero plane similis esset, ea fiebat *vectigalis terrae* conditio, ut nihil eveniret incommodi, si longe abesset ab illa civitate, cujus in potestate versabatur. Idem vero de *terris non vectigalibus* haud recte dixeris: terrae enim illae quas *ager publicus* amplectitur, seu *vacuae terrae*, seu *communiones*, seu *terrae non vectigales* iisdem, ut Paulus ait, conditionibus conductae, quibus privatorum agri, nec dissitae a civitate, nec ab illa omnino separatae esse debebant.

Mea igitur sententia, vox *respublica*, ut assernat Henzenius, *agrum publicum* significat: ego vero adjecerim: *partem illam agri publici quae e terris vectigalibus constat*.

Jam autem animadvertam, vocabulum solum *Lucenses* et *Lucensium rempublicam* significare.

1. Col. II, l. 20.

2. Hensen. *Annal.*, 1845, § XVII.

3. Dig., lib. VI, tit. ult. str. Paulus. L. 21, ad edictum.

§ VIII. In decima tertia pactione, obligationem fundorum M. Mommei Persici, quæ quidem magni momenti erat, a Cornelio Gallicano¹ factam fuisse videmus, qui, ut ostendit Burghesius atque jam ipse commemoravi², Præfectus Alimentorum erat, eo scilicet fungebatur munere quod, regnante Trajano, ad clarissimos viros pertineret, quodque curatorum etiam officio anteponeretur. In Tabula Veleiatium horum clarissimorum virorum nomina tum demum mihi inscripta fuisse videntur, quum de maximis obligationibus ageretur. Ibi enim agitur de fundis qui summatim HS 180 600 aestimantur et pro HS 94 765 obligantur.

§ IX. In quarta decima pactione³, Albius Secundus fundum Julianum cum *figlinis* obligat. Terra autem sic vocabatur, in nostra Tabula, unde *figlina* materies sumebatur.

§ X. In sexta decima pactione⁴, cum C. Cælio Vero facta, Cornelium Gallicanum Pomponiumque Bassum videmus jam prius ejusdem Cælii Veri fundos oppignerasse.

§ XI. Septima et decima pactio⁵ cum L. Annio Rufino facta est a Pomponio Basso, qui, imperante Trajano, ut Cornelius Gallicanus, Alimentarii Præfecti munus gerebat. Quod quidem majorem mihi fiduciam addit opinanti a præfectis maximi momenti obligationes fieri solere; ibi etenim L. Annius Rufinus HS 1 014 090 fundum suum proficitur, jam HS 83 950 obligatum.

In eadem pactione⁶ ista leguntur: ITEM · SALTVM · SIVE · FYNDOS · AVEGAM · VEECCVM · DEBELIS. Vocabulum autem *debelis* et in nonnullis pactionibus Tabulæ videre est, et alii alio modo interpretantur. Sic Forcellinius: « Debelus, i, m. locus pascendo non aptus, non pecoralis, a *de* præposit., seu particula privativa, et *bela*, oves, ut dixeret veteres Latini, teste Varrone (Tab. alim. col. 3, l. 3; — col. 4, l. 39; — col. 7, l. 37). » Ego vero opinionem comitis Hieronymi Asquinii magis probo, qui huic vocabulo originem Celticam vel Ligurensem adsignat et *debelis* agrum septum esse putat. Nonnulli contra interpretantur: *Debelis* incultum solum esse.

1. Col. II, l. 37.

2. Vide *supra*: pars II^a, cap. n, § 2.

3. Col. II, l. 89.

4. Col. III, l. 11.

5. Col. III, l. 53.

6. Col. III, l. 72.

Locum enim ex Ennio Nonius Marcellus affert in quo sensus ille significatur, — quanquam apud Ennium non *debelis* sed *debilo* scriptum erat, — et hæc quidem interpretatio Forcellinii opinioni propius accedit; ego vero intelligere non possum quæ obligatio de agro admodum inculto fieri potuerit.

§ XII. In pactione vicesima secunda, cum C. Volumnio Epaphrodito facta, leguntur « loco agrina ¹, » id est agellus secundum Lamam.

§ XIII. In vicesima octava pactione, cum Cn. Antonio Prisco facta ², comperimus eum obligavisse fundum Vorninianum Precele « cum jure Appennini Areliasci et Caudalasci et communionibus.... » De eo jure en adest Lamæ ³ explanatio : « Questo diritto poi è attivo per li padroni delle mandre, « come passivo per li proprietari di fondi, sn' quali devono queste passare « ne' tempi stabiliti per andare a que' pascoli ; » quæ quidem opinio non certa mihi videtur; credi autem potest ibi de *lignaudi jure* agi ⁴. Quidquid id est, huic juri aliquid, ut ipsi fundo, pretium inerat, quoniam Cn. Antonio Prisco illud licebat obligare.

§ XIV. Trigesima prima pactione cum Cornelia Severa a Cornelio Galliano facta est ⁵. Itaque magni est momenti quum 1458 150 fundos professa sit, et ii quidem pro 1191 110 obligati sint.

§ XV. In quadragesima tertia pactione ⁶, a colonis Lucensibus facta, res mancipi ab obligata professione *deductas* fuisse videmus. Jam autem, quum mihi Lama nihil de ea re omisisse in interpretatione sua videatur, satis mihi erit eam proferre :

« Sotto il nome di *nanceps*, s'intendeva chi comperava, o pigliava « ad affitto terreni dal popolo ; chi acquistava a denari i beni de' proscritti, « e chi alienava i proprii : *nuncipes* dicevansi i principali pubblicani, gl'ispettori delle poste, delle saline, e gli essattori de' pedaggi. Sotto quello poi « di *mancipium* comprendevansi nel suolo italico i beni immobili sì *rustici*, « come campi ecc., che *civili*, come le case. Mancipio chiamavasi pure il « diretto sulle strade non postali, su' viottoli di comunicazione, e *vuotagione*, e sugli acquidotti : in fine i servi e le bestie da carico e da giogo,

1. Col. IV, l. 43.

2. Col. V, l. 21.

3. Lama. Op. supra script., p. 34.

4. Walckenaer, Geogr. des deux Gaules, t. II, p. 464 et suiv.

5. Col. V, l. 55.

6. Col. VI, l. 76.

« come cavalli, muli, asini, buoi, furono detti *quanciipi*. Mancipio era altresì « un'espressione che dichiarava dominio e possesso immune da qualunque « frode, e libero da ogni ipoteca; così pure *sui mancipii esse* significa non « soggetto al dominio altrui. Pare dunque che *mancipis* sia da leggersi sulla « nostra Tavola, perciò che sotto la espressione *cum mancipiis* debbano « intendersi o que' campi, o que' servi, o quelle bestie, o quelle vie addette « al fondo obbligato, le quali erano comprese sotto questo nome generico. »

§ XVI. In quadragesima quarta videmus T. Valium Verum¹ fundum sive saltum Calventianum Sextianum cum *vnfis* obligare. *Vada* autem vocabantur loci ubi pons cum portorio erat; fundis igitur, de quibus vocabulum *vada* usurpatur proximus aquis situs adscribendus est.

In eadem pactione² legitur: « cum *meridibus omnibus et alluvionibus junctis*. » *Alluviones* autem terræ sunt quas Apennini torrenutes abreptas alio traustulerunt. Ex qua interpretatione, quod comes Hieronymus Aquinius de *meridibus* exposuit magnam accipit fidem³. Etenim *alluvionibus* palustres loci proximi esse solent.

§ XVII. In septima columna⁴, secunda obligatio Tabule legitur, quæ quidem integra a Cornelio Gallicano facta est.

§ XVIII. Pauca amplius, quæ mihi Inscriptionem legenti occurrerunt, de magistratuum alimentariorum administratione diceunda sunt. Plerasque Tabule pactiones sane minores magistratus digesserunt, qualis erat Quæstor Alimentarius Veleiæ civitatis, vel Procurator Alimentarius, quum fundi obligati extra civitatem Veleiam siti essent; namque Procuratoris juris plures civitates erant. Quum autem pactiones majoris momenti essent, eas Curator, vel etiam, sicut 15ma, 47ma, 31ma, etc., Præfectus Alimentarius obligabat. Sed neque Quæstorum nec Procuratorum, neque etiam Curatorum nomina, Trajano imperante, in titulis insunt; contra insunt nomina Præfectorum, quibus sane, ut pote præcellentibus viris, publicus iste honor debitus erat. Semper autem fuisse vectigal quoddam impositum fundis vidimus quos obligant Præfeti; unde non sequitur fundos omnes quibus vectigal quoddam impositum a Præfetis esse obligatos; namque, in obligatione septimæ

1. Col. VI, l. 84.

2. Col. VI, l. 86.

3. Vide *supra* § VI. — Cf. *De Aluvionibus Aggenum Urbicum*: De Controv. agror., p. 89, ed. Rudorffii, Berol., 1848.

4. L. 31 et seqq.

columnæ, facta illa a Cornelio Gallicano, non de terris quibus quoddam vectigal impositum agitur. Sed illam integram obligationem clarissimus ille vir fecit, quæ plures pactiones continet. In maiore autem obligatione, aliquot tantum pactiones Præfectus fecit, quarum quidem semper fundi deducto vectigali obligantur.

CAPUT II.

VELEIATUM TABULÆ EXPLANATIO GEOGRAPHICA.

§ I. Sex civitates in Tabula Veleiatum reperiuntur. Quanquam plerique aut, ni fallor, omnes qui Inscriptionis Veleiatum geographiam explanare conati sunt, quinque tantum indicaverunt civitates, Veleiam scilicet, Placentiam, Parmam, Lucam et Libarnam; sexta quædam nomine Antium, adjungenda ex ipsa Tabulæ scriptura mihi videtur; etenim in columna tertia hæc leguntur :

. . . . ET · FYND · ATILIANVM · ARRYNTIANINNELIVM · ANTIATE · ET ·
VELEIATE · PAG · FLOREIO

Quarum civitatum situm minime dubium esse, conditionem vero diversam infra demonstrabo.

§ II. Qua parte vergit ad meridiem Placentia, ad radices Apennini, et loco qui hodie *Macinesso* dicitur, ad dextram ripam torrentis *Chero*, Veleia sita erat. Eo quinque ducebant viæ quarum adhuc nonnulla supersunt vestigia : una Placentiam ducebat; altera juxta Florentiam (id est *Fiorenzuola*), Æmiliam viam jungebat et Parmam ducebat; tertia, per Apennini fauces, adversum montium clivum et Aurelianam viam petebat; quarta quintaque in occidentalem partem Libarnam et Augustam Taurinorum ducebat.

§ III. Municipium Veleia primum fuerat. Dubito etiam an colonia unquam fuerit; nulla enim inscriptio ex iis, quæ ibi repertæ sunt, appellationem colonie præbet; multi autem tituli apud ipsam Veleiam ad *Duumviros* et *Decuriones* spectant. Sæpissime enim in coloniis Duumviri, in municipiis autem Quatuorviri reperiuntur; quod in provinciis semper invenimus, sed, in Italia, quum vetustissima cujusque populi Romanis subjecti instituta conservata sint, nihil certi in conditione magistratuum civilium

cognovimus; sic Narniam semper Dictatorem, Ostiam coloniam Praetorem habuisse accepimus; apud municipia igitur modo Quatuorviros, modo, licet rarius, Duumviros; apud colonias vero modo Quatuorviros, modo, et id sapius, Duumviros, Aedilem, Questorem et Decuriones esse ex titulis patet. Nihil igitur certi ipsum vocabulum *colonia* inscriptum in pluribus titulis, de conditione civitatis, certe in Italia, afferre potest. A Claudio autem principe, inscriptam hanc civitatem in Galeria tribu Lana ex quodam titulo fuisse conjicit, quod minime mihi constare videtur. En habes inscriptionem :

L · SVLPICIO
L · F GAL · NEPOTI
FLAM · DIVI · HADRIANI
AVGYSTAL
IVDIC · EX · V · DEC
II VIR · AVG
II VIR · PLAC
EYTHALES · LIB
PATRONO · R · P ·

D

D¹

L. Sulpicius, licet fundorum, ut ex Tabula notum est, possessor in hac regione fuerit, et patronum Reipublicae Veleiatium (namque hoc monumentum Veleiae repertum est) sese professus fuerit, hoc vocabulum *Galeria* nullo modo ad civitatem ipsam pertinet. Una tantum inscriptio reperta in civitate minus valet quam ut urbem ipsam in hac tribu Galeria sitam fuisse demonstret. Nempe pluribus titulis ad rem comprobendam opus esset. Hominem vocabulum *Galeria* respicit, cui quidem sedem alio transferre suam licebat. In titulis etiam quibusdam filios reperias qui paternae tribus ipsi non sunt.

Multa etiam inter iusignes Romae gentes, quae in ea civitate fundos possidebant, coloniam Veleiam fuisse, ut est Lamæ sententia, testantur. Sed res est in municipiis, imperatorum aetate, frequentissima.

Fundos autem imperator, ut ex inscriptione ipsa discimus, in hac civitate habebat, quod tantum in coloniis, ut quidem Cara arbitrat, fieri solebat. Ex aliis etiam titulis, in eadem civitate Decuriones, Aediles, opificum collegium Herculeamque sodalitatem fuisse novimus; statuas denique in Foro

1. In hoc titulo, quinto verso, sine dubio, nonnulla desunt. Quarto autem vel AVGYSTAL vel AVGYSTAL legiuntur.

Veleia et in Basilica repertas ipse ego vidi in Museo Farnesio effigiem Agrippinae majoris, Agrippinae minoris, Neronis infantis, Germanici ac Faustinae praebentes. Quae quidem omnia coloniam ibi exstitisse indicant magis quam certo demonstrant. Quum autem ipsum coloniae vocabulum nec apud scriptores nec in monumentis diversis expressum sit, Veleiam pro colonia habere equidem non ausim.

§ IV. PLACENTIA, ad urbem hodierno die *Piacenza* dictam sita, primum colonia Romana, postea municipium fuerat¹.

§ V. PARMIA colonia erat²; LUCA autem colonia et municipium³.

§ VI. LIBARNÆ autem conditio quae fuerit incertum est. Hoc oppidum, ut doctissimus Walckenaerius arbitratur⁴, ad locum dictum hodie *Lavezara*, minus distantem a loco dicto *Decimo*, situm erat.

§ VII. Quae autem erat illa sexta civitas ANTIUM, nomine tantum in inscriptione designata? In eodem Walckenarii opere⁵, scriptura geographi Scylacis restituta, sic legimus : « Après le fleuve Rhône, sont encore « les Ligures jusqu'à Antium; dans cette région est la ville grecque de Massalia; les colonies de Massalia sont. »
« La navigation, du Rhône à Antium, est de quatre nuits. Après Antium « est la nation des Tyrrhéniens jusqu'à la ville de Rome, et la navigation « d'Antium jusqu'à la ville de Rome est de quatre jours et de quatre nuits⁶. »

Cluverius legit non ANTIUM sed ANXUM; Walckenaerius autem ANTIUM eandem esse civitatem atque Genuam ex mensuris Scylacis putavit, quam quidem sententiam confirmare, ni fallor, Veleiatium inscriptio videtur.

§ VIII. Sicut et ceterae romanae civitates, ita in pagos Veleiatium et Placentinorum, jam et Parmensium civitates dividebantur. Arbitror quidem LIBARNAM, LUCAM et ANTIUM civitates non pagos integros in regione Veleiae et Placentiae habuisse, sed tantum fundos nonnullos in pagis trium vicina-

1. Cluv. Ital. antiqua, p. 267, ed. Elzev. in-8.; — Dictionnaire de géographie de Lamartinière.

2. Cluv. *id.*, p. 273, *ibid.* — Dict. de Lamartinière.

3. Cluv. *id.*, p. 506, *ibid.* — Dict. de Lamartinière.

4. Walckenaer, Géographie comparée des deux Gaules, t. II, part. II, ch. iv, p. 109; — Cf. Plinii Hist. Nat., III, 7, t. II, p. 75, edis. Nicol. El. Lemaire.

5. Geogr. comparée des deux Gaules, t. I, part. I, ch. II, p. 22 et suiv.

6. Cf. Scylacis Periplus; Gronovii Geographia antiqua, p. 3 et 4. *Leyde*, 1700, 2e edit. Gronovii.

rum inter se civitatum, VELEIA, PLACENTIA et PARMA possedisse. Hec autem est pagorum Inscriptionis tabula :

<i>Veicia.</i>	<i>Placentia.</i>	<i>Parma.</i>	<i>Libarna.</i>	<i>Luc.</i>	<i>Antium.</i>
Albensis	Apollinaris	Mercurialis	Eboreus ¹	quosdam	fundum
Ambitrebis	Briagontinus	Salutaris ²	Martius ³	fundos possi-	possidebat
Bagicenus	Cerealis	Salvius. ⁴	Moninates. ⁵	debat in	in Floreo
Dianius	Farraticanus			Albensi,	pago (vid.
Domitius	Herculanus			Minervio	Veiciam).
Eboreus ¹	Julius			et Statiello	
Floreus	Minervius ⁶			pago (vid.	
Junonius	Noviodunus			Veiciam).	
Lurates	Salutaris ⁴				
Martius ³	Sinensis				
Medutius	Valentinus				
Minervius ⁶	Valerius ⁷				
Moninates ⁵	Venerius ⁸				
Salvius ⁴	Vercellensis				
Salutaris ²	Veronensis.				
Statiellus					
Suleus					
Valerius ⁷					
Velleius					
Venerius ⁸ .					

In eodem pago sepiissime duarum vel etiam trium civitatum fundos fuisse sitos ex ista tabula constat. Etenim fundos LIBARNA civitas in ALBENSIS et in MARTIO nec non et in EBOREO, pagis Veiciatum, possidebat.

§ IX. Perantiqua est ista civitatum in pagos descriptio : eam a Servio Tullio institutam fuisse tradit Dionysius Halicarnassensis; at propius fidem est eam ipsa Roma antiquiorem fuisse.

1. In hoc pago Libarna civitas quosdam fundos possidebat.
2. In hoc pago Libarna civitas quosdam fundos possidebat.
3. In hoc pago civitatum Placentiae et Veiciae fundi erant.
4. In hoc pago Libarna civitas quosdam fundos possidebat.
5. Partim in Veiciate, partim in Parmense.
6. In hoc pago Placentia et Parma civitates quosdam fundos possidebant.
7. Partim in Veicia, partim in Placentia.
8. Partim in Veicia, partim in Placentia.

9. IV, 45.

§ X. Pagis praeficiebantur magistratus quidam dicti sive pagorum Praefecti, sive Parochi, quibus mandata erat cura ut victum vestitumque magistratibus, qui provinciam suam petebant, ac *ligna salemque* praerent¹; operam quoque dabant ne terra negligeretur, atque ut viae a fundorum possessoribus munirentur². Annonam, V^o saeculo, prout debebatur a singulis, exigebant³. Hoc autem nomen *Praefecti* mihi cum *praefectura* concordare videtur. De praefectura vero apud Siculum Flaccum haec invenimus: «... suis lunitibus quaeque regio diuisa est,.... quae singulae praefecturae appellantur⁴.» Idem magistratus nonnunquam *aediles pagi* dicebantur, quippe qui parvo pagavorum aerario praeiderent⁵.

§ XI. Pagus igitur erat pars aliqua civitatis, quamvis, V^o certe saeculo, non civitatis sed provinciae magistratuum, juris esset, ut ex codice Theodosiano conperimus: «Provincias praesidentes per omnium villas sensim atque usitatum vicosque cunctos discurrant⁶.» Tributa autem civitatibus quisque pagus solvebat: «Possessores quum satisfecerint publice conlationi, cautiones suas ad tabularios publicos deferant, ut eas tabularii sive sexagenarii periculi sui memores suscipiant a conlatoribus ipsas species quae debentur ex horreis suis ad civitates singulas per menses singulos perlaturis: ne iulatio tributorum ex solis apochis falsis vel imaginariis cognoscatur⁷, etc.» V^o saeculo, pagi juris erant Defensorum civitatis. Verisimile est Traiani tempore, paganos ad urbem curialia officia obituros, ut, Augusti aetate, *bonos patres* ex Horatii epistola⁸ discimus, solitos esse devenire.

§ XII. Pagusne quisque integer in unum et idem solum patuerit intra certos fines, an plures in partes saepissime divisus fuerit, haud equidem facile

1. Horat., l. I, sat. V. v. 46. — Nulla autem primis temporibus Imperii inscriptio hoc vocabulum *Parochi* praebet.

2. Sicul. Flacc. De condit. agror., ed. Rudorff., p. 146; vid. *supra*, part. III, c. 1, § u, not.

3. Cod. Theod., l. XI, De Annona et Tributis, II.

4. De condicionib. agror., edit. Rudorff., p. 160.

5. Fabretti. Inscript., p. 657.

6. Cod. Theod., l. I, de officio Rectoris provinciae.

7. Da. Kal. nov. Trev. Constantino A. III et Licinio IIII coss. Cod. Theod., l. XI, t. I, De Annona et Tributis.

8. Habitatum quinque focis, et
Quinque bonos solitum Variam dimittere patres.

(Horat. Ep., l. I, ep. 22v.)

dijudico. Non dubium est, ut Tabulae exemplo utar, pagum VERCELLENSEM finitimum fuisse pago AMBITREBIO, qui in utramque TIBERIS ripam patebat; nec non et in VERCELLENSI agro, id est, apud Vercellos, multos habuisse fundos. Sed rarissima haec exempla partium ejusdem pagi disjunctarum esse mihi videntur. Nam, quanquam in Tabula Albensem pagum invenimus, oppidum ALBAM sine dubio extra fines VELELE civitatis situm esse comperimus. Colonia enim ALBA tribus Camilla et juris Latii erat¹. Suamque autem ciuitatem omnes pagi, an singuli disjuncti fuerint, hinc et inde distributi, plane incertum est. Priorem CARA, posteriorem vero opinionem PITARELLIUS sequitur. Civitates autem ab oriente ad occidentem partem in Italia septentrionali extendisse fines suos, prout occidentales Cisalpinæ populos armis ROMANI subigebant, notandum est². Tum necesse erat nonnullos agros, a suburbio cujusque coloniae vel municipii disjunctos, huic, priori jure, armorum scilicet, adherere. VELELIATUM vero civitatem totam distributam fuisse in omni Cisalpina, per agros TAURINORUM et VAGENSORUM et SALASSORUM et usque ad Padi fontes pagos habuisse contendit Pitarellius, quod maxime dubium vel etiam falsum mihi videtur; constat tamen civitates ipsas, sicut ROMANI quidam optimates qui latifundia in diversis regionibus possidebant, fundos etiam ab urbe longo saepe intervallo separatos, quin etiam, et ultra fines Italiae, habuisse; et quum ad tertium usque vel quartum saeculum a Chr. eadem saepe fundorum privatorum et fundorum civitatum conditio fuerit³, nihil obstat quominus agri civitatum ab urbe longe fuerint dissiti, quoniam privati cujuslibet terras ad plures provincias potuisse pertinere accipimus. Agros enim multos in promptu habeo quos dominare possum qui ab urbe sua procul dissiti erant. Nonne apud Plinium legimus CRUSTUMERIUM civitatem a Tiberi divisam fuisse, illiusque partem alteram in Latio et prima regione, alteram in Etruria et septima regione fuisse? Nonne idem Plinius FIDENS quartam apud Sabinos regionem; mox, in Latio, primam ascribit; id significans, partem hujus agri ab urbe FIDENS sejunctam, quin et longe semotam fuisse? Jam in Tabula ipsa VELELIATUM, nonne videmus

1. Walckenaer. Geogr. des deux Gaules, t. II, p. 464. — Durandi. Delle antiche città di Pedona, Calerco e Germanica, p. 77. — Gruter, p. 214. — Cluv. Ital. antiq., l. I, p. 86. — Poggiali, Storia Piacentina.

2. Walckenaer, t. II, part. III, ch. vii.

3. Emphyteuticarii agri, Dig., l. VI, tit. III.

4. Plinii Hist. Nat., l. III, c. 12.

civitatem LUCAM fundos possidere in pagis ALBENSI et MINERVIO et STATIELLO, qui sane minus ab oppido VELIATUM distabant. Multa denique sunt exempla civitatum Italiae in Transalpina Gallia fundos possidentium¹. Sed si fundos multos ab oppidis suis separatos sapissime fuisse accipimus, prout Populus Romanus novas subegit regiones, et coloniis vel municipiis istas novas terras attribuit, non continuo credere volumus integros pagos longe distantes ab urbe sua creatos fuisse. Quum alicujus Italiae civitatis fundi in Gallia siti essent, propter trihuta solummodo scimus istos fundos, vel vectigales vel emphyteuticarios, suae urbi vectigalia solvere. Quum autem terram vectigalem exercentes omnia eadem jura haberent atque ii qui proprie illam possidebant, magistratum autem alius vel proximae civitatis vel etiam provinciae, in qua siti fundi, fortasse juris erant.

Veliatum autem fundos in occidentem patuisse constat; plurima namque nomina quibusdam pagis adscribuntur civitatum in occidua parte sitarum, sicut nomina pagorum ALBENSIS, STATIELLI, BAGIENSI, VERCELLENSIS; unde tamen non certo efficitur istos pagos fuisse sitos sub menibus VERCELLARUM, ALBE-POMPEJE (*Alba*), AQUARUM-STATIELLARUM (*Acqui*) et AUGUSTE BAGIENSIUM (*città di Bene*)²; sed VELIAM saepius cum regionibus occiduis aliquid commune habuisse, et ex munificentia senatus, istis agris subjectis, eoque patuisse ac fundos habuisse sicut jam de VERCELLENSI pago ipse sum probaturus.

§ XIII. Quod si recentiora nomina idem sonent atque priora (quod quidem maximum Pitarellius argumentum, quin et unicum protulit, ut sum cuique fundo Tabula locum assignaret), minus id probare mihi videtur, eadem enim nomina locis diversis saepe in his regionibus hodie usurpantur. Dicere enim non possum quam multi sint vici et, ut Italica quam a Germanis mutuati sunt voce utar, *borghi*, qui tibi eadem nomina praebentes occurrant. Sicut *Mitrano*, *Cornegliano*, *Cornegliusco*, *Missano*, *Nibbiano*, etc., ut, in Tabula, plures sunt fundi MARIANI, CORNELIANI, MESSIANI, VIBIANI, dicti. In promptu autem erit agnoscere Pitarellii sententiam non satis firmis argumentis inniti, quum imprimis istae similitudines etiam non ubique satis consistent. Quid enim commune inter PASPERIANUM, fundi cujusdam no-

1. Vid. Op. doct. Capmas : l'Emphytéose (mémoire couronné par la Faculté de droit de Paris) de quo supra diximus.

2. Durandi. *Dissertazioni sopra le antiche città di Pedona*, etc., p. 81. — Cf. Piemonte Giudaico antico, p. 180 et 181.

men, et *Pirpasse*? Quid *VELUTIANUM* inter et *Frezza*, etc.? Qui autem quum maxime paritatem nominum veterum atque recentiorum secutus est, cur *AMBITREBIUM* pagum longe a *TREBIA* posuerit non intelligo.

§ XIV. De vicis autem pauca mihi sunt dicenda, quos quidem certam esse terræ divisionem cuiusque pagi non arbitror, sed eandem rem fuisse atque eam quæ apud nos *village* vel *hameau* dicitur. Hæc divisio pagorum (*cantons*) quæ apud nos *communes* dicitur, non apud Romanos exstitisse videtur. In Inscriptione rarissima est vicorum mentio, quæ ideo tantum facta est in nostro Titulo, ut fundorum locus melius indicetur.

§ XV. Pagos autem *Talulæ* *Veletiatum* designare cum eorum fundis secundum locum quem quisque habuerit, non conabor. Quæ sit *Pitarellii* sententia, jam in *Geographica* tabula operis mei septima ostendi¹, cui quidem *Carræ* sententia adversatur. Iterum dicam verum in medio inter utrumque versari. Quum ii perobscure conjecerint, et ipse ego peccaverim, nulla vestigia certa habens quæ sequeretur; hodie vero, regione *PLACENTINA* et *PARMENSI* regione peragratis, certior factus multarum rerum in investigationibus meis, jam in disputatione subsequenti undique cautius circumspectam; atque, si infra expectationem iste labor jacuerit, hoc certe non mihi crimini dabitur quod falsa protulerim. In hac autem aliquot certa, plura vero ex conjecturis exponam. Hoc maxime lectorem rogo ne pro certo quidquid conjecerim habeat. Primum igitur conjectura quid possimus elicere experiamur.

§ XVI. Monstrandum est quomodo quosdam pagos et fundos apud *Apeninos* montes, aliosque in feraciori regione distributos fuisse probare possumus.

Declaratam fundorum æstimationem, si totam in Inscriptione *Veletiatum* pactionem intuearis, non ad hanc plerumque summam assurgere notandum est quæ partibus eorundem fundorum singulatim expressis efficitur; sic, in secunda Inscriptionis pactione, *M. Virius Nepos* fundos suos 310 545 sesterium nummum proficitur; quanquam si singulos, prout sua cuique describitur æstimatio, recolligas, aliam summam, id est 353 075 sesterium nummum apparere videbis. Sic 45 530 sesterium num. per partes facta descriptio vel æstimatio summa tota major est. Unde autem hæc numerorum disparitas oritur? De iisdem fundis agitur; una et eadem est obligatio;

1. Atlas de géograph. de l'Italie ancienne; sept planches et un dictionnaire. L. Hachette et Co. Paris, 1851.

utramque possessor ipse facit aestimationem, uno et eodem, in utraque aestimatione summam et singulatim facta, vocabulo *professus* est utitur. Qui igitur fieri potest ut alia sit collectarum singulatim partium, alia eorumdem fundorum in unum compositorum summa? Quae causa erat cur non eadem esset aestimatio prout singulatim vel summam fieret?

Apud nos hodie, possessores quum praedia in feraci regione per partes singulas vendunt, plus inde lucri faciunt quam si eadem universa vendant. Sua igitur cuique magno fundo diversa aestimatio est prout ejus partes sive distribuuntur sive contrahuntur; quod quidem et olim, ni fallor, fieri solebat. Cur autem utriusque aestimationis vel summam vel singulatim factae, altera modo majorem, modo minorem altera summam efficiat? Sic, in quinta pactione, M. Antonius Priscus fundorum totam obligationem summam 233 080 sestertium num. professus est, at eorumdem per partes aestimatio, non ultra 224 488 assurgit; quae summa est priore multo minor. Rem quo fieri modo potuerit exponam. Quotidiano nempe usu idem evenit apud nos. Quid enim? duas inter regiones, quum sit haec sterilis, illa autem ferax, certum est in utraque diversa evenire. Si qua ferax regio est, ibi profecto modici fundi, si ad eandem soli amplitudinem respicias, majores fructus quam fundi iugeutes afferunt; ibidem enim quo plures fuerit in partes fundus distributus, eo plures fertilitatis causae accedent. Contra, in sterili regione qui modicos fundos possident, vix inde fructum aliquem possunt percipere; illi autem qui magnos, quidquid lucri fieri possit, capiunt; etenim quid obstat quin passim arbores conserantur; ita certo annorum intervallo, iis saue fundus melioris redditus erit, quam modicorum possidentibus, quippe qui solum sterile acceptum, sterile servent. Inde fit ut in terris quae parum feracitatis habent, minorem summam per partes facta quam integra fundi totius aestimatio praebeat; minoris enim ibi partem quam universim vendibile solum erit. Ex iis igitur, quae supra dixi, constat Virii Nepotis fundos in feraci regione, fundos vero M. Antonii in sterili sitos fuisse; suntque similia de similibus. Fundos enim animadverto in quibusdam pagis, sicut in ALBENS¹, DORITIO², HERCULANIO³, MEDETIO⁴, sed praecipue in ALBENS¹, minoris fuisse per partes aestimatos, utpote qui inter montes et in regione pa-

1. Cf. pactionem tabulae 6^{aa}, 16^{aa}, 20^{aa}, 21^{aa}, 22^{aa}.

2. Cf. paction. 14^{aa}, 16^{aa}, 20^{aa}, 30^{aa}.

3. Vid. paction. 42^{aa}.

4. Vid. paction. 24^{aa}.

rum felici siti fuerint; JUNONIUM¹ contra et FLOREUM², BRIAGONTINUM³ SINNESSEM⁴, sed praecipue JIXONIUM, majoris, utpote quos haberet regio feracior. Quod ad alios spectat, quales AMBITREBIUS et VERCELLENSIS fuere⁵, quum eorum aestimatio modo majorem, modo minorem summam efficiat, necesse est ut partim feraces, scilicet in vallibus, vel secundum ripam aliqujus fluminis, partim infecundi, scilicet in montibus siti fuerint; quod sane constabit, si spatium positusque varios eorum, quorum certum esse situm arbitror, intuearis; quam quidem conjecturam modo sum ego probaturus.

§ XVII. AMBITREBIUS PAGIS.

Ab Ambitrehio pago VELEIATTUM civitatis incipiam, qui ubi situs fuerit plane mihi constat. Primum, eum fuisse in utraque ripa TREBLE situm, ipsum nomen declarare videtur. Atque huic argumento novum aliud accedit: haec scilicet inscriptio in *Travo* vel *Travi* campo reperta, ad oram TREBLE sinistram, et in parvo quodam loco *Santa Maria di Travi* appellato:

MINERVAE · MEDICAE
CABARDIAE
VALENIA SAMNONIA
VERCELLENSIS · V · S · L · M · *

Cabardia autem idem sonat atque *Cabardiensis* (in Tabula, « *Cabardiacum fundum* » reperimus pagi Ambitrebii⁶). Ubi enim iste fuit titulus repertus, alius et apud *Caverzago* similiter in TREBLE sinistra ripa, in parte qua ad meridiem *Travo* spectat, inventus est:

MINERVAE
CABARDIACENSIS
MARIA · C · MARI
VMBRONIS · F
V · S · L · M · *

Erat igitur fanum MINERVAE MEDICAE dicatum, juxta hunc locum, qui CA-

1. Cf. paction. 2^{ae}, 15^{ae}, 19^{ae}.

2. Cf. paction. 15^{ae}, 19^{ae} et 37^{ae}.

3. Vid. paction. 31^{ae}.

4. Vid. paction. 41^{ae}.

5. Cf. paction. 13^{ae}, 16^{ae}, 22^{ae}, etc.

6. Cars, Op. sup. cit.; — Murator., Thes. inscript., p. LII.

7. Col. II, l. 48.

8. Cars, Op. sup. cit.; — Murat., Thes. inscript., p. LII.

BARDIUS sive CABARDIACENSIS dicebatur, quamquidem appellationem nunc etiam servat : nam apud *Caverzago* locus est quem *Cabardico vecchio* nunc vocant, quem frustra in mappis *Baclet-d'Albe* et in Tabula geographica ductatus Parmensis, Gaetano Testa dedicata, requiras. At eodem nunc etiam atque olim nomine in ipsa regione appellatur, quod quidem et Cara, in opusculo supra laudato, testatur¹. Hoc nomen est *Cabardico vecchio*; et in inscriptione nostra sic legitur :

. . . . ET · FVNDVM · AESTINIANYM · ANTISTIANVM
CABARDIACVM.²

Quibus ex omnibus duplex sequitur argumentum :

1° In Ambitrebio pago juxta TREBIAE ripam, apud *Caverzago* nonnullos fuisse fundos.

2° Eundem locum quum plurimi pro incolumitate vota MINERVÆ MEDICÆ reddiduri, celebrarent, quodam inde pago MINERVIO, qui erat PLACENTIÆ civitatis, nomen ita devenisse; atque AMBITREBIO pago hunc MINERVIVM pagum fuisse conterminum, quodquidem modo amplius demonstrabo, ideoque locum, qui in Tabula nostra CABARDIACVS nomine dicitur, *Cabardico vecchio* juxta *Caverzago* fuisse situm, atque utriusque pagi, AMBITREBII scilicet et MINERVII, terminum hoc ipso loco, ubi reperti superiores tituli fuerunt, assignandum esse.

Jam autem illud constat, pagum AMBITREBIUM fundis pagi VERCELLENSIS, civitatis PLACENTIÆ, terminatum fuisse. Etenim primum hæc inscriptionis verba mihi occurrunt :

. . . . FVNDVM ALFIAM · MYNATIANYM · ANCHARIANYM
CYM · FVNDO · PASPIDIANO · ET · ROSIANO · ET · MARIANO ·
ET ACONIANO · ET TARQVITIANO · CYM CASIS IN CARRICINO ·
ET SYLVIS SAGATIS · ET · LOCO · AGRINA · SVLLIANI · IN
PLACENTINO · PAG · VERCELLENSE · ET · VELLEIATE PAG ·
AMBITREBIO . . .³

Quum autem VERCELLENSIS pagus septentrionem inter et occidentem AMBITREBIUM spectaret (hic enim illum fuisse situm ulterius demonstrabo), apud *Rosanello* (ROSIANO), in *Nuretta* dextera ripa, et septentrionem inter

1. *Dei pagi*, etc. Vid. supra, in hoc meo opusculo; cf. tabulam geographicam ipsius Caræ.

2. Col. II, l. 46 et 47.

3. Col. IV, l. 41.

et occidentem ab TREBIA, atque ideo septentrionem inter et occidentem ab AMBITREBIO pago, fundos ALPIAM MURATIANUM, ANCIARIANUM et PASPIDIANUM, et alios de quibus modo ex Inscriptione Veleiatium mentionem feci, fuisse sitos conjiciam.

Hanc autem de VERCELLENSIS pagi situ in AMBITREBI vicinitate opinionem et alia ex Inscriptione nostra excerpta confirmant :

. . . . FVND · ANNEIANVM · CVM · CASA · ET · PRAED ·
VALERIANIS · EX · PARTE DIMID · IN · PLAC · PAG · VERCELLENSE ·
ET · IN · VELEIATE · PAG · AMBITREB ·¹

Itaque ANNEIANI fundus et ipse utrique pago, atque ideo utrique civitati proximus erat; quem citra montem *Aldone* et ad ipsius radices situm fuisse existimo, ubi nunc apparet *Valerenzo* (VALERIANIS)².

Denique hic sequitur tertius ex Inscriptione locus quo quidquid ex prioribus deduximus melius demonstratur :

. . . . FVND SCAEVIANVM · P · P · DIMID QVI EST · IN ·
PLACENTINO · ET VELEIATE · PAG VERCELLENSE ET
AMBITREBIO ·³

Quod si conjectura uti licet, SCAEVIANVM fundum utrique pago terminum, *Sivizzani* fuisse situm opinor⁴, septentrionem inter et occidentem ab AMBITREBIO pago, juxta montem *Lazzaro*, cujus quidem jugo utraque civitas et uterque pagus natura separantur. Adharet autem jugo mons *Aldone*, et, versus caurum continuans, utrique pago terminum, ut supra ostendi, protendit.

AMBITREBIUM quoque pagum et DOMITIUS pagus terminabat, sicuti ex istis locis tituli nostri videre est :

. . . . FVND · RYDACOTIVM · ET · SOLICELO · IN · SOLIDVM ·
ET · SALTVM · EBORELIAN · PRO · PARTE · DIMIDIA · QVI · EST ·
IN · VELEIATE · PAGO · DOMITIO · SIVE · AMBITREBIO ·⁵

Mox ab isto pago DOMITIO, orientem et septentrionem inter, et orientem

1. Col. IV, l. 51.

2. Cf. Carta corografica dei ducati di Parma, Piacenza e Guastalla, divisa in 5 territorj e indicante i luoghi con parruchie, ec., dedicata all' ill^{mo} sig. Barone Gaetano Testa, ec. *Milano*, presso *Achille Stucchi*.

3. Col. V, l. 86.

4. Cf. Carta corografica sup. script.

5. Col. II, l. 64.

versus, AMBITREBIUM pagum terminatum fuisse ostendam. MINERVIVM vero PLACENTIE civitatis septentrionem inter et orientem, et medium inter VERCELLENSEM et DOMITIUM, fortasse fuisse pago AMBITREBIO terminalem asseram.

Nunc autem, si regionem quæ in oris TREBIE sita est attentius respexero, in ejusdem annis sinistra ripa locus quidam *Mezzano* nomine, intra *Bobbio Travoque*, mihi occurrit, quem non alium atque MESSIANUM¹ fuisse credo, nec non et fundum FLAVIANUM MESSIANUM VIPPONIANUM².

Occurrit et *Bobbio*, quem locum VIBIANUM BERIANUM fuisse existimaverim³. Locum *Metteglia*, in TREBIE ripa dextera, meridiem et orientem versus ab oppidulo *Bobbio*, pro METELLIANO habere licet⁴.

Locum *Calenzano* ad *Osero* montis radices et ad torrentis *Perino* fontem, in dextera TREBIE ripa, libenter CALVENTIANUM in Tabula nostra dictum fundum fuisse censuerim⁵.

Bettola, locus ad Trebie dexteram, et in *Nure* torrentis sinistra ripa, quid obstat quominus credam BRITTONIANUM fundum fuisse⁶?

Coli, in dextera Trebie ripa, CORLIANI fundi situm fuisse opinor⁷.

Covasio, inter *Perino* torrentem ac TREBIAM, in posterioris autem fluminis dextera ripa situm, hand alium esse atque COVANIE et OVILIA judicaverim⁸.

CASIANO denique saltui locum assignare licet ubi nunc est *Cagno*, in ripa scilicet TREBIE dextera, *Travo* proximus⁹.

Nunc adde locos terminales: CABARDIACUM, *Cabardico vecchio*; ROSIANUM, *Rosanello*; VALERIANUM, *Valerenzo*; SCERVIANUM, *Sivizzano*; et omnes quos conjicere possim situs fundorum AMBITREBI pagi habebis.

Inde consequitur AMBITREBI pagi integrum et solidum fuisse solum, cui nunc terminos fere certos assignare licet:

1. Col. II, l. 54.

2. Col. VI, l. 51; — carta corograf. sup. script.

3. Col. II, l. 50; — carta corograf. sup. script.

4. Col. II, l. 41; — carta corograf. sup. script.

5. Col. II, l. 57; — carta corograf. sup. script.

6. Col. V, l. 68; — carta corograf. sup. script.

7. Col. V, l. 43; — carta corograf. sup. script.

8. Col. V, l. 58; — cf. Caram, Opuscul. sup. script.; vid. Tabul. geographic. illi opuscul. additam.

9. Col. II, l. 64; — carta corograf. sup. script.

Septentrionem versus, 1° pagum VERCELLENSEM, a quo monte *Aldone*, *Lazzo* monti contiguo, dividitur;

2° *Lazzaro* montem qui septentrionem inter et orientem, continuatur extremusque et jam angustior ad TREBIAM, usque ad locum quemdam *Travo* dictum, *Cagno* oppositum, porrigitur;

3° Pagum MISERVIVM, in parte que septentrionem inter et orientem spectat, qui TREBIE dextera ripa forsitan terminabatur;

4° Pagum DOMITIUM, qui a *Fiscerano* (ubi quidem fundus istius pagi erat¹) Pagum AMBITREBIUM septentrionem inter et orientem terminabat, cujus utriusque pagi terminus ad torrentis *Nure* occidentalem ripam tendebat, fere qua meridiem *Mizzano* et *Lugurzano*, ubi etiam duo DOMITI ejusdem pagi siti erant fundi², spectant;

5° Inde limes rivum *Nure*, caput versus, sequebatur, locum *Bettola* (fundum AMBITREBI pagi) includens;

6° Inde autem ad occidentem vergebat et montis *Osero* perpetua juga attingebat, cujus ad radices, occidentem versus, situs est *Calenzano*, qui quidem AMBITREBI pagi fundus est;

7° Inde autem, meridiem inter et occidentem versus, editos montium vertex sequebatur, quibus *Osero* et *Azereto* montes junguntur;

8° Hujus quem dixi montis juga, occidentem versus, qua meridiem spectat *Metteglia*, AMBITREBI pagi fundus, sequebatur usque ad locum quo TREBIE *Auto* torrens miscetur;

9° Inde limes flumen TREBIAM intermeabat; *Bobbio* (AMBITREBI pagi fundum) amplectebatur; profecto huic oppidulo et *Santa Marina*³ procedebat intermedius et *Tidone* torrentem petebat, caput versus unde torrens ille prorumpelbat;

10° Quem defluentem sequebatur donec *Tidoncello* rivulum ipse recipe-
ret, in *Nibbiano* et *Valerengo* agro; ibique montis *Aldone* ultima sic repe-
tebat, ut totum *Tidoncello* circuitu suo includeret.

Qui quidem limes per quindecim sexdecimve leucas gallicas extenditur, Trebie cursum per quinque leucas secutus.

Satis feraeum regionem iste limes includit, in tres valles quas alluunt et

1. Vid. infra : Pag. Domit.

2. Vid. infra : Pag. Domit.

3. Cf. Carta corograf. sup. cit.

Trebbia et torrentes *Perino Zenascae*, quos a dextera parte influentes *Trebbia* recipit. At etiam in hoc pago, sic definito, sunt agri quidam inculi in editis partibus quæ jugis montium *S. Agostino*, *Ozero*, *Azeretto* meridiem et mer.-inter et occidentem versus, nec non et jugis montium *Pietra-Cava*, *Aldone* et *Lazzaro* septentrionem et sept.-inter et occidentem versus, proxima: sunt. Inde fides quedam conjecture meæ accedit, quæ *AMBITREBIO* pago fundos hinc feraces, inde steriles assignavit, prout fundi (quod quidem vere de *AMBITREBIO* nostro, ex ipsa *VELEIATUM* inscriptione dici potest) sive pluris sive minoris æstimati fuerint, professione fundorum sive summatis sive singulatis facta ¹.

Jam vero extra illos fines, quos ego modo descripsi, pagus *AMBITREBIUS* et alios fundos in proximis regionibus continere poterat, quod quidem *VERCELLENSIS* pago contigit ²; mihi autem hoc de *AMBITREBIO* pago minime manifestum est.

§ XVIII. PAGUS DOMITIUS.

AMBITREBIUM terminabat *DOMITIUS* pagus, quoniam utrique pago, ut supra demonstravi, *RUBACOTTIUS* fundus communis erat.

DOMITIUM quoque terminabat *ALBENSIS* pagus, sicuti ex Inscriptione nostra, videre est :

. . . FVND · ENNIANVM · LOCO · S · S · (id est Albensi
pago) SIVE PAG · DOMITIO ³

JENONIO quoque pago proximus erat, ut hæc excerpta declarant :

. . . FVNDVM · IULIANVM CVM FIGLINIS · ET
COLONIIS · VIII · PAGIS IYNONIO · ET · DOMITIO ⁴

Nec non et *EBOREO* pago erat terminatus, sicuti alibi ostenditur his verbis :

. . . FVND · YORMINIANYM · PRECELE CVM IYRE · APENNINI ·
ARELIASCI · ET · CAYDALASCI · ET · COMMVNIONIBVS · QVI · EST ·
IN · VELEIATE · ET IN LIBARNENSI · PAG · DOMITIO EBOREO ⁵

Inde sequitur *LIBARNÆ* civitati in *DOMITIO* et *EBOREO* pagis fundos vectigales fuisse.

1. Vid. sup. § XVI.

2. Vid. infra.

3. Col. I, l. 89.

4. Col. II, l. 89.

5. Col. V, l. 20.

Nunc qua parte pagum DOMITIUM isti pagi terminarent videre est :

Primum, occidentem versus, AMBITREBUS pagus ei proximus erat : etenim ad limitem ipsum quem ego superius huic posteriori pago adscripsi, locum fundi MESSIANI, ubi fuerit reperio ; scilicet *Missano* in *Nure* torrentis ripa sinistra, qui iste MESSIANUS fundus est ¹. *Lugurzano* ² (LOCRESIANUS), in hac fere parte qua *Missano* septentrionem spectat, atque in *Nure* torrentis sinistra ripa, sicuti prior ille, situm est. *Fiserano*, haud procul a Trebia, in dextra fluminis ora, loci *Caverzago* dicti meridiem inter et orientem ³, VICERIANUS MAMMULIANUS fundus sane erat.

ALBENSEM pagum meridiem versus DOMITIUM fuisse libenter credam, nec non et in *Obola* et *S. Franca* montibus patuisse, qui quidem montes incoltam *VELLEIA* vallem supereminent, et illi ipsi sunt unde oriuntur *Riglio*, *Chero* et *Morfasso* torrentes.

Ut ea conijciam, eo sum adductus, quod admodum sterilis regio est, ut locus videatur mihi conveniens situs pago Albensi, quo quidem pago, si qua fides argumentis meis supra scriptis accedit, vix alter fuerit infelicior. Etenim qua parte septentrionem *VELEIA*, orientem vero supradicti fundi VICERIANUS scilicet, MESSIANUS, LOCRESIANUSQUE spectant, mihi occurrit *Antognano*. ANTONIANUS autem nomen, in tabula nostra, sapius usurpari apud ALBENSEM pagum animadverto. Mihi ergo videtur non unum tantum fundum, regionem vero totam ANTONIANI nomine designari atque hanc appellationem fundis omnibus qui ibi erant fuisse communem, singulis autem cognomina diversa fuisse addita quibus dignoscerentur ; ut hic ANTONIANUS CORNELIANUS, ille ANTONIANUS SEWONIANUS TELLARE vel iste ANTONIANUS COLLIANUS VALERIANUS CORNELIANUS, vocaretur, etc. ⁴

Orientem igitur et meridiem versus verisimile est DOMITIUM pagum ALBENSEM pago terminatum fuisse. Qui ALBENSIS quum esset parum ferax, spatium majorem eum ceteris fuisse libenter credam.

DOMITIUM, septentrionem versus, JI NONIUS pagus, opinor, terminabat, namque ille JUNONIUS feracis soli erat, in oris *Riglio* torrentis et circum

1. Carta corografica sup. scrip. ; — Col. I, l. 23 et 47.

2. Id. ; — Col. VI, l. 7.

3. Id. ; — Col. V, l. 8.

4. Col. I, l. 66, 69, 81 ; — Col. III, l. 30, 70 ; — Col. IV, l. 23 ; — Col. IV, l. 84, 87 ; — Col. V, l. 27 ; — Col. VI, l. 50.

hunc locum hodie *Corneigliano* dictum, quem fundum CORNELIANUM et CORNELIAN COLONIAM ejusdem pagi JUNONII¹ fuisse arbitror. Ibi enim feraces valles occurrunt.

EBOREO pago, in hac regione, nonnullos tantummodo fundos contineri opinor, spatiumque modicum. Etenim præter illud quod ipse superius exposui, nulla alia de pago isto, in Tabula tota, mentio facta est. Istos fundos animadverto pariter ad LIBARNAM civitatem, quæ quidem longe aberat nec non et ad VELEIAM pertinuisse. Inde mihi vero simile videtur in LIBARNENSIS agro pagum quemdam EBOREUM exstitisse; cujus ii fundi vectigales erant, qui ad civitatem LIBARNensem pertinebant, et in VELEIATUM regione jacebant. Itaque EBOREI appellationem DOMITIO junctam fuisse video; quippe quum non inscriptum sit in Tabula nostra, DOMITIO et EBOREO, sed DOMITIO EBOREO; EBOREI — civitatis LIBARNÆ — pagi fundos, DOMITIO VELEIÆ civitatis pago inclusos fuisse censeo, eosque fundos, *Auresa loco*², in dextera *Nure* torrentis ripa, ABELIASCOS dictos³, fuisse sitos.

In DOMITIO pago, nulli alii fundi, præter illos de quibus supra dixi, exstant quibus certum aliquem locum assignare possim. Verba igitur ea de re non plura faciam.

Ergo DOMITIUM pagum, occidentem cæli partem versus, AMBRIÆBIUS; meridiem et orientem versus, ALBENSIS; septentrionem versus, JUNONICUS atque sane MERCURICUS, qui PLACENTIE civitatis erat, terminabant.

In DOMITIO autem pago, extra integrum solidumque agrum, nonnullos fundos inscriptos fuisse constat. Sic, in loco *Boselli*⁴ dicto, in dextera Trebie ripa, qua *Bobbio* septentrionem spectat, nihil aliud videmus quam ISOCELIS⁵ fundum, DOMITII scilicet pagi : qui quidem ISOCELIS fundus pago Ambriæbio inclusus videtur. Credo etiam et *Vicanino*⁶, qua parte orientem VELEIÆ, meridiem vero dictus *Antognano* locus spectat, ad *Chiavenna* torrentis caput, fundum VIRIANUM VICANIANUM⁷ DOMITII pagi fuisse, a quo pago ceteroquin non longe aberat, atque ALBENSEM intra pagum includebatur.

1. Col. I, l. 33.

2. Bacler-d'Albe, feuille xii.

3. Col. V, l. 20.

4. Carta chorographica sup. cit.

5. Col. III, l. 60.

6. Carta chorogr. sup. cit.

7. Col. IV, l. 19.

§ XIX. PAGUS ALBENSIS.

Primum mihi constat, ALBENSEM pagum septentrionem et occidentem versus pago DOMITIO fuisse terminatum; cui et proximum VELLEIUM pagum fuisse e sequentibus patet :

. . . . SALTYS VELVIAS LEVCOMELIVM QVI SVNT · IN
VELEIATE PAG ALBENSE · ET VELLEIO. . . .

Illum vero VELLEIUM pagum oppidi VELEIATUM suburbium quoddam fuisse arbitror; qui, quum iste pagus oppidum sic includeret admodum populo frequens in modico spatio erat, ita ut forsitan minor ceteris pagis fuerit. Itaque VELLEIUS pagus ALBENSI inclusus, fuisse mihi videtur. Quum enim ille, orientem versus DOMITIO pago terminatus fuerit, quumque vicus *Antignano* dictus vere locus fuisse videatur quo siti fuerint diversi ANTONIANI fundi huius ALBENSIS pagi, quum autem iste pagus ea parte qua meridiem VELEIA spectat extenditur quoque fuit; sequitur VELEIATUM primum civitatem, deinde et VELLEIUM pagum undique ALBENSI inclusum fuisse.

Quo quidem ALBENSI pago vix alter pauperior fuerit : in istis enim extendi videtur montibus, quae hinc etiam pars, in Placentina regione, est aridissima.

ALBENSEM MARTII s quoque terminabat, sicut ex istis Tabulae excerptis videre est :

. . . . FVND · ANTONIANVM · COLLIANVM VALEMIANVM ·
CORNELIANVM · CVM · COMMVNIONIB · QVI · EST · IN ·
VELEIATE ET IN · LIBARNENSI · PAGIS · MARTIO · ET ALBENSE¹

Inde, nisi fallor, sequitur, iuxta locum *Antignano* dictum pagum MARTIUM situm fuisse. Video autem, in nostra Tabula, de MARTIO pago mentionem istam tantummodo fieri, fundumque ANTONIANUM COLLIANUM partim ad LIBARNENSEM partim ad VELEIATUM civitatem pertinuisse; unde mihi fides est apud *Antignano* fundum quendam ALBENSI inclusum fuisse, qui pagi LIBARNENSIS civitatis MARTII fuit; pagum vero MARTIUM in civitatis LIBARNENSIS regione plerosque suos habuisse fundos arbitror.

Jam et *Viriano*, qua parte meridiem *Morfasso* spectat, VALERIANUM pagi ALBENSIS fundum fuisse facile existimaverim.

Denique sequentia ista declarant MISERVIO STATIELLOQUE pagis ALBENSEM fuisse terminatum.

1. Col. IV, l. 84.

. SALTVM · BITVNIAM · ALBITEMVM · QVI
EST · IN · VELEIATE · ET IN LVCENSI · PAGIS · ALBENSI · ET ·
MINERVIO · ET STATIELLO · ADF · RE · P · LVCENSIUM¹
.
. ITEM SALTVM BITVNIAM ET ALBITEMVM
BETVTIANVM · QVI EST · IN · VELEIATE · ET LVCENSE ·
PAGIS · ALBENSE · ET · MINERVIO · ET STATIELLO · ADF · R · P ·
LVCENSIUM²

Quæ quum ita sint, plane certum est : 1° Pago MINERVIO, PLACENTIE civitatis, cui suus situs apud *Travo*, ut supra dixi, assignandus esse mihi videtur, fundos fuisse proprios quos pagus JUNONICUS ab agro principali divideret, et eos qua parte septentrionem pagus ALBENSIS spectat sitos fuisse; forsitan juxta locum *Li Bersani* dictum (BITURIA, BETUTIANUS), in sinistra *Chero* torrentis ripa, situm³;

2° STATIELLUM pagum, qua septentrionem ALBENSIS, orientem JUNONICUS spectat, jacuisse, in valle *Lugagnano*⁴ dicta, in ripa fluminis *Arda* sinistra, quod ego oppidulum LUCILIANO fundo hujus JUNONII pagi⁵ assignaverim;

3° Deuique, fundos vectigales in hoc ALBENSI pago inclusos LUCANÆ civitatis fuisse. Quumque fundi isti longe a sua civitate abessent, non fieri poterat ut, sicuti LIBARNÆ et PLACENTIE fundi, inter suæ civitatis pagos inscriberentur; illud satis erat quod eos sua civitas vindicaret ideoque RESPUBLICA LUCENSIUM, id est terræ vectigales, vocarentur; quid autem significetur vocabulo « RESPUBLICA » supra exposui.

Nullum vero, ex omnibus qui in Tabula inscribuntur pagis, ALBENSI pago infeliciorem fuisse arbitror. Nam in montibus extendebatur supra designatis, *Obola*, *S. Franca*, *Tollara*, nec non et in aridissimis montibus *Lama*, *Polizzone*, *Cradoloque*⁶. Forsan hic pagus quosdam fundos juxta ALBAM POMPEIAM, a qua eum civitate nomen suum usurpare censeam, possidebat.

Ex istis, quos Tabula tribuit ALBENSI pago, fundis admodum mihi paucum contigit reperire. Nulli, excepto tamen *Antognano*, certum locum assignaverim. Forsan et in *Morfasso* valle, qua hodie non est altera incolis fre-

1. Col. III, l. 32.

2. Col. III, l. 75.

3. Carta corografica sup. cit.

4. Id., id.

5. Col. VII, l. 44.

6. Carta corografica sup. cit.

quentior in his desertis locis, reperire est nonnullos ALBENSIS pagi in villarum nominibus fundos; at ipsa regio diligentissime inspicienda esset, quum in mappis, vel absolutissimis, fieri non possit ut suum cuique fundo nomen assignetur. Nunc, apud nos, in agris, suum quisque fundus nomen habet, quod isti tantum noverunt qui terram possident aut exercent. Si quis autem regionem accuratissime investigaverit (quam quidem dum perlustro, tempus mihi defuit), futurum fuisse non dubito ut res ei bene vertat; eteum mirum est quam locis vel minimis, per sæcula, appellationes eadem integræ permanserint, seu latine, seu celtsce olim fuerint designati. Nonne, ipsa in Tabula nostra, Iberica quædam nomina occurrunt a Liguribus, id est, ante Urbem conditam, originem suam repetentia? Ceterum, quod in tabulis geographicis tam pauca ALBENSIS pagi nomina inscripta sint, minime mirum: tota enim veteris istius pagi regio derelicta fuit, et in quibusdam locis, sicut in VELLEIATUM valle, solo ingentes ruinae novam faciem attulerunt.

§ XX. PAGUS VELLEIUS.

De VELLEIO pago, nihil habeo quod prædictis superaddam; inclusus enim undique ALBENSIS erat; et illa jacebat in valle, ubi, solo effosso, hujus urbis VELLEIE ruinae sunt repertæ.

§ XXI. PAGUS STATIELLUS.

STATIELLUM pagum *Lugagnano*, qui dicitur, loco proximum fuisse supra exposui. Quod vero ad STATIELLI nomen spectat, quod quidem Pitarel- lium in magnum errorem adduxit, quum ille hujus pagi fundos ad Aquas STATIELLAS, *Acqui*, requireret, haud magui laboris est explanare: hanc igitur cispadanam regionem, quum Romanis subegere, nomen AQVÆ STATIELLE oppido cuidam indiderunt, cujus incolæ, quasi caput populi, STATIELLI vel STATIELLATES appellati sunt; ille autem populus suam sive ab Iberis sive a Gallis originem repetebat, et totam illam regionem, quæ nunc *Acqui* urbem inter et *Parmam* sita est, obtinebat. Inde suam STATIELLI appellationem fundi retinuerant, quamvis postea ab AQUIS STATIELLIS civitate dividerentur.

§ XXII. PAGUS JUNONIUS.

JUNONIUS, ut supra dixi, pagus in illa regione, quæ *Cornegliano* cingitur, situs erat: huic vero certi limites haud facile assignentur.

§ XXIII. PAGUS FLOREIUS.

Per quæ ille loca se extendit, paulo certius exponere haud facile mihi

videtur. HERCULANIO tamen pago civitatis PLACENTIAE fuisse conterminum animadverto:

. FVND • CARRVFANIANVM • ET • VENTILIANVM • CVM •
CASIS • IN • VELEIATE • PAG • FLOREIO • ET • IN • PLACENTINO •
PAG • HERCVLANIO¹.

Inde fides fit illum pagum in regione feraci jacuisse, et major etiam conjecturae meae supra scriptae auctoritas accedit. Etenim, si ad fundos illius spectes, quanti aestimentur, vix pagus alter in regione tota fuerit felicior. Qui quidem pagus adscribendus esset viciniae loci « *Fiorenzuola* » dicti, in hac lata et opulenta regione, quam pertransit AEMILIA VIA. Video enim fere omnes in illo pago fundos *Populo* conterminos esse. Inde conicere liceat non agris publicis tantum et *itineribus*, sed *viis* etiam *publicis* appellationem *Populi* fuisse inditam. Quid enim? aliquando fiebat ut quibusdam fundis via publica contermina esset; qui autem fieri potest ut de viis publicis ne semel quidem in tota Tabula fiat mentio? Quod autem vir doctissimus Henzenius *Populi* designationem ad *itineria* sola pertinere affirmavit, eum supra demonstravi non satis late significationem huius vocabuli patere voluisse; et *fundos publicos* appellatos hac voce *Populus* fuisse iam ostendi. Etenim si, ad locum, qui FLOREIO pago assignandus est, respexeris, *Populi* appellatione magnas publicas vias designatas quoque fuisse credere est. Si quis autem ine errare putat, eum velim, qua appellatione fuerint in Tabula designatae viae publicae, ostendere: vix enim credas ne unum quidem, ex his omnibus fundis Inscriptionis nostrae, PLACENTIAM inter et PARMAM nec non et VELIAM situs, agrum fuisse, cui VIA AEMILIA vel alia quilibet magna via publica contermina fuerit. Praeter ista omnia, quibus ego innixus argumentis, apud locum *Fiorenzuola* dictum FLOREIUM pagum situm fuisse iudicavi, ita ut FLORENTIA precipuum huius pagi oppidulum fuerit; reperio aliquid interesse inter POLLIANUM fundum², et quemdam *Puluicina* dictum locum, qua parte septentrionem-inter et orientem *Fiorenzuola* spectat, et in lava rivuli *Orgina* dicti ripa situm.

In eodem pago fundum quemdam ANTO civitati fuisse video; qui quidem fundus GERVU civitatis vectigalis ager erat, sicuti ex istis, quae supra dixi, sequitur.

1. Col. VI, l. 44.

2. Col. VI, l. 31.

§ XXIV. PAGUS MINERVIUS.

Ad PLACENTIAM civitatem MINERVIUS pagus pertinebat; circa locum *Travo* dictum situs, sicuti quardam ostendere videntur inscriptiones apud hoc oppidulum repertæ. Duas ex istis superius protuli¹, quarum alteri si confidimus, haud procul a VERCELLENSI pago MINERVIUM pagum situm fuisse colligimus. Addam et ipse tres alias, quæ ibidem repertæ fuerunt :

MINER · MEM
VINICIA CRISPINA
P · F · V · S · L · M ·²

Habes alteram :

MINERVÆ
MEMORI
COELIA · IVLIANA
INDVLGENTIA
MEDICINARVM
EIVS · INFIRMITATE
GRAVI · LIBERATA
P · P ·³

Tertiam, loco dicto *Cagno* repertam :

MINER
VÆ
SANCTIS
SIMAE
DEAE⁴

Inde mihi constat ibi MINERVIUM pagum fuisse, AMBITREBIO igitur, VERCELLENSI DOMITIOQUE continendum, quauquam de tertio nihil certum habeo quod proferam. Addam et illius quoque fuisse quosdam fundos, ALBENSI proximis et haud longe ab *Auresa* dissitos.

In Tabula Veleiate pauci admodum fundi MINERVIO pago adscribuntur; LUCENSIBUS vectigales fundi erant.

§ XXV. PAGUS VERCELLENSIS.

VERCELLENSIS pagus PLACENTIE civitatis AMBITREBIO continendus erat;

1. Cf. pag. Ambitreb., § XVII.
2. Cara; — Muratori, Thes. inscript., p. LIV, I, 11 et sq.
3. Cara; — Murat., *Ibid.*
4. Cara; — Murat., *Ibid.*

quod quidem supra demonstravi¹. ROSIANUS fundus, prope locum *Rosanello* dictum situs ab utriusque pagi limite longe abesse non poterat².

CANINIANUM³ fundum, ad montem dictum *Canino*, *Tidone* inter et *Nidretta* flumina et qua parte mer.-occid. spectat *Agazzano*; FABIANUM⁴ autem, hinc *Falbiano*, in *Tidone* ripa leva, et qua locus *Ficomarino* dictus partem merid.-occid. spectat, situm fuisse arbitror.

Quin et fundos VERCELLIS proximis VERCELLENSIS pagus habuerit, suumque inde traxerit nomen, haud dubito. Quum enim PLACENTINAM prius regionem quam VERCELLESEM Romani armis subegerint, fundos, in hac parte quæ modo fuerat subacta, PLACENTINÆ civitati a senatu concessos fuisse credibile est; qui quum fundi alicui e PLACENTIE proximis pagis adscriberentur, nihil mirum si suum nomen pagus iste ab ea civitate VERCELLIS habuit, cujus in proximo fundos ingentes et sibi proprios possideret.

Minime autem dubitandum esse censeo quin *le selve di Piazana*⁵ (quam etiam nunc appellationem tenet locus), qua meridiem VERCELLI spectant, in dextera ripa *Sesia*, haud aliae sint atque SILVÆ PICIANÆ⁶.

Fundum EPICANDRIANUM⁷, prope locum dictum *Candigliano*⁸, qua spectat *Biella* meridiem, situm fuisse facile mihi persuadeo.

Ceterum quæ sequuntur, ea mihi maximam videntur auctoritatem habere : de gente quadam Ictimuli nomine dicta, Plinius et Strabo mentionem faciunt, eique eundem locum, scilicet in VERCELLENSI agro, assignat uterque. Sic Plinius : « Ictimulorum aurifodinae in VERCELLENSI agro⁹..... » Sic et Strabo de Ictimulis¹⁰ : « ... Ἐν Οὐρεδίνῳ χρωσίζην ἔν..... » et hæc adjicit : « ἐπὶ Πάκιντον..... » his autem locis longe PLACENTIA distat. Jam parvam hanc Ictimulorum gentem demonstravit doctissimus hoster Walckenarius ad confluentem *Fionna* rivuli et *Elvo* fluminis fuisse sitam, in ipso loco ubi nunc etiam solum, juxta parvi fluminis ripas, effossam, nobis, quæ

1. Vid. sup., § XVII.

2. Col. IV, l. 42.

3. Col. VI, l. 80; — Carta corograf. sup. script.

4. Col. IV, l. 49; — Carta corograf. sup. script.

5. Bacler-d'Albe, f. XII.

6. Col. V, l. 94.

7. Col. III, l. 43.

8. Bacler-d'Albe, f. XII.

9. Plin., l. III, c. XXXIII.

10. Strab., l. V, c. v, § XII.

fuert Ictimulorum industria quam Plinius Straboque memorant, testatur. Constat enim iis Strabonis testimoniis, Ictimulos in agro VERCELLENSI situs fundisque PLACENTINIS proximos fuisse significari. Hic locus PLACENTIE civitatis quam proximus Ictimulis, ille est sane fundus EPICANDRIANUS, hodie dictus *Candigliano*, qui pagi VERCELLENSIS civitatis PLACENTIE erat. Sic igitur Strabo quid significare voluerit plane liquet. Inde etiam pagum VERCELLENSIEM in duas partes fuisse divisum, quarum utraque ab altera longe distaret, affirmare licet.

Addam et VERCELLENSIEM pagum, partim in feracibus, partim in aridis abruptisque regionibus situm fuisse.

§ XXVI. PAGUS HERCULANIUS.

De FLOREO pago nihil habeo quod supra dictis adjiciam. Ille tantum commemorabo, huic HERCULANIUM conterminum fuisse, qui sane circa VIAM EMILIAM situs erat. Etenim in nullo pago alio, FLOREO tamen excepto, sæpius nomen POPULUS ad fundorum terminos describendos usurpatur.

§ XXVII. De variis qui in Veleiatium Tabula inscripti sunt pagis nihil ulterius proferam. Si quid autem brevius notavi et obscurius exposui, id alii explicando absolvant. At diutius, quam mihi licuit, in ipsa regione commorari, eamque cum maxima diligentia explorare necesse fuisset. Spero tamen fore olim ut quot fuerint harum civitatum romanarum divisiones, prosequar et perficiam.

PARS QUARTA.

CAPUT I.

LIGURUM AEBIANORUM TABULAE INTERPRETATIO.

§ I. De illo monumento post Henzenium pauca sunt dicenda, quum etiam Burghesius et Mommsenius insuper nonnulla Henzenii descriptioni addiderint.

Primum Burghesius et Henzenius titulum ipsum Tabulae sic restituerunt:

Imp. Caes. NERVA TRAIANO AVG Germanico IIII
Q ARTICVLEIO PAETO II cos
ob liberalitatem optimi MAXIMI PRINCIPIS OBLIGARVNT · PRACED · ex
proposito LIGVRES · AEBIA
ni unde · EX INDVLGENTIA EIVS PYERI PVELLAEQ Alimenta accipiant

Ex hoc titulo, apparet inscriptionem anno 101* post J. C. esse adscribendam; sed in dubio esse, an et quatenus pecuniae summa, quam liberalitas Caesaris largita est, ad pauperes pueros pertineat: jam de pueris, quot fuerint numero, incertum. At in ipsa inscriptione, quamvis fere totam columnam priorem desideremus, tamen quid pecuniae sit pueris pauperibus assignatum in promptu est dignoscere; adsunt enim omnes usurarum formulae juxta titulos obligationum inscriptae. Quota ergo pecunia a Caesare data sit, quum semper in hac pactione quincunce dimidio minor usura designetur, reperire facile est¹. Hoc unum igitur nos fugit aestimatorum fundorum quae summa fuerit in priore columna tituli perscripta.

§ II. En adest hujus primae columnae, ex Henzenii Mommsenique interpretationibus, restitutio.

debentur a.....	epityncANO	HS CCCLXXV
obligatione fundi....	pago..... aestimaT HS CLXXII	
in HS 15000; numerant.....	R ET PRO	
.....		
5.....	fundi..... VOLLIANI	HS CL

1. Vid. infra, tabulam hypothecariam.

	ADF CAESIO	
	aestimati sest. in HS VI	
 fundi. PERTICA	HS CCLXVIS
	beneventano? pago. adf. manLIA AEST	
10	imati sest. in sest. 10660	
 fundi. perTICA · PETRY	HS CCACIII
 adf. republica NOLANA	
	et. puDENTE	
	aestimati . sest. MILIA	
15	in sest. 11720	
 fundi. ONIANI	HS CXXXVIS
 aestimati HS L IN	
	sest. 5460.	
 fundi. adf. O · Q · E · IN	HS CLVII
20 fundi. adf. ATE ET	
 TONE REG	
 in ligUSTINO AEST	
	imati sest. et fundom. LORIANVM	
 pago meH? ANO ADF NA	
25	semio? aestimati sest.	
	item fundi. adf. NIA AEST	
	imati sest. in sest. ... sunt. HS LXXVIII	
	in sest. 6720; numerat. HERONIANVS	
 professus . est. fundum. ANYM ET	HS CXL
30 ET CAERELLIA	
	num. in BENEVENT	
	ano pago. ADFINE	
 aestimati sest.	
	in sest. sunt. HS LXXXVI	
35	in sest. 10000.	
 fundus. I · Q · E · IN	HS CX
	beneventano? adfinibus nigRO ET	
	populo? aestimati. HS XXXVI	
	item fundi. vOLLIANI	
40 aestimati HS LXVI	
	limi sest. 92000, in sest. 4400 numerat. IUL? IVS MAXIMVS	
 fundi. VNI IN BE	HS L
	reventano pagis. ET AEQVANO	
 adfne. et. republica LIGVRVM	
45 aestimati XLIII CC	
 in HJS II	
 fundi. IN BENE	HS LXX

	ventano pago? adline.....	primig?EMIO ET POP	
	aestimati sest... in sest. 2600		
50 fundi.....	ASPIDIANI	HS CCCLXV
 pago MARTIA		
	le, adf..... aestimati.....	HS LXX eo eo	
	in sest..... item fundi.....	FINIBVS	
	beneventanorum? aest. sest. in sest. sunt sest. in sest. XV · N · FILI		
53 fundi.....	NIANI	HS L
 adline.....	ACINO	-
 item FYND		
	i..... finibus beneventanorum		
	adf... aest. sest... in sest..... sunt sest. XX]V IN		
60	sest. 2000.		
 fundi.....	BRISO	HS CCCXV
 adf.....	ARTINO	
 item FYND		
 adf.....	O AEST HS	
65	... in sest... sunt sest... in sest. 13000 n.....	1 RVFI ¹	
 fundi.....	Q · E · IN ¹	HS CXXXVIII
	beneventano? pago... adf.....	LO ET POP	
	item fundi.....	aEST HS LX	
	sunt sest... in sest. 5500 numerat.....	nS FIL	
70 fundi.....	pertica beneventana	HS C
	item fundi.....	ELLIO VITALE	
	sest... in sest... sunt sest... in sest. 4000.	ADF · SS · AEST	
 fundi.....	CI · Q · E · IN	HS LXXXIIS
75	beneventano, pago acquano?.....	in IGVSTINO	
	aest sest... in sest..... item.....	FYND CAE	
	llianus?..... aest. sest.....	in HS eo eo eo	
	... fund... aest. sest... in sest. sunt sest... in sest. III CCCX]L		
 fund	ANI CVR	
80	casis?..... adf.....	LSNO SECVN	

§ III. Jam Henzenii, doctissimi viri, opus consulendum potissimum esse censeo; qui quum investigantibus ubique facem prætulerit, quid fuerit LAGURNI Tabula luce meridiana clarius reddidit. Quædam tamen mihi de locorum situ super addenda esse videntur, quum Henzenius de *topographia*, in suo doctissimo libro, parum curaverit inquirere.

1. Numerat.... (hic servi cujusdam nomen).... 1 RVFI.

2. Qui est in.

CAPUT II.

DE LIGURUM BÆBIANORUM TABULÆ TOPOGRAPHIÆ.

§ I. Hæc de LIGURUM BÆBIANORUM coloniæ origine in Tito Livio leguntur¹.

Anno Urbis 572, « P. Cornelius et M. Bæbius, qui in consulatu nihil memorabile gesserant, in Apuanos LIGURES exercitum induxerunt..... »

« LIGURES, qui ante adventum in provinciam consulum non expectassent bellum, improvise oppressi, ad duodecim millia hominum dediderunt sese. Eos, consulo per litteras prius senatu, deducere de montibus « in agros campestris procul ab domo, ne reditus spes esset, Cornelius et Bæbius statuerunt, nullum alium ante finemrati fore LICUSTI belli. Ager « publicus populi romani erat in Samnitibus, qui Taurasinorum [fuerat : « in eum]..... LIGURES traducti sunt publico sumptu ad quadraginta millia liberorum capitum cum feminis puerisque. Argenti data centum et quinquaginta millia, unde in novas ardes compararent, quæ opus essent. « Agro dividendo dandoque iidem, qui traduxerant, Cornelius et Bæbius « præpositi. Postulantibus tamen ipsis quinqueviri ab senatu dati, quorum « ex consilio agerent. »

Hæc Ligurum in Samnitibus origo, quibus de deductoribus nomen CORNELIANIS et BÆBIANIS inditum; populus haud exiguus, præsertim quum incrementum iis addiderint alteri, « ad septem millia hominum, eodem anno « a Fulvio consule in deditionem accepti quibus navibus præter oram « etrusci maris Neapolim transmissis atque inde in Samnium traductis ager « inter populares datus est » (Idem, *Ibid.*, c. 41)².

§ II. Ex his autem Plinii verbis : « Ligures qui cognominantur CORNELIANI et qui BÆBIANI³... » Duas fuisse civitates colligit Henzenius⁴ : alteram scilicet CORNELIANORUM coloniæ, alteram BÆBIANORUM. Cui quidem opinioni, ex nonnullis titulis, quos ipse in eodem libri sui capite XIII⁵ protulit,

1. L. XL, 37 et 38.

2. Henzenius, § XIII.

3. Plin., III, 16, p. 453; vol. II, ed. Lem.

4. § XIII.

aliquid auctoritatis accedere arbitratu est. Aliter vero Mommsenius sentit, postea autem et ipse etiam aliter, ni fallor, Henzenius :

4^a Namque in XIII° libri sui capite in manuscripto quodam Plinii, quod duodecimi saeculi est, verba « et qui Babiani » fatetur deesse;

2^a Deinde falsam aut adulteratam esse illam, qua nititur Henzenius, inscriptionem¹ patet.

§ III. Verbum quoddam non semel in Ligurum Tabula usurpatum, explanandum mihi est : de verbo *pertica* agitur. Ea autem est Frontini explanatio¹ : « Solum.... quodcumque colonie est adsignatum, id universum *pertica* appellatur : quidquid huic universitati adplicitum est ex alterius « ciuitatis sine, [siue solidum siue cultellatum fuerit], *praefectura* appellatur. » Inde sequitur *perticum* nihil fuisse aliud quam agrum qui colonie adsignaretur. Quum vero colonis a senatu missi ager ille non sufficeret, tunc aliquid de proximo solo detrahebatur et primae *perticae* adiciebatur. Sic adiectus vocabatur ager *praefectura*.

Haud aliter BENEVENTANIS agri nonnulli adsignati sunt qui LIGURUM prius fuerant, iidemque BENEVENTANORUM *perticae* fuerant adiecti, et universum

1. « Codice quidem Naturalis Historiae Pliniana, quem in bibliotheca Riccardiana asservatum antiquissimum eius operis exemplar nonoque p. Chr. saeculo conscriptum Florentini praedicant, verba « et qui Babiani » omittuntur ; sed, praeterquam quod, qui mea causa eum iniecit, Giesebrechtius non ante duodecimum saeculum eum exaratum esse iudicavit, valde corrupta sunt verba ipsius capituli ad quod ea, quae attulimus, pertinent, eum non solum *Babiani* desint, sed *Fecellani* quoque, pro *Eculani* autem *Deulan* scriptum sit. » Henzenius.

2.

SEX • MIXIO • SEX • F •
TER • SILYANO
AKD • HIRY • QVIN
PATR • COLON • ALLIF
QVEST • SAC • P • ALIN • QVEST
DEFENS • RP • PRAEF • ITERVM
CYRAT • CIVITAT • ATINATIVM
ITEM • CYRAT • LIGVRVM • COL
CORNELIANORVM
CONTVBERNIYM • VENERIS
PATRONO • OB • MERITA • EIVS
L • D • D • D •

Versu octavo, delendam esse vocem COL coram me ipso Henzenius affirmavit

3. De limit. agror., p. 36. Gromatici Vetres. Ed. Rudorffii. Berlini, 1848.

coloniæ Beneventi solum vocabatur *pertica*. Ex his, ista verba nostræ Tabulæ facillime interpretari possumus:

CRISPIA RESTITVTA FVND POMPOSIANI PERTICA
BENEVENT PAGO AEQVANO IN LIGVSTINO ADF
NASIDIO VITALE¹

Itaque BENEVENTANÆ *perticæ* pars quædam, ex agro LIGURUM coloniæ detracta, adscripta et, ut ita dicam, adjuncta fuerat, ut colonia BENEVENTUM in LIGUSTINO agro proprium sibi pagum Aequanum possideret.

Jam si quis Bæbianam tabulam totam attentius observaverit, duas tantum fuisse *perticas* reperiet: BENEVENTANAM alteram, alteram BÆBIANAM LIGUSTICAM.

§ IV. Sequitur tabula in qua inscribuntur utriusque *PERTICÆ* pagi:

PERTICA BÆBIANA		PERTICA BENEVENTANA	
Albanus	III, 37.	AEquanus	I, 36; II, 26.
Articulanus	III, 42.	Cælanus	II, 40.
Beneventanus	III, 29.	Catillinus	III, 83.
Cassie	III, 30.	Cetanus	III, 80.
Fascianus	III, 25.	Ligustinus	II, 9.
Herculeus	II, 23, 36; III, 34.	Lucianus	II, 27.
Hortulanus	III, 68.	Seculanus	II, 32.
Libitinus	III, 54.		
Lybianus	III, 49.		
Martialis	I, 42; III, 2, 4, 43, 46, 47, 63.		
Salutarius	II, 67; III, 43.		

Quibus et duo pagi adjiçendi sunt, qui quidem, quum, partim LIGUSTINIS partim BENEVENTANIS fundis consistent, partim BENEVENTANÆ *perticæ* vel coloniæ, partim BÆBIANÆ adscribendi sunt. Isti autem sunt:

Romanus, col. II, l. 42, 35, 44, 54; col. III, l. 6.
Meflanus, col. II, l. 25, 73; col. III, l. 39, 66, 73, 76.

§ V. Nunc fieri poterat ut, inter utriusque civitatis fundos, nonnulli essent quos, vectigalium conditione, civitas quælibet alia longo usu possideret, quique fundi nomine *respublica* designarentur.

¹ Col. II, l. 5.

Hanc igitur restitutionem Henzenianam probare non possum¹. Itaque re-
jecta lectione :

.....pertica NOLANA,
potius
.....adf.republica NOLANA.

legendum esse censeo. Longius enim a Ligurensi agro civitas NOLA aberat,
quam ut perticam istius oppidi (quod quidem semper ejusdem soli fini-
bus comprehensum unum idemque manserat), usque ad BENEVENTI vel
colonie LIGURUM mœnia patuisse credi possit. Nunc quæ supra, de Ve-
leiatium tabula animadvertimus, si in hoc versu primæ columnæ Ligurum
Bebianorum inscriptionis *respublica* legeretur, melius sibi constarent? Rem-
publicam enim LUCANORUM usque ad Veleiatium mœnia et in agros PLACEN-
TIÆ civitatis extensum reperimus. Verbo autem *respublica*, vectigales tan-
tummodo fundos eos, qui ab suis nonnunquam civitatibus procul aberant,
designatos fuisse jam supra demonstravi. Quod autem vere de LUCA, idem
et de NOLA profecto dici potest.

§ VI. Totam hanc regionem doctissimus vir Mommsenius diligentissime
et accuratissime peragravit. Omnes titulos ibi mira cum fide collectos magno
operi suo inseruit². Denique topographicæ regionis HIRPINORUM descrip-
tionem protulit³ ubi quadam non mediocri momenti occurrunt quæ ad
Ligurum regionem et Beneventanam coloniam spectant.

§ VII. A civitate BENEVENTO incipiam. Quam, ex inscriptione quadam in
Tammaro fluminis ripa dextera reperta, STELLATINÆ tribui adsignat Momms-
senius :

C · SAFRONIVS · C · F · STE
SECVNDVS · AED · DECVR
BENEVENTI · PAG · VELA
NI · CVRAT · PATRONVS
TRICLINIA · PEC · SYA · FEC
ET · DEDICATIONE · PAG
EPVLVM · DEDIT
IMP · VERO III CoS

VELIANUS igitur pagus, qui in tabula BÆBIANA non inscribitur, BENEVENTANO-
rum pagus erat. Mommsenius autem BENEVENTUM in Campania et in regione
prima fuisse situm, quin et usque ad fines EQCOTUTICI regionis patuisse

1. Vid. Col. I, l. 12.

2. Inscriptiones regni neapolitani latine. *Lipsia*, 1852.

3. *Bullettino dell' istituto di corrisp. archeolog.* 1847, n° xi, novembre.

putat. BESEVENTANORUM quidem juris civitas illa posterior erat'. Sed ad primam regionem BENEVENTUM, ex omnibus titulis et argumentis, pertinuisse militi minime constat, quum hanc ipse civitatem Plinius regioni secundæ adsignet'. Incusat vero Plinium Mommsenius * quod non recte Augusti regiones distribuerit, quodque fuerit, in earum descriptione, priorem Italarum gentium divisionem secutus; at incusat, opinor, immerito. Nos autem meminisse oportet: 1° Plinium, Augusto ante annos quinquaginta extincto, scripsisse; 2° Italia in regiones divisionem, primæ post J. C. ætatis Romanos sic penitus novisse ut nos ipsi novimus nostræ Galliæ in eas partes, quibus *départements* nomen est, descriptionem; 3° Plinium insignem virum fuisse et maximis in republica functum muneribus; fieri igitur non posse ut ille in Italiæ per regiones divisione peccaverit, qua quidem nihil eo tempore notius erat. Jam eum, quum scriberet, publica in promptu documenta habuisse adjiciam. Plinii testimonia non satis magnam fidem habere illustrissimi et doctissimi in Germania viri putant. Qui si nonnunquam, ut fateor, peccavit, plerique tamen errores ii, ut de geographia tantum loquar, librorum sunt non scriptoris ipsius culpæ imputandi. Hoc autem est notandum inscriptiones, quæ in Plinii refutationem non semel fuerunt allatæ, non omnes ad Augusti tempora pertinere, neque ideo quidquam inde colligi posse quod divisionibus Augusti repugnet, quas quidem Plinius, hanc solam ætatem respiciens, protulit. Secundæ igitur regioni BENEVENTUM civitatem, auctore Plinio, restitui, unde tamen non sequitur secundæ quoque regionis hunc totum agrum fuisse qui ad illam civitatem pertineret. ALIFE (*Alife*)²

1. Hanc Mommsenius exhibet repertam Equinotici inscriptionem :

I · O · M
C · ENNIVS · C · F · FIRMVS
PERMISSV · DECVRION · C · B
BENEVENTO · AEDILIS
II · VIR · I · D · QVESTOR
CYRATOR · OPERIS · THERMARVM
DATVS · AB
IMP · CAESARE · HADRIANO · AVG

2. Plin. Hist. Nat., liv. III, 16, regio secunda.

3. Vid. nota ap. opuscul. Mommsenii sup. script. Bull. x1, novembre 1847.

4. Bacler-d'Albe, carte générale du royaume de Naples, Sicile et Sardaigne, feuille 6.

enim, sicut et TELESIA vel TELINI¹ (*Teleso distrutto*²) in prima regione erant. Sic ager BENEVENTANUS inter primam secundamque regionem dividebatur: namque agros aliquot, *praefecturae* nomine, BENEVENTANA civitas ultra *Tammaro* flumen (quod conterminum inter primam et secundam regionem fuisse existimo), in agris CORNELIANORUM LIGURUM COLOSIAE (quae in secunda regione sicut Beneventum erat, ut ex Plinio³ constat), possidebat. Forsan haec colonia Ligurum, in secunda regione sita, aliquot habebat fundos in quarta, quae quidem vel proxima erat. Si quis attentius perpenderit quae fuerit, Augusti temporibus, regionum divisio, non mirabitur quod divisi ipsarum regionum limitibus fuerint civitatum agri, quaquidem divisio minime jam, primo saeculo, ad imperii administrationem spectabat, nulloque modo istis divisionibus quae ulterius, vel quarto post J. C. saeculo, factae sunt, similis est.

Ergo qua parte septentrionem CALORIS vallis spectat et in fluminis *Tammaro* dextra ripa, pars quaedam agri BENEVENTANI patebat; in primam regionem, nempe apud locum hodie *Pago* dictum, C. Safronii inscriptio reperta est. Eodem loco cujusdam Jovis templi sunt rudera. Qua autem parte meridiem CALORIS vallis spectat, pars altera BENEVENTI civitatis in secunda regione sita erat, et qua parte *Tammaro* orientem et septentrionem, major pars civitatis LIGURUM BEBIANORUM ac forsan quaedam praefecturae BENEVENTANORUM patebant.

Duae autem viae a BENEVENTO capiebant initium, quarum altera, orientem versus, EQUOTUTICUM tendebat; altera autem, septentrionem versus, LIGURUM BEBIANORUM coloniam (loco hodie *Mucchia* dicto, *Circello* locum et inter *Campolattaro* oppidulum, sito), petebat.

Has quidem vias, quarum utriusque vestigia sequi licet, tertia alia jungit quae per *Reino* et *S. Giorgio di Molinara* secundum R. P. Garruccium transit. Illas inter vias tres VELANUS pagus situs erat.

Nilil absolutius de BENEVENTANA civitate, quatenus pateat, proferre possum. Pagorum enim qui in Tabula nostra inscripti sunt suum cuique locum assignare admodum difficile est, neque id speravi fore ut assequi possem, tota jam a Monimiscio explorata regione.

§ VIII. Quod ad BEBIANORUM LIGURUM civitatem spectat, ager ejus inter

1. Plin., Hist. Nat., l. III, regio prima.

2. Bacler-d'Albe, carte gen. du royaume de Naples, etc., f. 6.

3. III, 16, 153, éd. Lem.

BENEVENTI SIRPI (*Sepino*) EQUOTUTICQUE AGROS JACEBAT. TUTAM REGIONEM IN RIPIS *Tammaro* FLUMINIS SITAM COMPLETEBATUR, HOS SCILICET LOCOS UBI HODIE SUNT *Macchia, Campolattaro, Circello, Castel pagano, Santa Croce di Morcone, Bosco grande di Morcone, Colli, monte della Fajeta, monte Dino, S. Marco di Gavoti, Molinara*, etc.

COLONIA ILLA UTRUM ÆMILIÆ AN VELINÆ TRIBUS FUERIT, INCERTUM. SEQUUNTUR SOLÆ INSCRIPTIONES A MOMMSENIO PROLATÆ, QUÆ AD HANC REM PERTINENT; SUNT AUTEM OMNINO DUE :

L TVRSELIO L F VEL
FVLVIO PONT AED
QVAEST IIIIVIR IVRI
DIC BIS
VOCONIAE L L PROCV
L TVRSELIVS L F VELIN
RVFINVS AVIS SVIS
BENEMERENT FECIT ¹

C · VALERIVS · C · F · AEM · ARSACES
LEGIONE · V · ALAYDAE · SIRI · ET
VALERIAE · C · L · VRBANAE
CONCVBINAЕ · SVAE · EX
TESTAMENTO · FIERI · IVSSIT · ²

Nihil amplius istis quæ breviter exposui adjiciam. Satis mihi erit ad finem operis properanti indicare alias inscriptiones a Mommsenio prolatas : vid. 1^a de Urbe Benevento ; 2^a de Liguribus Baebianis, 1355, 1356, 1357, 1359, 1360, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374.

1. Mommsen, Inscript. regni Neapol. 1852.

2. Id. 1361.

FINIS.

Vidi ac perlegi ;

Lutetiae Parisiorum, in Sorbona, prid. non. maii ann. M DCCCXIV,
Facultatis Litterarum in Academia Parisiensi Decanus,

J. VICT. LE CLERC.

Typis Mandetur.

Academiae Parisiensis Rector

CAYX.

TABVLA ALIMENTARIA
VELEIATIVM

COLUMNNA PRIMA.

- 1 C · VOLVMNIVS · MEMOR · ET VOLVMNIA · ALCE · PER VOLVM · DIADVMENVM · LIBERTVM SVVM · PROFESSI · SVNT
FVNDVM QVINTIACVM · AVRELIANVM · COLLEM · MVLETATEM · CVM SILVIS · QVI EST IN VELEIATE
PAGO AMBITREBIO · ADFINIBVS · M · MOMMEIO PERSICO · SATRIO · SEVERO · ET · POP · HS · CVIII
ACCIPER · DEBET HS VIII DCLXXXII · N · ET FVNDVM S · S · OBLIGARE
- 2 S · M · VIRIVS · NEPOS · PROFESSVS EST PRAEDIA RVSTICA · DEDVCTO · VECTIGALI HS CCCX DXXXXV N
ACCIPERE · DEBET HS XXV CCLIIH · N · ET · OBLIGARE FVNDVM · PLANIANVM · QVI EST · IN
VELEIATE PAGO IVNONIO · ADFINIBVS · PRISCO · PALAMENO · ET · VELLEIO · SEVERO · E · T · POP
QVEM PROFESSVS EST · HS · XIII · ET · FVNDVM · SVIGIANVM · CVM · CASIS · III · PAGO · S · S ·
ADFINE · C · CALIDIO · ET · VELLEIO · PROCVLO ET POP · QVEM · PROFESSVS · EST · HS · XX · ET FVN
DVM · P · ETRONIANVM · PAGO · ET · ADF · S · S · QVEM · PROFESSVS EST · HS · III · ET FVNDVM
MANLIANVM · HOSTILIANVM · CVM CASA PAGO · S · S · ADF COELIO · VERO · ET · DAEBIO
VERO ET POP · QVEM PROFESSVS EST HS XI IN HS III CCLIIH · N · ITEM · FVNDVM
MANLIANVM · STORACIANVM · CAL · PVRNIANVM · PAGO · S · S · ADF · VLVIS · STOLICI
NIS · FRATRIBVS · ET VETTIS · FRATRIBVS QVEM · PRO · FESSVS · EST · HS · XX · ET FVND
15 MVNATIANVM · ATTIANVM · CVM · CASIS · III · PAGO · S · S · ADF · VALERIO · ADVLES
CENTE · ET · DAEBIO · VERO ET POP · QVEM · PRO · FESSVS · EST · HS · XXVIII · ET · FVNDVM
MVNATIANVM · ATTIANVM · CVM · CASIS · PAGO · S · S · ADF · NAEVIS · FRATRIBVS · ET
SYLLAELIS · FRATRIBVS · QVEM PROFESSVS · EST · HS · XIII · IN · HS · V · ITEM · FVND
ARSYNIACVM · CVM · CASIS · PRO · PARTE DIMIDIA · ET · TERTIA · ET · DVODECIMA
20 PAGO · S · S · ADF · COELIS · FRATRIBVS · ET · POP · QVEM · PROFESSVS · EST · HS · XXIII
CCCXXXIII N IN HS VI · ITEM · FVNDVM · PROPERTIANVM · PAGO · S · S · CVM · CASA ADF
ATILIO · PALAMENO · ET · AIASIS · FRATRIBVS · ET · POP · QVEM · PROFESSVS · EST HS XI
CCCCX N · ET · FVNDVM · MESSIANVM · ALLELIANVM · PRO · PARTE · QVARTA · QVI EST
IN VELEIATE · PAGO · DOMITIO · ADF · VOLVMNIO · CRESCENTE · ET · NOVELLIS · FRAT
25 ET POP QVEM · PRO · FESSVS · EST · XIII · ET · FVND · LICINIANVM · VIRIANVM PRO PAR
TE · DIMIDIA · QVI EST · IN VELEIATE · PAGO · IVNONIO · ADF · PALAMENO PRISCO
ET · PVLLIENO · PRISCO · QVEM · PROFESSVS · EST · HS · VII DC · N IN HS III · ITEM
FVND SIVE · SALTVS · NARIANVS · CATYSANIANOS · PRO · PARTE · DIMIDIA · ET
III · QVI SVNT · IN VELEIATE · PAGO · IVNONIO · ADF · C · COELIO · VERO · ET · DEL
30 LIO · PROCVLO · QVOS · PROFESSVS · EST HS LXIII · IN · HS III · ITEM · FVNDVM
MVNATIANVM · PRAESTANVM · VIBIANVM · VACVLEIANVM · PAGO · S · S · ADF
STONICELIS · FRATRIBVS · ET · POP · QVEM · PROFESSVS · E · ST · HS · XIII · ET · FVND
CORNELIANVM · COLLACTERIANVM · FLACCCELLIACVM · CVM · COLONIA
MVNATIANA ARTEFIGIA PRO · PARTE · DIMIDIA · ET · COLONIAM VETTIA
35 NAM · CORNELIANAM · PRO · PAR · TE QVARTA PAGO · S · S · ADF · COELIO · VE

- RO ET · CATVNIO PVPILLO ET · POP · QVEM · PROFESSVS · EST · HS XXVI CCC · N
ITEM FVND ACILIANVM · ALBO · NIANVM · CANINIANVM · PRO PART
DIMIDIA · PAG · S · S · ADF · DELLIO · PROCVLO · ET · AEBVTIS · FRAT · ET · POP · QVEM
PROFESSVS EST HS X CDXXXII · N I · N HS IIII
- 3 40 T · NAEVIUS · VERVS PER NAEVIUM · NEPOTEM · F · PROFESSVS E · ST · PRAEDIA
RUSTICA DEDVCTO VECTIGALI HS · LXXVII CXII · ACCIPERE DEBET HS VI CXCVII
N ET OBLIGARE COLONIAS · II · IN VELEIATE · PAG · BAGIENNO VICO IVANE
LIO · ADF C · NAEVIO · ET · M · APPIO · ET · POP · QVAS · PROFESSVS · EST HS X ET CO
LONIAM · PAGO · S · S · VICO · NITELIO · ADF LICINIO · CATONE · ET · POPVLO
45 QVEM · PRO · FESSVS EST · HS IX · ET · FVNDVM · EBYRELIAM · CVM · SILVIS · PP
QVANTA IN VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF · SVLPICIA · PRISCILLA ET POP
QVEM · PROFESSVS E · ST · HS XII · DCCCXXIX · N · ET · FVNDVM · MESSIANVM
PAG S · S · ADF · APTHORO · ET · C · VOLVMNIO · ET · POP · QVEM · PROFESSVS · EST
HS XI · IN HS · III · N · ITEM · FVND · IVANELIVM · QVI EST · IN VELEIATE · PAG
50 BAGIENNO · ADF · NAEVIO · FIRMO · ET · APPIO · VERO · ET · VIRIO · FIRMO ET
POP · QVEM · PROFESSVS · EST · HS LXX · IN · HS · IIICLXXXVII N
- 4 C · VALERIVS · VERVS · PROFESSVS EST · SVO · NOMINE · ET · L · VALERI · FRATRIS
SVI ET · P · VALERI · LIGVRINI · PRAEDIA · RYSTICA · HS CVIIC · N · ACCIPE
RE · DEBENT · HS XIICCCXXXIII · N · ET · OBLIGARE FVNDOS · TERENTIA
55 NOS · ET · MALAPACIOS · QVI · SVNT · IN VELEIATE · PAG · STATIELLO · ADF
RE · P · LVCCENSIVM · ET · LICINIO · RYPARCELLIO · ET · POP · QVOS · PROFESSVS
EST HS LIII · D · N · IN · HS V ITEM · FVND · IBITTAM · PAG · ET · ADF · S · S
QVEM PROFE · SSVS EST HS XX DIII · N · ITEM · FVNDVM · CROSSILIACVM PAG ET
ADF · S · S · QVEM · PROFESSVS EST · HS II C · N · IN HS · II ITEM · FVND · BYELA
60 BRAS · ET · TVSCLVATVM · PRO · PARTE · DIMID · QVI SVNT · IN · VELEIATE · PAG
SALVTARE · ADF · M · VARIO · ET · COELIO · PYDENTE · ET · POP · QVEM · PRO · FES
SVS · EST · HS XXX IN HS IIICCCXXXIII · N · ITEM · FVND · METVTINIA · PAG · S · S
ADF · REP · VELEIATIVM · QVOS · PROFESSVS EST HS XXXI DC · N IN HS · III
- 5 M · ANTONIVS · PRISCVS · PROFESSVS · EST · PRAEDIA · RYSTICA · HS CCXXLI · XIX
N · ACCIPERE · DEBET HS XVIII · XXVIII · N · ET · OBLIGARE · FVNDOS II
65 ANTONIANVM · ET · CORNELIANVM · QVI · SVNT · IN VELEIATE · PAG
ALBENSE · VICO · SEGENIAE · ADF · ANTONIA · VERA · ET · SE · IP · SO · QVOS
PROFESSVS EST HS XXIII IN HS II ITEM · FVNDOS · II · ALBONIANOS
VIBVLLIANOS · LOCO · S · S · ADF · AVLIO · PRISCO · ET · S · S · ET · FVNDOS · AN
70 TONIANOS · II LOCO · S · S · ADF · ANTONIA · SABINA · ET · VERA · ET · POPVL
QVOS · PRO · FESSVS HS XVIII · ET · VETVTIANVM · ACVTIANVM · ADF
CALIDIO PROCVLO · ET · POP · LOCO · S · S · ET · FVND · ANCHARIANVM LOCO
S · S · ADF CALIDIO · PRISCO · ET · ANTONIA · VERA · ET · POP · QVOS · PRO · FESSVS
EST · PLYRIBVS · SVMMIS HS XLIIIDCLVIII · N IN HS IIII ITEM
75 FVND · CALIDIANVM · LICINIANVM · PAG · S · S · VICO · BLONDELIA · ADF
ANTONIO · SABINO · ET · CALIDIO · PRISCO · ET · FVNDVM · CALIDIANVM
SARVELLIANVM · PAPIRIANVM LOCO · S · S · ADF · CALIDIS VERO · ET · PRO

- CVLO · ET · POP · ET · FVNDOS · VIRIANOS · CALIDIANOS · SALVIANOS · DVOS
 LOCO · S · S · ADF · ANTONIO · SABINO · ET · CALIDIO · VIRIO · QVOS · PLVRIEVS SUM
 MIS · PROFESSVS EST · MS XXIII DCCGXXX · N · IN XII · XXVIII · N ITEM · FVND
 DVOS · VALIANOS · ANTONIANOS · MESSIANOS · CATVRNIANOS · LOCO
 S · S · ADF · VIRIO · SIVERO · ET · ALBIO · SECVNDO · ET · C · COMINIO · ET · POP · QVOS
 PROFESSVS · MS · XXXII IN MS III ITEM · FVND · BASSILIANVM CATVRNI
 ANVM · LOCO · S · S · ADF · ATILIO · FIRMO · ET · ANNIS · FRATRIB · ET · POP · IT · FVND
 ATILIANVM · LOCO · S · S · ADF · ATILIO · FIRMO · ET · POP · IT · FVND · SACCA
 SICVM · SEXTIANVM · LOCO · S · S · ADF · ANNIS · FRATRIB · L · ET · C · ET FVND
 ATILIANVM · CVM · SILVIS · COMMVNIONIBVS · ANNIS · FRAT · ET · ATI
 LIO · FIRMO · QVOS PLVRIEVS · SYMMIS · PROFESSVS · EST · MS XLVI · IN · MS
III ITEM · FVND · ENNIANVM · LOCO · S · S · SIVE PAG · DOMITIO · ADF · VIRI
 O · SEVERO · ET · ALBIO · SECVNDO · ET · POP · QVEM · PROFESSVS · EST · MS · XXXV · IN
 MS III
- 6 PAFRANIVS · APTHORVS · PRO · FESSVS · EST · PRAEDIA · RVSTICA · MS · CXXXV
 ACCIPERE · DEBET · MS XXXIII · CCVI · N · ET · OBLIGARI · SALTVM · HELVO
 NVN QVI EST · IN · VELEITATE · PAG · DOMITIO · ADF · ANNIS · FRATRIBVS
 ET · VOLVMNIO · CRESCENTE · ET · POP · QVEM · PROFESSVS · EST · MS CCLXXV IN
 MS XXV · ITEM · COLONIAM · SOLICELLOS · PAG · S · S · ADF · SVLPICIA PRISCA
 ET · S · S · QVEM · PRO · FESSVS · EST · MS XXV · IN · MS II · ITEM · SALTVM · ATIELI
 AM · PAG · S · S · ADF · LICINIO · CATONE · ET · ANTONIO PRISCO · ET · POP · QVEM
 PRO · FESSVS · EST · MS · CXXV · IN MS VIIICCVI · N ·
- 7 L CORNELIVS · ONESIMVS · PRO · FESSVS EST · SALTVM · TYPPELIYM · VOLVMNIA
 NVN · PRO · PARTE · DIMIDIA · QVI EST · IN · VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF
 CORNELIO · HELIO · ET · SVLPICIO · NEPOTE · ET · POP · MS LI ACCIPERE · DEBET
 MS IIII CHIII · N · ET PRO · PARTE · SALTVM · S · S · OBLIGARE ·

COLVMNA SECVNDA.

- 8 P. ATILIVS. SATVRNINVS. PER CASTRICVM. SECVNDVM. PROFESSVS EST. FVND. FONTE
IANVM QVI EST. IN VELEIATE. PAG. IVNONIO ADF. ATILIO. ADVLESCENTE. ET. MAELI
SEVERO ET POP HS. L. ACCIPERE DEBET HS. IIII XXV. N. ET OBLIGARE FVND S. S
- 9 SVLPICIA. PRISCILLA. PER SVLPICIVM. SVBARVM. LIB. SVVM. PROFESSA EST. PRAED
1 RVSTICA. CCCCLXXXX. ACCIPERE DEBET HS. XXXVIII DCXXX. N. ET OBLIGARE SALT
SIVE FVND. RVBACOTIVM. ET. SOLICELO. IN. SOLIDVM. ET. SALTVM. EDORE
LIAM. PRO. PARTE. DIMIDIA. QVI EST. IN VELEIATE PAGO DOMITIO SIVE
AMBITREBIO. ADF. AFRANIO. APTHORO. ET. COELIO. VERO. ET. POP. QVEM PRO
FESSA EST HS. CCCC. IN HS. XXXIII. ITEM. SALTVM. RVDACAVSTOS. IN VELE
10 IATE. PAG. DOMITIO. ADF. AFRANIO. APTHORO. ET. SVLPICIA. PRISCA. ET. POPVLO
QVEM. PROFESSA. EST. HS. XC. IN HS. IIIBDCXXX. N.
- 10 M. VIBIVS Q. F. PER. N. VIDIVM. VERVM. F. SVVM. PRO. FESSVS. EST. PRAEDIA. RVSTICA
HS. XXX. ACCIPERE. DEBET HS. VICCCXXXVIII. N. ET. OBLIGARE. FVND. MYCIAN
VETVRIANVM. CVM MERIDE. QVI EST. IN VELEIATE. PAG. FLOREIO ADF. PETRON
15 EPIMELE. FRATRIBVS. ATEDIS. ET. POP. QVEM. PROFESSVS. EST. HS. LVI. IN. HS. V
ITEM FVND. GELLIANVM. FLAVIANVM. PAG. S. S. ADF. ATEDIS. FRATRIBVS. ET SE
IPSO ET. POP. QVEM. PROFESSVS. EST. HS. XXXIII. IN. HS. I. CXXXVIII. N.
- 11 L. SVLPICIVS VERVS PROFESSVS. EST. PRAEDIA. RVSTICA. HS. LXXI. DCXXII. N. ACCIPERE
DEBET HS. VDCXXIII. N. ET OBLIGARE. FVND. LVBAVTINOS OBSIDIANVM
20 ARRIANVM QVI EST. IN VELEIATE PAGO. VALERIO. ADF. RE. P. LVCENSIVM
ET MINICIO. VERO. ET VICRIO. SABINO. ET. L. ATILIO. ET. FVND. MARIANVM
IN VELEIATE. PAG. SALVIO. ADF. GRANIO. PRISCO. ET. TARSVNIO. ET SVLPICIO
BACCHO. QVAS. DVABVS. SYMMIS. PROFESSVS. EST. HS. XXVIII DC. N. IN. HS. II
CCXXIII. N. ITEM. FVND. LVCILIANOS DIDIANOS QVI SYNT. IN VELEIATE
25 PAGO VALERIO. ADF. LVCENSIBVS. ET. VALERIA. POLLA. QVOS. PROFESSVS. EST
HS. XL. IN HS. III. D. N.
- 12 C. VIBIVS. PROBVS. PER VIBIVM SABINVM. PROFESSVS. EST. PRAEDIA RVSTICA
HS. LVIII. DCCC. N. ACCIPERE. DEBET HS. IIII DCLXVIII. OBLIGARE. FVND
MATICANOS. CVM. CASIS. IN. VELEIATE PAGO. SALVTARE. ADF. ATTIELIO. ET
30 NAEVIS. FRATRIB. QVOS. PROFESSVS. EST. HS. XXIII. IN. HS. II. ITEM. FVND
GEMINIANOS. PISVNIACVM. PAG. S. S. ADF. ATILIO ATTIELAO. ET. POP. QVOS
PROFESSVS. EST. HS. XII DCC. N. IN. HS. ∞. ITEM. CASAS. PAG. ET. ADF. S. S. ET. FVND
VECCALENIUM. COTTAS. IANVM. PRO. PARTE DIMIDIA. PAG. S. S. ADF. ATI
LIO. ATTIELAO. ET. VELLEIO. INGENVO QVOS. DVADVS SYMMIS. PRO
35 FESSVS. EST. HS. XXII. IN HS. ∞ DCLXVIII. N.

- 13 M · MOMMEIVS · PERSICVS · PROFESSVS · EST · PRAED · RVSTICA · IN · VELEIATE · ET
PLACENTINO · DEDVCTQ · VECTIGALI · ET · EO QVOD · CORNELIVS · GALLICANVS
OBLIGAVIT [X] CCLXXX DC · N · ACCIP · DEBET · HS XCIIIDCCCLXV · N · ET · OBLIG
FVNDVM ATTIANVM · IN VELEIATE PAGO AMBITREBIO · ADF · PONTIS · FRAT
40 ET FVNDVM ALHANVM · PAG · S · S · ADF · FVND · S · S · ET · FVND · FVRIANVM · PRO · PARTE
QVARTA · PAG · S · S · ET · FVND · METELLIANVM · PRO · PARTE DIMID · ET VI · PAG · S · S · ADF
BATTIS · FRATRIB · ET · FVND · MYCIANVM VETTIANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF
VIRIO · SEVERO · ET · MINICIA · POLLA · QVOS · PROFESSVS EST · PLVRIVS SVMI[IS] HS
LVI CDLX · N · IN HS III ITEM · FVND · STATIANVM · CVM · COLONIA GENTIANA PAG · S · S ·
45 ADF · LICINIO · CATONE · ET · VIRIO · SEVERO · QVEM · PROFESSVS · EST HS XL · IN HS III D N
ITEM FVND · LEREIANVM · P · P · DIMID · PAGO · S · S · ADF · RE · P · PLACENTINORVM
QVEM · PROFESSVS · EST · HS XXII D · N · ET · FVND · AESTINIANVM ANTISTIANVM
CABARDIACVM · P · P · DIMID · PAG · ET ADF · S · S · QVEM · PROFESSVS EST HS · XLV · IN IS V
50 IS V · ITEM · FVND · VIBIANVM · BAEBIANVM · PAG · S · S · ADF L ATILIO QVEM
PROFESSVS · EST HS L · IN HS IIID · N · ITEM · FVND · OLYMPIANVM · PRO · P · DIMID
PAG · S · S · ADF · VIRIO · SEVERO · ET · VOLVMNIO MEMORE QVEM · PROFESSVS EST HS
XXVI IN HS II ITEM · SALTVM · ATTIANVM CVM · FVNDQ · FLAVIANO VIPPO
NIANO · P · P · DIMIDIA · ITEM · FVND · MESSIANVM · P · P · III · ET XXIII · PAG · S · S · ADF
15 CORNELIA · SEVERA · ET · LICINIO · CATONE QVOS · PROFESSVS EST HS LXXVII D · IN
HS VII D N · ITEM · FVND · CASTRICIANVM · PAG · S · S · VICO · FLANIA · ADF · SE · ET · ALIS
QVEM PROFESSVS EST · HS LX IN HS V CCCCL · IV · N · ITEM · FVND · CALVENTI
ANVM · QVEM · PROFESSVS · EST HS XL · IN HS III D N ITEM · FVND · CALIDI
ANVM · QVEM PROFESSVS · EST · HS XXXV · IN HS III ITEM FVND · GALLIANVM
60 QVEM · PROFESSVS EST HS · XII · IN HS ∞ · ITEM · FVND · MYRRIANVM · QVEM
PROFESSVS EST HS XXXV · IN HS · VII D N · ITEM FVND LIGVSTICVM · QVEM
PROFESSVS EST · HS XL · IN · HS III · D · N · ITEM FVND ENNIANVM · P · P · DIM
QVEM · PROFESSVS EST · HS XV · IN · HS ∞ · ITEM · FVND · VALERIANVM QVEM
PROFESSVS EST · HS LXXXV · IN HS VII · D · N · ITEM · SALTVM · CANIANVM ·
75 QVEM PROFESSVS EST HS XVI · IN HS ∞ · ITEM · FVND CABARDIACVM
VETEREM IN VELEIATE · PAG · S · S · ADF · C · VOLVMNIO · MEMORE · ET · RE · P ·
PLACENTINORVM ET METELLO · FIRMINO · QVEM · PROFESSVS · EST · HS
CCX IN HS XVII ITEM · FVND · LICINIANVM · P · P · DIMIDIA · QVI · EST · PAG · S · S ·
ADF · LICINIO VERO · QVEM · PROFESSVS · EST HS VIII · ET · FVND · DELLIANVM
10 CVM · COLONIA · QVI · EST · IN · VELEIATE · PAG · FLOREIO · ADF · GRANIO · PRIS
CO · ET · BAEDIO · VERO · QVEM · PROFESSVS · EST · HS XXIII DC · N · IN HS IICC
XXI · N · ITEM · FVNDVM · ATILIANVM QVI EST · IN PLACENTINO · PAGO
VENERIO · ADF · L · ATILIO · QVEM · PROFESSVS · EST · HS XXX · IN HS II D
ITEM · FVND · CLENANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · QVEM · PROFESSVS · EST
15 HS XXV · IN HS II ITEM · FVND · GRANISIVM FVRIANVM · MYNATIAN
IN · PLACENTINO · PAG · S · S · ADF · LICINIO CATONE QVEM · PROFESSVS EST
HS XII · IN HS ∞ · ITEM · FVND · CINNIANVM · PAG · S · S · ADF · FVND · S · S · ET

- FVND · BITTIANVM · P · P · DIMID PAG · S · S · ADF · L · ATINIO · ET FVND · CANINIA
 NVM · PAG · S · S · ADF · FVNDIS · S · S · QVOS PROFESSVS EST · PLVRIBVS · SYMM[IS HS
 80 LVI · N · IN · HS ∞ · ITEM FVND · SATRIANVM · PAG · VERCELLENSE · ADFIN
 IN PLA ·
 DOMITIO PRIMO · ET · ATILIO · SATVRNINO · QVEM PROFESSVS EST HS LVI
 IN HS V · ITEM · FVND VENNVELEANVM PAG VERCELLENSIS · ADF · CLODIO
 GRAPTO · ET · FVND · SOLIANVM ET FVNDI · AVILLINIANI PARTEM · DI
 MIDIAM · IN PLACENTINO · PAG · VERONENSE · ADF · P · ATILIO ET AR
 85 RVNTIO · NEPOTE · ET · FVND · BLASSIANVM · P · P · VI · PAG · LVDATE · ADF · MIRV
 LINIS · QVOS · PLVRIBVS · SYMMIS · PROFESSVS EST HS XIIX IN HS ∞ N
- 14 P · ALBIVS · SECVNDVS · PER · ALBIVM · SEVERVM · FIL · SVVM · PROFESSVS PRAED
 RVSTICA · HS CLi · CCN ACCIPERE · DEBET HS XII · CIIII · N · ET · OBLIGARE
 FVNDVM · IVLIANVM CVM FIGLINIS · ET COLONIIS · VIIII · PAGIS IV
 90 NONIO · ET · DOMITIO · ADF · MAELIO · SEVERO · M · VELLEIO · FISIODIOGA
 ET · POP QVEM PROFESSVS EST · HS CXX · IN HS · X · CLIII · N · ITEM · FVND SIVE
 SALTVM · BETVTIANVM · P · P · TERTIA · QVE · EST · IN · VELEIATE · PAG · DOMITIO
 VICO · CATVRNIACO · ADF ANTONIO · PRISCO · ET · C · ANTONIO · ET · POP QVEM
 PROFESSVS · EST · HS XXVIC N · IN HS II N
- 15 95 C · DELLIVS PROCVLVS PER C DELLIVM HERMEN · LIB · SVVM · PROFESSVS EST
 PRAEDIA · RVSTICA · DEDVCTO · VECTIGALI HS CCXCII DCCCXX · N · ACCIPER
 DEBET HS XXIII DI · N · ET · OBLIGARE · FVND · MVCIANVM · P · P · DIMID QVI · EST
 IN VELEIATE · PAG · FLOREIO · ADF · M · PETRONIO · EPIMELE · ET · L · GRANIO · PRO
 CVLO · ET · POP · ET · FVND · CORNELIANVM · TERENTIANVM · PAG · S · S · ADF
 100 CALIDIO · CENSORE · ET · L · GRANIO · ET · POP · ET · FVNDVM VITILLIANVM
 RVFIANVM · PRO · PARTE · III · PAG · FLOREIO ADF · SE · ET · VALENIS · FRATR ·
 ET · FVND · PYLLELIACVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · AEBVTIO SECYNTO
 ET · DAMA ET · FVNDVM · VIROCAESIVM · PRO · PARTE · SEXTA · IN VELEI
 PAGO · SALVTARE · ADF · VETELATIDVS · QVOS · PLVRIBVS · SYMMIS · PROFES

COLVMNA TERTIA.

- SVS EST. HS XLIV DCXXX N. IN HS IIII ITEM. FVND. ASELLIANVM. EGNATIANVM
P. P. DIMIDIA. CYM. MERIDIBVS. QVI EST. IN VELEIATE. PAG. IVNONIO. ADF VIBI
PROCVLO. ET. POP. QVEM. PROFESSVS EST. HS XXXIII. IN HS III. ITEM. FVND. AFRANIA
NVM. MANCIANVM. BITTELVM. ARRYNTIANVM. PAG. S. S. ADF. RE. P. LVCENSIUM
15 ET MINICIA POLLA. ET POP QVEM. PROFESSVS EST HS. CLV IN. HS. XIII. ITEM FVND
SIVE SALTVM NARIANVM. CATVCIANVM. P. P. IIII. QVI EST. IN VELEIATE PAG
IVNONIO. ADF. VIRIO. NEPOTE. ET. POP. QVEM. PROFESSVS EST. HS. XXI. D. N. ET FVND
CORDELLIANVM ASELLIANVM EGNATIANVM. CYM. MERIDIB. PAG. S. S. ADF. A
VILLIO OPTATO. ET VIRIO. PROCVLO. ET. POP. QVEM. PROFESSVS. EST. HS. LIII. IN HS
10 III. DI. N
- 16 C. COELIVS VERVS. PER. ONESIMVM. SER. SVVM. PROF. EST. PBAED. RVSTICA. IN PLAC
ET. VELEIATE. ET. LIBARNENSI. DEDVCTO. VECTIGALI. ET. IS QVAE. ANTE CORNE
LIYS. GALLICANVS. ET. POMPONIVS. BASSVS. OBLIGAVERYNT. HS. DCCCXLIII. DCCC
LXX VIII. N ACCIPERE DEBET. HS. LXXII. DCCCL. N. ET. OBLIG. FVND. COLLECTERYM. P. P. DIM
15 ET. COLONIA. CINNERYM. P. P. IIII. QVI SVNT. IN VELEIATE. PAG. IVNONIO. ADF. VALERIO
ADVLESCENTE. ET VIRIO. NEPOTE. ET POP ET FVND. ANTONIANVM. IN VELEIATE. PAG
MEDVTIO. ADF. ATTIS. FRATRIB. ET. ATRILIO. EXPECTATO. ET POP. QVOS DVAB. SVMMIS. PROF
EST. HS. XXXVII. CD. N. IN HS. III. CCCL. ITEM. FVND. VEMBRYNIVM. PATERNVM. QVI. EST
IN VELEIATE. PAG. DOMITIO. ADF. LICINIO. CATONE. ET. SVLPICIA. PRISCILLA.
20 QVEM PROFESSVS EST HS. LXXI. CD. I. N. HS. VI. N. ITEM. FVND. SATRIANVM. QVI EST
IN VELEIATE. PAG. VELLEIO. ADF. LVCENSIB. ET. ANNIS. FRATRIB. ET. POP. QVEM PROF
EST. HS. XXXII. IN. HS. III. ITEM. FVND. VIRIANVM. LIBRELIVM IN VELEIATE PAG. STATIE
LO. ADF. S. S. QVEM. PROFESSVS EST. HS. XXX. CC. N. IN HS. II. ITEM. FVND. GITTIANVM. ROY
DELIVM. P. P. DIMID. QVI EST. IN VELEIATE. PAG. ALBENSE. ADF. S. S. QVEM. PROFESSVS EST
25 HS. XXXVI. IN. HS. III. ITEM. FVND. DIRRIANVM. IN VELEIATE. PAG. IVNONIO. ADF.
VIRIO. NEPOTE. ET. ATTIS. FRATRIB. ET FVND. GRAECANASIVM. TOTVM. ET FVND. PATERN
P. P. QVINTA. ET. PARTE. X. ET. CLARIS. P. P. III. ET. FVND. ATERELANVM. P. P. III. QVI SVNT
IN VELEIATE. PAG. DOMITIO. ADF. VIRIO. SEVERO. ET. ATTIS. FRAT. ET. POP. ET. FVND. MV
CIANVM. CLOVSTRVM. TVLLARE. P. P. DIMID. QVI EST. IN VELEIATE. PAG. ALBENSE. ADF. AE
30 BVITIO. SATVRNINO. ET. ANNIS. ET. POP. ET. FVND. ANTONIANVM. SEYVONIANVM. TVLLAR
P. P. DIMID. IN VELEIATE. PAG. ALBENSE. ADF. AERYTIO. SATVRNINO. ET. POP. QVOS PLVRI
BVS. SVMMIS. PROF. EST. HS. XXXI. LX. N. IN. HS. III. ITEM. SALTVM. DITYNIAM. ALBITE
NIYM. QVI EST. IN VELEIATE. ET IN LVCENSI. PAGIS. ALBENSIS. ET. MINERVIO. ET
STATIELLO. ADF. RE. P. LVCENSIYM. ET. ANNIS. FRAT. ET. POP. QVEM. PROFESSVS EST
35 HS. CCCL. IN HS. XXX. ITEM. FVND. ATILIANVM. NITIELIVM. QVI EST. IN VELEIATE

- P · P · VIII · PAG BAGIENNO · ADF · LICINIO · CATONE · ET CORNELIA SEVERA · ET FVND
 VALERIANVM · ANVDIS · IN VELEIATE · ET · PARMENSI · PAGIS SALVTARE · ET · SALVIO ADF · LV
 CENSIB · ET · VETTIS · FRAT · ET · POP · ET · SENIANVM IN VELEI PAG · MEDVIO ADF · FLAVIS · FRAT
 ET · L · ATTIO · ET · POP · QVOS · PLVRIB · SVMMIS · PROFESSVS EST · HS XXIII · IN HS · II · ITEM · FVND
 40 BAEBIANVM · FLAVIANVM · QVI EST · IN PLACENTINO · PAG · VERCELLENSE ADF · APPPIO SA
 BINO · ET · M · MINICIO · ET · POP · QVOS · PROFESSVS EST · HS ALDCCC · N · IN HS · III · CDLXVIII N
 ITEM · FVND · CALIDIANVM · EPICANDRIANVM · LOSPISTVM · VALERIANVM · CVMALLIA
 P · P · DIMID · ET · IIII · PAG · S · S · ADF · VIRIO NEPOTE ET · MAELIO · SEVERO ET · ATILIO · SVCCESORE ·
 ET · POP · QVOS · PROFESSVS EST · HS LVIII · XLIV · N · IN HS · V · D · N · ITEM · FVND · CAERELLI
 45 ASVM · CVMALLAN · P · P · DIMID · ET · IIII · PAG · S · S · ADF · VOLVMNIO CRESCENTE · ET ·
 FVND · MESSIANO · ET · DERVLLIANVM · IN PLACENTINO · PAG · HERCVLANIO · ADF · M · MI
 NICIO QVEM · PROFESSVS · EST · DVAB · SVMMIS · HS · XXIII · DCCXIX · IN HS · II · ITEM · FVND · PO
 LIONIANVM · IN PLAC · PAG · FARRATICANO · ADF · L · DELLIO · PVRELICIO · STEPHANO P · P · III ·
 QVEM · PROFESSVS EST · HS X · ET · FVND · DELLIANVM · AFRANIANVM · ET FVND · DELLIA
 50 NYM · P · P · DIMID · QVI SVNT · IN VELEIATE PAG · FLOREIO · ADF · Q · DAEBIO · AEBVTIO ·
 PVLENTE · ET · POP · QVOS · DVAB · SVMMIS · PROFESSVS EST · HS CXXII · IN · HS · IV · DXXXII N
 17 L · ANNVS · RVFINVS · NOMINE · SVO · ET · C · ANNI VERI · FRAT · PROFESSVS EST · PRAED · RVSTICA
 DEDVCTO · VECTIGALI · ET · QVOD · POMPONIVS · BASSVS · OBLIGAVIT · HS XI · LXXXI · XC · N
 ACCIPERE DEBERT · HS · XXCIII · DCCCCL · ET · OBLIGARE · FVNDOS · SOLONIANVM · CVM
 44 COMMVNIONIBVS · QVI · EST · IN VELEIATE · PAG · BAGIENXIO · ADF · NAEVIS · FIRMI
 ET MEMORE · ET · POP · QVEM · PROFESSVS EST · HS LXXXIII · IN HS · II · ITEM · FVND · BI
 VELIVM · CVM COMMVNIONIB · PAG · S · S · ADF · ANTONIO · PRISCO · ET · POP · QVEM · PROF
 EST HS · CXXXIII · CD · N · IN HS · X · ITEM · FVND · SPENNELLAM · CVM · COMMVNIO
 NIBVS · QVI EST IN VELEIATE · PAG · DOMITIO ADF · CN · ANTONIO PRISCO ET LICINIO CA
 60 TONE QVEM · PROFESSVS · EST · HS LXVI · IN · HS · II · ITEM · FVND · IBOCELIS PAG · S · S · CVM CVM
 COMMVNIONIB · ADF · CN · ANTONIO · ET · ATTIVS · ET · POP · QVEM · PROFESSVS EST · HS · XX · IN
 HS · I · CBL · ITEM · VATINANOS · TOVIANOS · P · P · DIMID · QVI SVNT · IN · VELEIATE · PAG ·
 STATIELLO · ADF · RE · P · LVCENSIVM · ET · ANNIA · VERA · ET · POP · QVOS · PROFESSVS EST · HS CL · IN
 HS XII · D · N · ITEM FVND · ATTIDIANVM · TOVIANIS · CVM · COMMVNIONIB · QVI EST · IN
 65 VELEIATE · PAG · S · S · ADF · COELIO VERO · QVEM · PROFESSVS EST · HS XXV · IN HS · II · ITEM · FVND
 VNDIGENIS · CVM COMMVNIONIB · PAG · S · S · ADF · LVCENSIBVS · ET · C · COELIO · ET · POP
 QVEM · PROFESSVS EST · HS XLIV · IN HS · IIII · ITEM · FVND · ROVELIVM · GLITIANVM · CVM
 COMMVNIONIB · QVI EST IN VELEIATE · PAG · ALBENSE · ADF · RE · P · LVCENSIVM · ET · POPVL ·
 QVEM · PROFESSVS EST · HS XXXVI · IN HS · III · ITEM · FVND · MUCIANVM · CLOVSTRVM
 70 P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · AEBVTIO SATVRNINO · ET · COELIO · VERO · ET · POP · ET · FVND · AN
 TONIANVM · SEVONIANVM · TVLLARE · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · S · S · QVOS · DVABVS · S
 PROFESSVS EST · HS LXIX · N · IN HS · ∞ · ITEM · SALTVM · SIVE FVNDOS · AVEGAM · VECIVM
 DEBELIS · ET · SALTVM · VELVIAS · LEVCVMELVVM · Q · S · IN VELEIATE · PAG · ALBENSE ·
 ET · VELLEIO · ADF · RE · P · LVCENSIVM ET VELEIATIVM · ET AEBVTIO · SATVRNINO · QVOS
 75 PROFESSVS EST · HS CLXXXIX · IN HS · XVI · ITEM SALTVM · BITVNIAM ET ALBITEMIVM
 BETVTIANVM · QVI EST · IN VELEIATE · ET LVCENSE · PAGIS · ALDENSE · ET · MINERVIO
 ET STATIELLO · ADF · R · P · LVCENSIVM · ET · COELIO · VERO · QVEM · PROFESSVS EST · HS CCL · IN · HS · XXX

- 16 L · LVCILIVS · COLLINVS · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · HS · LXXV · DCCCCXXV · N · ACCIPERE · DEBET
HS · VI · XXXVI · N · ET · OBLIGARE · FVND · MINICIANVM · VETTIANVM · P · P · DIMIDIA
290 QVI SVNT IN VELEIATE · PAG · AMBITREDIO · ADF · MOMMEO · PEDSICO · ET · VIRIO
SEVERO · ET · POP · ET · FVND · OLYMPIANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · LICINIO FIRM
SALMETLIO · FIRMINO · VOLVMNIO · MEMORE · ET · POP · QVOS · PROFESSVS EST · DVABVS ·
SVMMIS · HS · XLIV · DCCCCXXV · N · IN HS · IIII · ITEM · FVND · MINICIANVM · CVM SILV
HERENNIANIS · P · P · III · PAG · S · S · ADF · VIRIO · SEVERO · MOMMEO · PERSICO · ET · FVND
85 PASSENNIANO · PAG · S · S · ADF · VOLVMNIO · EPAPHRODITO · ATTIO · SABINO · QVOS ·
FLVRIBVS · SVMMIS · PROFESSVS EST · HS · XXVIII · IN HS · II · VI · N ·
- 19 L · GRANIVS · PRISCVS · PER VICTOREM SER SVV · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · DEDVCTO · VEC
TIGALI · CXLIX · CDXX · ACCIPERE · DEBET · HS · XI · DCCCC · XII · N · ET · OBLIGARE · FVND IV
NIANVM · P · P · DIMID · ET · III · QVI EST · IN VELEIATE · PAG · FLOREIO · ADF · PETRON
90 EPIMELE · ET · AVILLIS · FRAT · ET · POP · ET · FVND · LATINIANVM · QVI EST · IN VELEI
PAG · IVNONIO · ADF · DELLIO · SENINO · PVBLICIO · SENE · ET · POP · QVOS · DVABVS · SVMMIS
PROF · EST · HS · XXIII · CCCC · N · IN · HS · II · ITEM · FVND · METILIANVM · IN VELEIATE
P · P · DIMID · ET · III · PAG · FLOREIO · ADF · FVND · IVNANO · ET · FVNDOS · SVMMETIS
VALERIANIS · IN VELEIATE · PAG · STATIELLO · P · P · DIMID · ADF · RE · P · LVCENSIW
95 ET VETVRIS · FRATRID QVOS · DVAB · SVMMIS · PROFESSVS EST · HS · XLIII · CCCC · N · IN HS
III · DCCCC · N · ITEM FVNDOS CAESIANOS · NAEVIANOS · FIRMIANOS · ARRANIAN
CARIGENVM QVI · SVNT · IN VELEIATE · PAG · SALVIO · ADF · P · TERENTIO FLORO · ET
P SVLPICIO · BACCRO · ET · C · CAESIO · ET · POP · ET · FVND · ATILIANVM · ARRVNTIAN
INNIELIVM · ANTIATE · ET · VELEIATE · PAG · FLOREIO · ADF · AFRANIO · PRISCO
100 ET · VALERIO · PARRA QVOS DVABVS · SVMMIS · PROFESSVS EST · HS · XXXVII
IN · HS · III · XII · N · ITEM · FVND · CALIDIANVM · ET · TRICCELLIANVM · PAG ·

COLVNA QUARTA.

- S · S · ADF · COELIO VERO · ET · AEBYTIO · SECYNDO · ET · FYND · MYCIANYM · PAG · S · S ·
 ADF · VIRIO FYSCO · ET · DELLIO · SENINO · ET · MINICIA · POLLA · ET · FYND · CASSIANW
 PAG · S · S · ADF · AVILLIS · FRATRIB · ET · SILVAS SVFFITANAS · P · P · DIMID · PAG · S · S ·
 ADF · PETRONIO EPIMELE · QVOS PLYRIB SYMMIS PROFESSYS · EST HS · XXXI · IN · HS · ∞
 1 ITEM · FYNDOS GRANIANOS · AFRANIANOS · CYM · APPENNINO · LAEVIA · P · P · DIMIDIA
 ITEM · FYND · VALERIANVM · LAEVIA · IN · VELEIATE · PAG · S · S · ADF · COELIO · VERO · ET · CAE
 RELLIO · VERO · ET · POP · ET · FYND · MARIANVM · QVI · EST · PLACENTINO · PAG · HERCVLAN
 ADF · M · MINICIO · ET · TERENCE · SABINO · ET · PDP · QVOS · PLYRIB · SYMMIS · PROF · EST
 HS XLIII · IN HS II · N
 20 10 P · ANTONIUS · SABINVS · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · HS · CXXXII CCCCL · ACCIPER · DEBET · HS
 X · DCXXIII · N · ET · OBLIGARE · FYND · VALERIANVM · QVI · EST · IN · VELEIATE · PAG · AL
 BENSE · ADF · ANTONIA VERA · ET · ANTONIO · PRISCO · ET · POP · QVEM · PROF · EST HS LXXII DCL
 IN HS · VI · Cae · II · N · ITEM · FYND · ANCHARIANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · M · AN
 TONIO · ET · CALIDIO · PROCVLO · ET · FYND · VIRTIANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · COE
 LIO · VERO · ET · L · ANNIO · ET · POP · ET · FYND · CALIDIANVM · PAG · S · S · ADF · M · ANTON
 15 DECIMIO · BASSO · ET · PDP · ET · FYND · SERRANILLIANVM · P · P · DIMIDIA · PAG · S · S ·
 ADF · SEXTIS · FRATRIB · ET · ANTONIO · PRISCO · ET · POP · ET · FYND · VIRIANVM ·
 VICANIANVM · MAMMYLEIANVM · P · P · DIMID · ET · FYND · MAMMYLEIANVM · P · P ·
 VIII · IN · VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF · ANTONI · OPRISCO · ET · AFRANIO · APTHORO
 20 QVOS · PLYRID · SYMMIS · PROF · EST HS · LVI · DCCC · N · IN HS III DCXXII
 21 C · CALIDIYS · PROCVLVS · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · HS · CCXXXIII DXXX · N · ACCIPERE · DEB · HS
 XVI CCCXXXVIII · N · ET · OBLIGARE · FYND · PATERNV · IN · VELEIATE · PAG · ALBENSE
 BIONDELLIAE · SECENIAE · ADF · CALIDIO VERO · ET · ANTONIS VERA · ET · PRISCO QVEM
 PROFESSYS · EST HS ACIV DC · N · IN HS VIII · ITEM · FYND · HATERNVM MYNATIANVM
 25 PAG · S · S · ADF · ANTONIS · PRISCO · ET · VERA · ET · FYND · DECIMIANVM · PAG · S · S · ADF · CALIDI
 VERO · ET · FYND · SIVE AGROS · ACYTIANOS VETYLIANOS · VIRIANOS · PAG · ET · ADF · S · S · QVOS
 PLYRID · SYMMIS · PROFESSYS · EST HS XXXI CCX · N · IN HS III · ITEM · FYND · CALIDIAN
 LAETIANVM · PAG · S · S · ADF · SEXTIO · SECYNDO ET · VIRTIO · VERO · ET · FYND · ANTONIAN
 PAG · S · S · ADF · VIRTIS · POLLIONE · ET · VERO · ET · FYND · CRESTIANVM · PAG · S · S · ADF · AL
 30 BONIO · PVSILLO · ET · VIRIO BASSO · ET · FYND · CORNELIANVM · MEPPEDIANVM
 VETYLIANVM · P · P · DIM · PAG · S · S · ADF · CALIDIO · VERO · ET · FYND · VETYLIANVM · SECW
 DIANVM · PAG · S · S · ADF · M · ANTONIO · ET · FYND · VIRTIANVM · LVCIANVM · PAG · S · S ·
 ADF · VETTIS · VERO · ET · SECYNDO · QVOS · PLYRIB · SYMMIS · PROF · EST · HS XL · IN HS III
 35 ITEM · FYND · AVRELIAN · VIRTIANVM · CORNELIANVM · QVI · EST · IN · VELEIATE · ET · LIBRAN
 PAG · NONINATE · ADF · M · ENNIO · ET · P · ALBIO QVEM · PROF · EST · HS · XXXIII · DC · N · IN · HS ICCXXXIII

- 22 C. VOLVMNIVS · EPAPHRODITVS · PROF · EST · IN VELEIATE · PER · C · FISIVM · DIOGAN · ET IN · PLACENTIN
ET IN VELEIATE · PER · VOLVMNIVM · GRAPTVM · PRAED · RVSTICA · DEDVCTO · VECTIGALI · IS
CXXIIIX CCL · N · ACCIPERE · DEBET · IS XXXIII DLXII · N · ET · OBLIGARE · FVND · METILIANVM
LYCILIANVM · ANNEIANVM · CVM · CASIS · ET · SILVIS · ET · MERIDIB · ET · DEBELIS · QVI · EST
40 IN VELEIATE PAG · AMBITREBIO · ADF · CORNELIA · SEVERA · LVCILIO · COLLINO · Q · APP ·
VIBIO SEVERO · QVEM PROF · EST · IS L · IN IS IV · D · ITEM · FVNDVM ALFIAM MVNATI
ANYM ANCBARIANVM · CVM · FVND · PASPIDIANO · ET · ROSIANO · ET · MARIANO · ET · ACO
NIANO · ET · TARQVITIANO · CVM CASIS IN CARRICINO · ET · SILVIS · SAGATIS · ET · LOCO · AGRINA
SVLLIANI · IN PLACENTINO · PAG · VERCELLENSE · ET · VELLEIATE PAG · AMBITREBIO · ADF
60 CORNELIA SEVERA · ET · OLIA · CALLIOPE · LVCILIO · COLLINO · ET · POP · ITEM · FVND · CAECIL
ANYM IN PLACENTINO · PAG · VERCELLENSE · ADF · CAS · TRICIO · NEPOTE · OLIA · CALLIOPE
C · DECIMIO · ET · POP · QVOS · PROF · EST · IS CCL IN IS XXXII DCCXXVI N · ITEM · FVND · PA
TERNVM QVI · EST · PLACENTINO · PAG · VERCELLENSE ADF CASTRICIO NEPOTE · ET · POP
QVEM PROFESSVS · EST · IS XXXII · IN IS III · ET · FVND · FABIANVM IN PLACENTINO · PAG
30 S · S · ADF · LICINIA · TERTVLLINA · P · ALBIO · ET · POP · QVEM · PROF · EST · IS XXIV IN IS II · ITEM
FVND · ANNEIANVM · CVM · CASA · ET · PRAED · VALERIANIS · EX · PARTE · DIMID · IN · PLAC
PAG · VERCELLENSE · ET · IN VELEIATE · PAG · AMBITREB · ADF · P · OLIO · HVMNO ET POP QVEM
PROF · EST · IS XXVII · D · IN IS CCCXXVI N
- 23 L · LICINIVS · L · P · PER VETVRIVM SEVERVM · PROF · EST · FVND · VALERIANVM · ET · METILIAN
15 ET TVDINVM · ET · CLODINVM · ET · VETVRIVM · IN · VELEIATE · PAG · DIANIO · IS L · CCL · N
ACCIPERE DEBET · IS · IV XXV · N · ET · FVND · S · S · OBLIGARE ·
- 24 L · MAELIVS · SEVERVS · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · DEDVCTO · VECTIGALI · IS CXX · CX · N · ACCIP
DEBET · IS XXXIII DCCCLIII · N · ET · OBLIGARE · FVND · IULIANVM · TVRSIANVM · CAMBELLAN
LYCILIANVM · NAEVIANVM · VARIANVM · VIPPVNIANVM · Q · S · IN VELEIATE · PAG · ME
60 DVITIO · ADF · IMP · N · ET · RE · P · LVCENSIVM · ET · RE · P · VELEIATIVM · ET · VIBVLLIS · FR · ET · C ·
NOVELLIO · ET · POP · QVOS · PLYRID · SVMMIS · PROF · EST · IS CXXVI DCC · N · IN IS XII CCCXXXIV
ITEM FVND · BAETIANVM · P · P · IIII · PAG · S · S · ADF · VIBIO · SEVERO · ET · C · NOVELLIO QVEM
PROF · EST · IS X · IN IS ∞ · ITEM · FVND · VETTIANVM · IN VELEIATE PAG · VELLEIO · ADF · R · P ·
LVCENSIVM · ET · RE · P · VELEIAT · ET · NAEVIS · PRAT · ET · FVND · PETRONIANVM · P · P · DIM ·
80 PAG · IVNONIO ADF · VETTIO · FORTVNATO · QVOS · DVAB · SVMMIS · PROF · EST · IS XII IN IS
∞ CC · N · ITEM · FVND · VARRONIUM · PAG · S · S · ADF · C · CALIDIO · ET · C · VETTIO · SECVNDO ET POP
QVEM · PROF · EST · IS XIII C · N · IN IS ∞ CCC · N · ITEM · FVND · MILELIAC · P · P · III ·
PAG · FLOREIO · ADF · COELIO VERO · ET · VIRIO NEPOTE ET · BELLIO · PROCVLO · ET · FVND · BRAETIANVM · CANINIANVM · P · P · IIII · ADF · C · VIBIO · SEVERO · ET · C · NO
10 VELLIO QVOS · DVAB · SVMMIS · PROF · EST · IS XVIII · D · N · IN IS ∞ DCCCL · N
ITEM FVND · CASSIANVM · NOVIANVM · RVTILIANVM · PLAVTIANVM · ANTONIANVM
COCEIASIVM · ADF · ALBIO · SECVNDO · ET · VOLVMNIO VERECVND · PAG · IVNONIO
SIVE · QVO · ALIO · IN VELEIATE QVEM · PROF · EST · IS CXX IN IS XIII · ITEM · FVND · DOMI
TIANVM · P · P · IIII · PAG · IVNONIO · ADF · VIRIO NEPOTE · ET · T · BLAVNIO · ET · FVND · DE
15 MERTIANVM · CASSIANVM · P · P · DIMID PAG · S · S · ADF · C · VOLVMNIO · VERECVND · ET
POP · ITEM · FVND · MARIANVM · PAG · FLOREIO IN VELEIATE · ADF · IMP · N · ET · MINICIA
POLLIA · ET · C · SVLPICIO ET · POP · ITEM · FVND · PETRONIAN · IN VELEIATE · PAG · IVNON

- ADF · VETTIO · FORTYNATO ET · CAECILIO · GALLO · ET · POP · ITEM · FVND · NOVELLIAN
 PETRONIANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · SIVE · ALIO · ADF · C VOLVMNIO VENECEYNDO ET SE
 90 QVOS · PROFESSVS EST · PLVRIB · SVMNIS HS \overline{XX} CL N · IN HS \overline{II} · ITEM FVND · ASSCE
 VAM · P · P · III · QVI EST · IN VELEIATE · PAG · FLOREIO ADF · MINICIA FOLLA · ET · DELLP
 PROCVLO · QVEM · PROF EST · HS \overline{XVIII} · IN HS ∞ CXX \overline{N}
- 25 ANTONIA · VERA · PER · ANNIYM · RVFINVM · PRO · F · EST · PRAED · RVSTICA HS \overline{CCX} DCCCLXVI
 ACCIPERE DEB HS \overline{XVI} DCCCCII · \overline{N} ET · OBLIG · FVND · ANTONIANVM · COLLIANVM VA
 35 LERIANVM · CORNELIANVM · CVM · COMMVNIONIB · QVI · EST · IN VELEIATE ET
 IN · LIBARNENSI · PAGIS · MARTIO · ET ALBENSE · ADF · CALIDIS · PROCVLO · ET · PRISCO
 ET · POP QVEM PROF · EST · HS \overline{CXXC} · IN · HS \overline{XVI} · ITEM · FVND · ANTONIANVM · P · P · DIM ·
 ET · VI CVM COMMVNIONIB · IN VELEIATE · PAG · ALBENSE · ADF · ANTONIO SABI
 NO · ET CALIDIO PROCVLO · QVEM · PROF EST \overline{XXVI} · DCLXVI · \overline{N} · IN HS DCCCCII \overline{N}
- 26 60 C · VIBIVS · C · F · PROF · EST · PRAEDIA · RVSTICA · HS \overline{CLV} DCCCLXII · \overline{N} · ACCIPERE · DEB · HS \overline{XII} CDLXXV
 \overline{N} · ET OBLIG · FVND · SATRIANVM · PATERNVM QVI · EST · IN VELEIATE PAG · BAGIENNO
 ADF · CORNELIA · SEVERA · C · NAEVIO · FIRMO · ET · POP · QVOS · PROF · EST · HS \overline{XL} · IN · HS \overline{III} CDII
 ITEM · FVND · AVRELIANOS · VETTIANOS · P · P · III · PAG · S · S · ADF · S · S · ET · FVND · MYTTIE
 NANOS · VIBIANOS · Q · S · PAGO ET ADF · S · S · ET · FVND · VIBVLLIANVM · CALIDI
 35 ANVM · PAG · S · S · ADF · APPIS FR · ET · C · VICRIO · FIRMO · P · P · DIMID QVOS · PLVRIBVS
 SVMNIS · PROF · EST · HS \overline{XLV} DCLX · IN HS \overline{IV} · ITEM · FVND · VIBIAN · P · P · DIRID
 PAG · S · S · ADF · P · LICINIO CATONE · ET · POP · ET · FVNDOS · BETYTIANOS · AVRELIA
 NOS · P · P · IIII · PAG · S · S · QVOS DVAB · SVMNIS PROF · EST · HS \overline{LII} DCCCLXXCII · \overline{N} · IN
 HS \overline{IV} LXXIII \overline{N} · ITEM FVND VIBVLLIANVM CALIDIANVM · P · P · DIMID
 100 PAG · S · S · ADF · METVRICIALIS · ET · VICRIO · FIRMO · QVEM PROF EST HS \overline{XV} IN HS \overline{I}
- 27 M · VARIVS FELIX · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · HS \overline{LIIIX} CCCL · \overline{N} · ACCIP DEB · HS \overline{IV} DCLXIX

COLUMNNA QVINTA.

- ET · OBLIGARE · IN VELEIATE · PAG · DIANIO · ADF · VALERIO · PROBO · ET VERA · ET · ALLELIS ·
FRATRIB · ET · SOGIS · TAXTANVLATIBVS · ET · BAEDIA · TERTVLLA · ET VALERIO · VECQVINO · ET
POP · FVNDOS · NAEVIANOS · DVOS · QVOS · PROF · EST · HS XXIII · IN IS II ITEM · FVND · OR
BIANIACVM QVEM PROF EST · IS XII · IN HS ∞ · ITEM · FVND TAXTANYLAS · ET DVDA CELI
VM · PRO · INDIVISO EX PARTE · SEXTA QVOS · PROF · EST · HS XVI · L · N ET FVND · IV · INATVM
P · P · IIII · QVEM · PROF · EST · HS VI CCC · N · IN · HS · ∞ DCLXVIII · N
- 28 CN · ANTONIVS · PRISCVS · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · HS CCCL ∞ DCXXXIII · N ACCIPERE · DEBET
HS · XXVIII · CCL · N · ET · OBLIGARE · FVND VICIRIANVM MAMVLEIANVM CVM · COM
MYNIONIB · P · P · DIMID · QVI EST · IN VELEIATE PAG · DOMITIO ADF AFRANIO · APTHOR ·
ET · LICINIO CATONE · ET · L · LICINIO · ET · POP QVEM · PROF · EST · IS XXX · IN · IS ∞ CBLXXVII
ITEM · FVND · MYTTIENIANVM · CORNELIANVM · CVM SILVIS · P · P · DIMIDIA · PAG · S · S · ADF ·
LICINIO · CATONE · ET CORNELIA · SEVERA · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS XXX · IN · IS III · D · N ·
ITEM FVND · CALIBIANVM ATEBIANVM · MATERNVM · PRO · P · DIMID · P · P · S · S · ADF · LVICIO · ET ·
C · ET · ANNIS · ET · POP · QVEM PROF · EST · IS XX · ET FVND · TRANTIANVM · P · P · DIMID · PAGO
15 ET · ADF · S · S · QVEM · PROF · EST · IS X IN IS II CCLXXXII N ITEM · FVND LICINIANVM · P · P ·
DIMID · ET · IIII · ET · VIII QVI · EST · PAG · S · S · ADF · ANTONIO · SABINO · ET · AFRANIO APTHO
RO ET POP ET FVND · PETILLIANVM · P · P · DIMID · PAG · S · S · ADF · ANTONIO PRISCO · ET · POP ·
QVOS · DVABVS · SYMMIS · PROF · EST · HS XIII · IN · IS ∞ · ITEM · FVND · VETVRIANVM VI
RIANVM · VIBIANVM · SATRIANVM · PATERNVM · PAG · S · S · ADF · L · ET · C · ANNIS · ET · AFRA
20 NIO · APTHORO ET POP QVEM · PROF · EST · HS CXXXIII · IN HS XII · ITEM · FVND · VORMI
NIANVM · PRECELE CVM IVRE · APPENNINI · ARELIASCI · ET · CAVDALASCI · ET · COM
MYNIONIBVS · QVI · EST · IN · VELEIATE · ET IN LIBARNENSI · PAG · DOMITIO EBOREO
ADF · C · ET · L · ANNIS · ET · LICINIO · CATONE ET VALERIO · NEPOTE · ET · POP QVEM · PROF
EST HS XX ET · FVND · VIBIANVM · SYRELLIANVM · IN · VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF
25 S · S · QVOS · PROF EST IS VII IN HS II D N · ITEM · FVND · MACATIANVM · ENNIANVM
PAG · ET ADF · S · S ET FVND VALERIANVM · P · P · IIII · PAG · ET ADF S · S ET VALERIO NEP
TE QVEM · DVAB SYMMIS · PROF EST IS XVII · IN IS ∞ D N ITEM · FVND · ANTONIAN
P · P · III · CVM · COMMVNIONIB · IN · VELEIATE · PAG ALBENSE · ADF · ANTONIS SABI
NO ET · PRISCO ET · FVND · MINICIANVM · LAPPONIANVM HISTRIANVM · PATR
30 NYM · IN · VELEIATE · PAG BAGIENNO · ADF L ET · C · ANNIS · ET · POP · ET FVND · ATTIA
NYM · PAG ET · ADF · S · S QVOS · PLYRIB · SYMMIS · PROF · EST · HS XLV DXXXIII · IN IS III
29 L · CORNELIVS HELIVS · PER · FORTVNATVM · SER · SVVM · PROF · EST · FVND TYPFILIAM · VIBVL
LIANVM · VOLVKNIANVM · P · P · DIMID IN VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF SVLPICIO
NEPOTE · ET · LICINIO · CATONE · ET · POP HS L · ACCIPERE · DEBET IS III LXXV N · ET FVND
35 S · S · OBLIGARE ·

- 30 C · VIBIUS · SEVERUS · PER · VIDIVM CALVOM · LIB · SVVM · PROF · EST · PRAED RVSTICA · HS
 DCLXXXIII DCLX · N · IN VELEIATE · ET · IN PLACENTINO · DEDVCTO · VECTIGALI · ET
 QVOD · CORNELIUS GALLICANVS · OBLIGAVIT ACCIPERE · DEB HS LIII CCCLXII · N · ET
 OBLIGARE · FVND · AESCHINIANVM · P · P · DIMID QVI EST · IN VELEIATE PAG AM
 40 BITREMO · ADF · LVCHIO · COLLINO ET MINICIA · POLLA · ET · POP · QVEM · PROF EST HS XLV
 IN HS IV · ITEM · SALTYM · SIVE · FVNDOS · VLILAM · SIVE · VELADRAS · ET · CRAEDELIVM
 QVI SVNT · IN VELEIATE PAG MEDVTIO · ADF · LICINIO · CATONE · ET COELIO · VERO · ET CAE
 RELLIO VERO · QVEM · PROF · EST · HS CCCI · IN · HS XX · ITEM · FVND · COLIANVM · QVI EST IN VE
 LEIATE · PAG · AMBITREMO · ADF · LICINIO FIRMINO · QVEM · PROF EST HS XXVI · IN HS II · LXII N
 45 ITEM FVNDVM · VETVTIANVM · SCANTINIACVM · QVI EST · IN VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF
 ANTONIO · PRISCO · QVEM · PROF · EST HS XXVI · DCLX · N · IN HS II · ITEM · FVND · VIRIANVM
 QVI EST IN PLACENTINO · PAG VALERIO · ADF · LICINIA · TERTVLLINA · ET · VIBIO · FAVORE
 ET POP · QVEM PROF · EST HS LXXII · IN HS VII · ITEM · FVND · STATIANVM · PAG ET ADF · S · S
 QVEM · PROF · EST HS LXXII · IN HS VII · ITEM · FVND · TRESIANVM PAG · ET · ADF · S · S · QVEM
 50 PROF · EST · HS XXXVII · ET FVND · ANTONIANVM · IN VELEIATE · PACIS · VENERIO · ET · LYRATE
 ADF · ATILIO SATVRNINO · ET · P · ATILIO ADIVTORE · ET · POP · QVEM PROF · EST · HS XII
 VTROSQVE IN HS IIII · D · N · ITEM · FVND · CATVRNIACVM · PAG · S · S · QVEM · PROF EST
 HS XLI CL · N · IN HS IIII DC · N · ET · FVND · CORNELIANVM · QVI · EST · IN PLACENTINO
 PAG · VENERIO ADF · LICINIO · FIRMINO · QVEM · PROF · EST · HS XL · IN HS II · I CC N
 31 55 CORNELIA · SEVERA · PROF · EST · PRAED RVSTICA · IN VELEIATE · PER · PRIMIGENIVM · SER · SVVM
 ET · IN PLACENTINO ZOSIVM · SER · SVVM DEDVCTO · VECTIGALI · ET QVOD · COR
 NELIVS · GALLICANVS OBLIGAVIT HS VNDECIENS · LVIII · CL · N · ACCIPERE · DEDET HS
 LXXXI · CX · N · ET · OBLIGARE · FVND · COVARIAS · ET OVILIA IN VELEIATE · PAG · ANDITRE
 DIO · ADF · MOMMEIO · PERSICO · VIBIO SEVERO · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS CC · IN · HS
 60 XVIII ITEM · FVND · OLLIANOS · POMPONIANOS · SVLPICIANOS · COVARIAS · VECONI
 ANVM · PAG · ET · ADF · S · S · QVOS · PROF EST · HS XXCVIII · IN HS VI DCCCXCV N ITEM · FVND
 BETTONIANVM · PAG · ET · ADF · S · S · QVEM · PROF · EST · HS XXXII · D · N · IN · HS III · ITEM
 FVND · PROTIANVM · PAG · ET · ADF · S · S · QVEM · PROF · EST · HS XLVIII · IN HS IIII · D · N · ITEM
 FVND AVLIANVM · TITVRNIANVM · PRO P TRIB · QVI · EST · IN VELEIATE · PAG · DO
 65 MITIO · ADF · AFRANIO · APTHORO · ET · TREBELLIO MEMORE · ET · FVND · VIAMVNVM
 P · P · S · QVI EST · IN VELEIATE · PAG · RAGIENNO · ADF · FANIO · FIRMO · ET · C · VIBIO · QVOS · DVAB ·
 SVMMIS PROF · EST HS CXII IN · HS V · ITEM · FVND · MOSCHIANVM · QVI · EST · PLACENTI
 NO · PAG · VERCELLENSIS · ADF · ALDIO · SECVND · ET · VARRONIA · APOLLONIA · ET · POP
 QVEM PROF · EST · HS XLVIII · IN HS III · ITEM · HORTOS · PVBLILIANOS · FADIANOS · QVI
 70 SVNT · IN PLACENTINO PAG SALVTARE · ADF · ENNIO · PRIMO · ET · MVNATIO MARTIA
 LE QVOS PROF · EST · HS XXVI IN HS 00 ITEM · FVND · STATIANVM · CAMPIANVM QVI
 EST IN PLACENTINO · PAG · NOVIODYNO ADF ATTIOLO · PAVLLINO · ET · VIBIO SE
 CVNDO · QVEM PROF EST HS L · IN HS III · ITEM · FVND APPIANVM · PASSIANVM QVI
 EST · IN PLACENTINO · PAG BRIACONTINO · ADF · CORNELIO · STRABONE · ET · SOLONIO A
 75 DEPTO · ET POP · QVEM PROF · EST HS CII IN HS VIII · ITEM · FVND · OCLAVIANVM · BETVTI
 ANVM · QVI EST · IN PLACENTINO PAG · S · S · ADF · TERTIO FEICONE · ET · LICINIO CATO
 NE · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS XXXIII · CC · N · IN HS 00 CCCXV · N · ITEM FVND TIREN

TEANOS · FIRMIANOS · ANNISIDIANOS · IN · PLACENTINO · PAG · CERIALE · ADF · ALBIS
 FRATRIBVS · ET · LICINIA · TERTVLLINA · QVOS PROF EST HS LII IN HS · IV · ITEM · FVND
 60 LARGONIANVM · IN PLACENTINO · PAG VALENTINO ADF GEMINIO QVEM
 PROF EST HS XXIII IN HS ∞ D ITEM · FVND NATTIANVM · FABRICIANVM QVI
 EST · IN · PARMENSE · PAG · MERCVRIALE · ADF POPILLIS FRATRIB TERENTIA · VERA
 ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS XXC IN HS V D ITEM FVND PYTVANVM · VETVTIAN
 IN · PARMENSI · PAG · MERCVRIALE · ADF · MAMMIA POLLA · ET · ARRYNTIO · EVR
 85 DONE · ET · POP · ET · ARDISTRIANO · IN PARMENSE · PAG · S · S · ADF FVND · NATTIANO
 QVOS DVAB SYMMIS · PROF · EST · HS XXII IN HS ∞ CC N ITEM · FVND SCAEVIA
 NVM · P · P · DIMID QVI EST · IN · PLACENTINO · ET VELEIATE · PAG · VERCELLENSE ET
 AMBITREBIO · ADF VOLVMNIO VERECVNDIO · ET · C · POMPONIO · ET · POP · QVEM
 PROF EST HS XXIV IN · HS · II · ITEM · FVND · SCROFVLANVM · ET · SVCCONIANVM · IN
 60 PLACENTINO · PAG · MINERVIO · ADF · CASSIS · FRATRIB · L · LABINCO · QVEM · PROF
 EST · HS CLXXX · IN HS XXII · ITEM · FVND · POMPONIANVM · ANTONIANVM · P · P · DIM
 IN PLACENTINO · PAG · CEREALE ADF · AFRANIA · MVSA · ET · POP · ET · FVND · LITTONIA
 NVM · APPIANVM · VCVBATIANVM · QVI · EST · IN PLACENTINO · PAG IVLIO · ADF VI
 BYLIO SEVERO · ET · POP · ET · SILVAS CASTRIGINAS · ET PICIANAS · QVI SVNT · IN · PLAC
 85 PAG VERCELLENSE · ADF · CORNELIA · SEVERA · ITEM · AGELLOS · VIBVLLIANOS · IN
 CENTINO · PAG · APOLLINARE · ADF · AFRANIO PRISCO · ET · POP · QVOS · PLVRIB SYMMIS
 PROF EST · HS XXVI · IN HS ∞ ∞ · ITEM · FVND · EGNATIANVM SAFINIANVM ·
 PVPIANVM · MESTRIANVM · BITVRRITAM IN PLACENTINO PAG · HERCLANIO
 100 ADF · MVNNIO · SEVERO · ET · CASSIO · IUVENE · ET · POP · QVEM · PROFESSA EST · HS LIII
 IN HS III D N ·

32 MINICIA · POLLA · PROF EST · PRAED · RVSTICA HS LXV CCCC N · ACCIPERE DEBET ·

COLVMA SEXTA.

- HS LXX CCXXXI · N · ET · OBLIGARE FVND · VENECIANVM · TERENTIANVM DOMI
TIANVM · PETRONIANVM · QVI EST · IN VELEIATE · PAG · FLOREIO · ADF · IMP · N
ET · RE · P · LVCENSIVM · QVEM · PROF · EST · HS · XXXV · IN HS III · CC · N · ITEM · FVND SEX
TIANVM · PAG · S · S · ADF · L · SVLPICIO ET · C · DELLIO · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS XXXII
IN · HS II XXXI N
- 33 T · NAEIVS · TITVLVS PER NAEIVM · CINNAMVM · PROF · EST · PRAEDIA RVSTICA · HS LIII DCCC · N
ACCIPERE · DEBET HS · IIII · CCLXV N · ET OBLIGARE · FVND · TRIM...TARQVITIANOS · LOCRE
SIAN · IN VELEIATE · PAG · DOMITIO · ADF · LICINIO CATONE ET · VALERIO NEPOTE QVEM
PROF · EST · HS XIII DCCC · N · IN · HS αLX...ITEM · FVND · TARQVITIANVM · ADF CORNE
LIS · HELIO ET · ONESIMO · ET · POP · QVEM · PROF · EST HS · XL · IN HS · III · CC · N
- 34 C · PONTIYS · LIGVS · PER · L · PONTIVM · FIL · PROF · EST FVND · AVLIANOS CAERELLIANOS · PVL
LIENIANOS · SORNIANOS ET · FVND · PATERNVN · ET · FVND · NAEVIANVM · TITI
ANVM · ET · FVND · METILIANVM VELLEIANVM · HELVIANVM · CRANIANVM
IN VELEIATE PAG · SALVIO · SVF VIC · IRVACCO HS LXII DCCCXX · N · ACCIPERE · DEBET
HS IIII · DCCCCLXXX · N · ET · FVND · S · S · OBLIGARE
- 35 VALERIA INGENVA · PER · VALERIUM · LYCRIONEM · LIB · SVVM · PROF · EST PRAED · RVST
TICA HS LXVIII CCLX · N · ACCIPERE DEBET · HS · V · DLIII N · ET · OBLIGARE FVND · VARP
ROS IN VELEIATE PAG · STATIELLO · ADF · RE · P · LVCENSIVM · ET POP QVEM PROF · EST · HS XII
CCLX · N · IN · HS · 20 · ITEM · FVND · AEMILIANVM · ARRYNTIANVM IN VELEIATE
PAG · VELLEIO · VIC · VCCIAE · ADF · RE · P · LVCENSIVM · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS · LVII · N
IN · HS · IIII DLIII N
- 36 L · VETVRIVS · SEVERVS · PROF · EST PRAED RVSTICA HS · LIV · DCCC · N · ACCIPERE · DEBET · HS IVCCCCXXVI · N
ET · OBLIGARE · FVND · VALERIANVM · GENAVIAM · P · P · DIMID · ET · FVND · LICCOLEVCVM · P · P ·
QVARTA · IN VELEIATE · PAG · DIANIO · ADF · CLODIS · ET · LICINIO QVOS · DVABVS SYMMIS
PROF · EST · HS XVIII DCCC · N · IN · HS · αCCXXVI · N · ITEM · FVND CAVDIACAS · P · P · DIM
IN VELEIATE · PAG · STATIELLO · ADF · COELIO · VERO · ET · CORNELIO PRODO · QVEM PROF
EST · HS · XXXVI · IN HS · III · CC · N ·
- 37 L · VALERIYS · PARRA PER · VALERIUM · ACCEPTVM · FIL · SVVM · PROF · EST · PRAED · RVSTICA · DE
DVCTO · VECTIGALI · HS · XCVIII · ACCIPERE · DEBET · HS VII · DCCCCLXXXVII · N · ET · OBICA
RE · FVND · AMINIANVM · ATILIANVM · PROPERTIANVM · CVM · CASIS VECTIGALIA
EBVRCIANIS · POLLIANVM · FERRANIANVM · PAG · FLOREIO · ADF · PETRONIO EPI
MELE ET HERENNIO NEPOTE · ET · ARRYNTIA · TERTVLLINA QVEM · PROF · EST
HS · XXC · IN HS · VII · ITEM · FVND · VELABRAS · P · P · DIMID · QVI · EST · IN · PLACENTI
NO · PAN · UERCYLANIO · ADF · DELLIO · PROCVLO · ET · VOLVMNIO · CARPO · QVEM
PROF · EST · HS XX · IN · HS · DCCCCLXXXVII N

- 38 BETYTIA · FVSCA · PER · BETYTIUM · LIB · SVVM · PROF · EST · DEDVCTO · VECTIGALI · FVND · PO
MILIANVM · ET VALERIANVM · IN VELEIATE · PAG · MEDVTIO · ADF · IMP · N · ET · RE · P · LVCEH
SIYM · ET · AELIO · SEVERO · ET SATRIO SEVERO · HS · XC · CC · N · ACCIPERE · DEBET · HS VII · CC
XLIII N · ET FVND · S · S · OBLIGARE
- 39 40 GLITIA · MARCELLA · PROF · EST · SALTVM · DRVSIANVM · CVM · COLONIS · DVABVS · MAGI
MAGIANA · ET · FERRANVM · IN VELEIATE · PAG · SALVIO · ADF · ANTONIO · VERO · ET · POPI
LIO · AGENTE ET · C · ET · L · HERENNIS · NAEVIS · FRATRIS QVI EX REDITV · AESTIMATVS
EST HS · C · ACCIPERE DEBET · HS VIII L · N
- 40 PETRONIVS · EPIMELES · PROF FVND CARRYFANIVM · ET VENTILIANVM · CVM CASIS · IN
45 VELEIATE · PAG · FLOREIO · ET · IN PLACENTINO · PAG · HERCVLIANO ADF · Q · BAEBIO · VERO · ET VIRIO
NEPOTE ET · POP · DEDVCTO · VECTIGALI · HS · LXXI CCLVI N ACCIPERE · DEBET · HS · V · DCCXIII N
ET · OBLIG · FVND · S · S ·
- 41 Q · ACCAEVS · AEBVTIVS · SATVRNINVS · PER · AEDVTIVM HERMEN · LIB · SVVM · PROF · PRAED · RV
TICA · DEDVCTO · VECTIGALI HS CLVIII DCCC · N · ACCIPERE · DEBET · HS · XII DCCAVI · N · ET OBLI
45 GARE · FVND ANTONIANOS · IN VELEIATE · PAG · ALBENSE · VICO LVBELIO · ADF COELIO · VERO
ANNIS · ARRYNTIS · ET · RE · P · LVGENSIYM · QVOS · PROF · EST · HS CC
- 42 C · NAEVIYS · FIRMINVS · ET · PYPILL · NAEVIYS · MEMOR · PER · L · NAEVIYM · PROF · SVNT · PRAED
RVSTICA · DEDVCTO VECTIGALI · HS CXIII · DC · N · ACCIPERE DEBENT · NAEVIYS · FIRMYVS
ET · NAEVIYS · PYPILLVS · TYTORE AVTORE HS VIIIIXCIV N · ET · OBLIGARE · FVND · DIDIA
45 NYM · ALBIANVM · VIRIANVM · IN VELEIATE · PAG BAGIENNO · ADF · L · ET · C · ANNIS · ET
NAEVIYS · VERO · ET · PRISCO · ET · SYLPICIA · PRISCILLA · ET · POP · QVOS · PROF · SVNT · HS
LXXIII · DCC · N · IN HS · IIII · XCIII · N · ITEM · FVND · BETYTIANVM · VLAMONI
VM · PAG · S · S · ADF · NAEVIYS · VERO · ET · PRISCO · ET · APPIS · VERO · ET · MARCELLO · ET · LICI
NIO · CATONE · ET · ANTONIO · PRISCO · ET · POP · QVOS · PROF · SVNT · HS · XCIIX · D · IN · HS V
- 43 40 COLONI · LVGENSES · PVBLICE · PROFESSI · SVNT · SALTYS · PRAEDIAQVE · BITVNIA · SIVE QVO
ALIO VOCABVLO SVNT · PRO · INDIVISO · PRO PARTE · TERTIA · QVAE · PARS · FVIT · C · ATTI · NEPOTIS
ET QVASCVMQVE · PARTES · HABVIT · ATTIVS · NEPOS · CVM · ANNIS · FRATRIB · ET · RE · P · LVGENSIYM
ET · COELIO · VERO · ITEM · SALTYS · PRAEDIAQVE · IVNCTA · QVI · MONTES · APPELLANTVR · QVAE
FVERVNT · ATTI · NEPOTIS · PROPRIA · VNIVERSAQVE · ITEM · SALTYS · PRAEDIAQVE · VCCI
45 AE · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · LATAVIO · VECTIGALIA · ET · NON · VECTIGALIA · ET · SALTYS PRAE
DIAQVE · LAEVELI · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · DERVSETIS · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · COE
LIANA · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · BORATHOLAE · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · VARISTO · ET
SALTYS · PRAEDIAQVE · LESIS · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · DINYM · ET · SALTYS · PRAEDIAQ
POPTIS · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · TIGVLLIAE · ET · SALTYS PRAEDIAQVE · METTIAE · ET
45 SALTYS · PRAEDIAQVE · BARGAE · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · BOELIS · ET · SALTYS · PRAEDIA
AQVE · TARBONIAE · ET · SALTYS · PRAEDIAQVE · VELIANVM · VECTIGAL · ET · NON VECTIGAL
SIVE ALIS · NOMINIB · VOCABVLIS · QVE SVNT · QVI SVNT · IN LVGENSI · ET · IN VELEIATE
ET IN PARMENSE · ET · IN PLACENTINO · ET MONTIBVS · ADF COMPLVRIBVS · EXCEPTIS
PRAEDIS · CAERELLIANO · COLLE · ET · PRAEDIS · QVAE ATTIVS · NEPOS · CVM PRISCILLA ALI
45 QVANDO · POSSEDDIT · HS VICIES QVINQVIES · DEDVCTIS · RELIQVIS · COLONORYM · ET
VSVRIS · PECVNIAE · ET · PRETIS · MANCIPIORVM · QVAE · IN · EMPTIONE · EIS · CESSERW
HABITA · RATIONE · ETIAM · VECTIGALVM · HS XVI ACCIPERE · DEBENT · HS CXXVIII · DCC

- LXXX · N · ET · OBLIGARE · SALTVS · SIVE · PRAEDIA · QVAE · S · S · S · DEDVCTA PARTE · QVARTA.
- 44 T · VALIVS · VERVS · PROF · EST · PRAED · RVSTICA DEDVCTO · VECTIGALI · HS · CCLXVI · DCCCXXXII · N
 80 ACCIPERE · DEBET · HS XVIII ET · OBLIGARE · FVND · CANINIANVM · IN PLACENTINO · PAG
 VERCELLENSE · ADF · FISIO · YACINTHO · ET · PETRONIS · FRATRIBVS QVOS · PROF · EST · HS · XL ·
 IN · HS · III · ITEM · FVND CORNELIANVM · DELLIANVM · PAG · CERIALE · ADF · VALERIS · FRATRIB
 ET · ALIS · QVOS · PROF · EST · HS XXXVIII DCC N IN HS III · ITEM · FVND · SIVE SALTVM · CALVENTI
 ANVM · SEXTIANVM · CVM · VADIS · ET · FVND · SALVIANVM · ET · CAMPVM · VECTIGAL · ET NON
 85 VECTIGAL · ET FVND · EPPIANO · TITIOIANO · HISTRIODVNO · ET · FVND · TAVRIANIS · DVOR
 ET FVND · AFRIANO · DEXTRIANO · CVM · MERIDIB OMNIB · ET · ALLVSIONIBVS · IVNCTIS · PRAE
 DIS · S · S · QVAE SYNT · IN PLACENTINO · PAG · SINNENSE · ADF · GALLIS · FRATRIB · ET QVARTO
 MODESTO · ET · REI · P · PLACENTINORVM · ET · ALIS · QVOS · PROF EST · HS · CL · CC · N · IN HS · VIII
 ITEM · FVND · VITVLIANVM · IN PLACENTINO · PAG · VERCELLENSE · ADF · LICINIA · TER
 90 TVLLINA · ET · PAGANIS · PAGI · AMBITREBI · QVEM · PROF · EST HS · XXX · IN · HS [32]
 45 P · PVBLICVS · SENEX · PROF · EST · PRAEDIA · RVSTICA HS CCLXXI · C · N · ACCIPERE · DEBET · HS XXICC^{oo} XI
 ET · OBLIGARE FVND · NVMERIANVM · QVI · EST · IN PLACENTINO · PAG · HERCVLANIO · AB
 NOVELLIO · FVSCO · ET SYLPLICIA · ERATO QVEM · PROF · EST · HS XXXVII · ET · FVND · PETRONI
 ANVM PAG · S · S · ADF · CORNELIS · FRATRIB · ET · FVND · S · S · QVEM · PROF · EST · HS XI · IN HS · IV
 95 ITEM · FVND STANTACVM · TOTVM · CVM · CASA · VALERIANA · P · P · SEXTA · PAG · S · S · ADF · S · S
 ET · NOVELLIO · FVSCO · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS · VI · ET · FVND · BIRRIANVM VEL
 LEIANVM · CVM · MERIDIB · QVI EST PAG · S · S · ADF C · LVCILIO · L · VIRIO · ET · POP · QVEM
 PROF EST HS XLVI · IN · HS IIII D N ITEM FVND · BAEBIANVM PAG · S · S · ADF AV
 RELIA · EXORATA · ET · P · AVRELIO · ET · POP · QVEM · PROF · EST · HS · VI · ET · FVND · PES
 100 CENNIANVM · PAG · S · S · ADF · MINICIA POLLA · ET CALLIDIA · VIBIA · ET · POPVLO
 QVEM · PROF · EST · HS · XX · IN HS ^{oo} ^{oo} · ITEM · FVND · VICRIANVM · PAG · S · S · ADF

COLYMNA SEPTIMA.

- VELLEIO INGENVO . ET CAERELLIO . VERO ET POP . QVEM . PROF . EST . HS . VIII ET
 FVND . BALBINIANVM PAG . S . S . ADF . POP . QVEM PROF . EST . HS . XL . IN HS . IIII
 ITEM . FVND . LVCILIANVM . PAG . S . S . ADF . L . MARCILIO . AVILLIA PHILAENA . ET
 FVNDI . SIVONIANI . PARTEM . QVARTAM . PAG . S . S . ADF . SYLPLICIA . ERATO . ET
 5 ET FVND . CALIDIANVM . PAG . S . S . ADF . C . MARCILIO . L . ENNIO . ET . FVND . MAR
 CILIANVM . PAG . S . S . ADF . MARCILIO . PIETATE . ET SYLPLICIA . ERATO . ET . FVND .
 HOMVSIANVM . PAG . S . S . ADF . SYLPLICIA ERATO . ET SERTORIA . POLLA QVOS PLV
 RIBVS SVMMIS . PROF . EST . HS XLII DCCC . N . IN HS . III . D N . ITEM . FVND . PAPIRI
 ANVM . PAG . S . S . ADF . M . VIRIO . ET POP . ET . FVND . MATELLIANVM PAG . ET . ADF . S . S .
 10 ET . FVND . VELLEIANVM . PAG . S . S . ADF . L . SITRIO . ET SYLPLICIA . ERATO . ET . FVND
 CALPVRIANVM . PAG . S . S . ADF . DELLIO . VERO . ET . POP . ET FVND . LVCILIANVM . PE
 TRONIANVM PAG . S . S . ADF . DELLIO . VERO . ET . VALERIO VERO . QVOS . PLVRIBVS
 SVMMIS . PROF . EST . HS . XVIII . IN HS . DCCCXL . N . ITEM . FVND . PLAVTIAN
 15 QVI EST . IN . PLACENTINO . PAG . VERONTESI . ADF . POMPEJO . PRIMIGENIO
 ET . POP . ET FVND . PHILETIANVM . CVM MERIDE . VICRIANA . IN PLACENTI
 NO . PAG . HERCVLANIO . ADF . CAERELLIO . VERO . ET . POP . QVEM . DVABVS SVM
 MIS . PROF . EST . HS . XXIII DC . N . IN . HS II .
- 46 L . VIRIYS . FVSCVS . PROF . EST . PRAED . RVSTICA HS CCLXVIII . ACCIPERE . DEBET . HS XXI DC
 L . N . ET OBLIGARE . FVND . OCTAVIANVM QVI EST . IN PLACENTINO . PAG . HER
 20 CLANIO ADF GLITIA MARCELLINA . ALBIO . PRISCO . ET . POP QVEM . PROF .
 HS XXXVI . IN HS . III CL . N . ITEM . FVND . VIRTIANVM QVI EST . N PLACENTINO
 PAG . S . S . ADF . VELLEIO INGENVO . LICINIO . SENINO . ET . POP QVEM . PROF . EST
 HS XL . IN HS III D N . ET FVND . NVMSIANVM . PAG . S . S . ADF . PETRONIO SERVANDO
 ET RAECIO FORTVNATO ET POP . QVEM PROF . EST HS LXV . IN HS VI D N . ITEM FVND
 25 HOSTILIANVM . PAG . S . S . ADF . T . AVILLIO . ET . LICINIO . SENINO . ET . POP . QVEM
 PROF . EST HS . X . ITEM . FVND . VIRTIANVM . PAG . S . S . ADF . PVBLICIO . SENINO . ET
 POMPONIA . PROCVLA . QVEM . PROF . EST . HS XXXVI . IN . HS . IIII . ITEM . FVND . PISTEL
 PAG . S . S . ADF . M . VIRIO ET OLIO . CRESCENTE . ET . POP . QVEM . PROF . EST . HS . XXX
 30 ET FVND . CALVIANVM . PAG . S . S . ADF . TVLLIO PRIMIGENIO . ET . OLIO . PVDEN
 TE QVEM . PROF . EST . HS . XX . IN HS . IIII . D N
- ITEM OBLIGATIO PRAEDIORVM FACTA PER CORNELIVM . GALLICANVM
 OB HS . LXXII . VT . EX . INDVLGENTIA . OPTIMI . MAXIMIQUE . PRINCIPIS
 IMP . CAES . NERVAE . TRAIANI . AVGVSTI GERMANICI . PVERI . PVLLAEQ
 ALIMENTA ACCIPIANT . LEGITIMI . N . XIIIX . IN SINGVLOS . HS XVI N

- 33 FIVNT · HS · IIICCCCLVI · LEGITIMA · HS XII · FIT SYMMA · VTRAQVE
 HS IIIC QVAE FIT · VSVRA == — SYMMAE · S · S
- 47 C · COELIVS · VERVS PROFESSVS EST SALTVS AVEGAM VECCIVM DEBELOS
 CVM FIGLINIS · SALTVS VELVIAS LEVCOMELIVM QVI SVNT · IN VE
 LEIATE PAG ALBENSE · ET VELLEIO · ADF · RE · P · LVCENSIUM · ET RE P · VE
 40 VELEIATIVM · HS XC · ACCIPERE DEBET · HS IX ITEM PROF · EST · FVND
 VALERIANVM T · OVIANAS · ADRYSIACVM LVCILIANVM · P · P · DIM ·
 ET · FVNDVM NONIACVM · PRO · P IIII QVI SVNT · IN VELEIATE PAG
 STATIELLO ADF ANNIA VERA · RE · P · LVCENSIUM · ET POP HS LX ACCIP
 DEBET · HS VI
- 48 45 L · CORNELIVS · SEVERVS · PROFESSVS EST · SALTVM BLAESIOLAM QVI · EST ·
 QVI EST · IN · LIBARNESE · ET VELEIATE · PAGIS · BAGIENNO · ET MONINA
 TE ADF · VIBIO · SEVERO ET · POP · HS CCCL · ACCIPERE · DEBET · HS XXXV
- 49 C · VIBI · SEVERI · PROFITENTE · IPSO · FVNDI · AVRELIANVS · COELIANVS · QVI · S ·
 IN VELIATE PAG · AMBITREBIO ADF · C · VOLVMNIO · MEMORE · ET · POP
 50 HS XXX ACCIPERE · DEBET HS III
- ITEM · SALTVS · ATTINAVA CVM · FVNDI FLAVIANO MESSIANO VIPPONIAN·
 QVI · EST · IN VELEIATE · PAG · AMBITREBIO · ADF L · CORNELIO SEVERO
 ET · POP · HS · XXX · ACCIPERE DEBET · HS III
- 50 M MOMMEI · PERSICI · PROFITENTE · IPSO · SALTVS NEVIDVNVS · IN VELEIAT
 45 PAG · SYLCO · ADF · LICINIO CATONE · VETTIS · FRATRIBVS · ET · POP · HS · LX
 ACCIP · DEBET · HS · VI ·
- 51 VIRIAE · SABINAE · PROFITENTE · VIBIO · IDAEO · SALTVS · CARVCLA ET VELIVS
 ET · FVND · NAEVIANVS · P · P · DIM · PAGIS · SALVIO · ET · VALERIO · INTER
 ADFINES · REM · LVCENSIUM · ET · P · NAEVIVM · PROBVM · ET · C · TITIVM
 60 GRAPHICVM · ET Q · CASSIVM · FAVSTVM · ET · POP · HS C ACCIP · DEBET · HS X

EMENDATIONES VARIÆ.

Coz. I, l. 7. · E · T, sic, pro · ET. — L. 10. · P · ETRONIANVM, sic legitur, pro · PETRONIANVM. — L. 13. CAL · PVRIANVM, sic, pro CALPVRIANVM. — VIVIS secund. Lamam: VLVIS Lopesius et ego vidimus. — L. 32, E · ST, sic, pro · EST. — L. 35. PAR · TE, sic, pro · PARTE. — L. 37. ALBO · NIANVM, sic legitur, pro ALDONIANVM. — L. 39. I · N, sic, pro · IN. L. 40. E · ST, sic legitur, pro EST. — L. 41. ACCIPER · E, sic legitur, pro ACCIPERE. — L. 47. E · ST, pro EST. — L. 51. LXX, sic legitur, pro LXX. — L. 53. CVHCB, sic legitur, pro C̄VHCB. — L. 55. MALAPACIOS, sec. Lamam; legitur autem, ni fallor, MALAPACIOS. — L. 57. LIII legitur, pro LIII. — L. 58. PROPE · SSVS, sic, pro · PROFESSVS. — L. 62. XXX legitur, pro XXX. — L. 74. XVIII legitur, pro XVIII. — L. 80. mendose, ni fallor, incisum fuit, in tabula, XII, pro II. — L. 82. SIVERO, sic. — L. 93. OBLIGARI, sic legitur, pro OBLIGARE. — L. 100. TVPELLIVM, sec. Lamam, quod mendosum: TVPPELLIVM ego vidi.

Coz. II, l. 16. CELLIANVM, sec. Lamam: C an G dubium est. — L. 23 et 24, incisorem mendose sculpsisse in Tabula IICCXXIII, pro IICCXXIII constat. — L. 33. COTTASIANVM, sic, pro COTTASIANVM. — L. 81. LVI legitur, pro LVI. — L. 83, post vocabula PP · VI, haec ab antiquo incisore ommissa fuerunt: IN · VELEIATE. — L. 91, incisorem mendose sculpsisse in Tabula CLIII, pro CLIII constare mihi videtur. — L. 92. QVE, sic, pro QVI. — L. 102. SECYNTO, sic, pro SECYNDO. — L. 104. VETELATIVS, sic, pro VELEIATIVS.

Coz. III, l. 26, in Tabula ATTIS legitur, ATHIS autem sec. Lamam, quod mendosum. — L. 27. ATEREIANVM, sec. Lamam, quod dubium est. — L. 28. ATTIS legitur; ATHIS sec. Lamam, quod certe mendosum. — L. 38. VETTIS legitur, VETHIS sec. Lamam, quod certe mendosum. — L. 41. Lama mendose XI; legitur autem in Tab. XL. — L. 43, Lama mendose GVMALIAN; legendum autem in Tab. GVMALLAN mihi videtur. — L. 51. E · ST legitur pro EST. — L. 60, in Tab. vocabulum CVM sic repetitum legitur. — L. 81. FVND, sic legitur, quod ab incisore mendose scriptum in Tabula, pro FVNDVM. — L. 85, mendose PASSENNIANO ab incisore in Tau. scriptum, pro PASSENNIANVM, necnon et mendose Lama scripsit PASSENNIANO, cum in Tab. PASSENNIANO. — L. 86, mendose scriptum ab incisore mihi II · VI videtur, pro II · XXXVI, sed hoc parum constat.

Coz. IV, l. 3, mendose legit Lama SVFFETANAS; in Tab. autem SVFFITANAS legitur. — L. 16. SERRANELLIANVM, sec. Lamam, quod certe mendosum. — L. 19. ANTONI · OPRISCO, sic. — L. 20, ab incisore in Tab. mendose IIBDCXXII mihi fuisse videtur, pro IIBDCXXII. — L. 45 et 46. CAECILANVM, sic. — CAS · TRICIO, sic. — L. 56. Lama legit IVNV; Lopesius autem IVXXV, quod quidem haud dubium mihi videtur. — L. 59. PAO, sic, pro PAG. — L. 67. MILLELIAC, sec. Lamam, quod dubium mihi videtur. — L. 74. BLAIYNIO; forte legendum est BLANNIO.

Coz. V, l. 7, hoc signum α, quod incisor mendose sculpsit, delendum mihi videtur. — L. 18. VERIANVM, sec. Lamam, quod mendosum. — L. 29. PATRVNVM, sic, pro PATERNVNVM. — L. 31, mendose scripsit incisor DXXXIII, pro DXXXIII. — L. 41. VILLAM sec. Lamam, sed vere mendosa hic est ipsa Tabula et VILLAM legitur. — L. 43. COELIANVM, sec. Lamam, sed vere hic mendosa est Tabula et COILIANVM legitur. — L. 54. IICC, sic, pro III · CC. — L. 63. VLAUVNVM, sec. Lamam; L7 — L. 74. PAO, sic, pro PAG. — L. 75. OCLAVIANVM, sic. — L. 76. FEICONE, sec.

Lamam; G? — L. 77, FVNO, sic, pro FVND. — L. 78, CERIALE, sic, pro CEREALE. — L. 80, LARGONIANVM, G? — L. 85, ARBISTRIANO, sic, pro ARBISTRIANVM. — L. 95 et 96, IN CENTINO, sic, pro IN [PLA]CENTINO.

COL. VI, l. 4, hoc signum I^h unum et idem est atque V. — L. 9, post haec ∞LX, quaedam sunt in Tab. quae legere nequeo, sed sine dubio I^h est. — L. 23, LICCOTEVCVM, sec. Lamam. Legendum forsitan I, vel T; ego quidem credo L esse. — L. 40, GITTIA, sec. Lamam; in Tabula autem GLITIA. — L. 49, XHBCCAVI, sic, pro XHBCCXVI. — L. 50, LVBELLO, sec. Lamam; in Tabula autem, LVBELIO. — L. 70, BOTELIS, sec. Lamam; in Tab. autem BOELIS. — L. 71, VELLANIWM, sec. Lamam; in Tab. autem VELIANIWM. — L. 77, CXXVIII in Tab. legitur, quod mendosum, pro CXXVIII. — L. 82, III in Tab. legitur, quod mendos. pro III. — L. 85, EPPIANO, pro EPPIANVM, it. TITIOLANO—NVM; HISTRIODVNO—NVM; it. TAVRIANIS—OS; DVOR—DVOS. — L. 86, it. AFRIANO—NVM; DEXTRIANO—NVM. — L. 95, STANIACYM, sec. Lamam; in Tab. autem, STANTACYM.

COL. VII, l. 14, VERONTENSI, sic, pro VERONENSI. — L. 20, GITTIA sec. Lamam; in Tab. autem GLITIA. — L. 39 et 40, VE sic repetitum est. — L. 41, T-OVIANAS, sic, pro TOVIANAS. — L. 45 et 46, QVI · EST · QVI EST sic repetita leguntur.

TABVLA HYPOTHECARIA
EX INSCRIPTIONE VELEIATIVM COMPOSITA

OBLIGATIO PRIMA : 1 044 000 SEST. USURA 52 200.

[illegible]

(1) Summe huius columnae inseritur, ex ipsa sunt quae additis vicinis columnis summis conficiamus; huius summae columnae idem insertum est ut summam illarum summa facilius conficiatur. — (2) Ibid.

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS. Funderum singulorum.	Hypotheca singula- tion expressa.	PAGE IN QUIBUS Pond ACTU GVL.	CIVITAS.	Estimatio in HS. Funderum summarum.	Hypotheca summa- tion expressa.	USURAE (S. %). In inscrip- tione non expressa.
<i>Summa praecedentis paginae</i> 711 807								
	F. Volucius-Aetianus.....	41 000	3 000	12 475		605 197	12 475	(3 025,75)
	F. Ancharias.....	45 000	4 000	Albania.	Veleia.			
	F. Callidius-Licinius.....			Id.	Id.			
	(in vice Blendula).							
	F. Callidius-Savellianus-Pa- pianus.....	33 800	3 075 ¹	Id.	Id.			
	Fundi 2, Virial-Callidius-Val- tiani.....			Id.	Id.	333 000	15 070	(901,40)
	Fundi 2, Valian-Antonian- Morian-Castriciani.....	72 000	3 000	Id.	Id.			
	F. Basilianus-Castricianus.....			Id.	Id.			
	F. Atilianus.....	45 000	4 000	Id.	Id.			
	F. Saccarius-Savellianus.....			Id.	Id.			
	F. Atilianus, cum sive sum- marum.....			Id.	Id.			
	F. Enianus.....	55 000	3 000	Albania sive Domitias.	Veleia.			
	<i>Desunt</i>	311 685	13 070	10 075				
	<i>Desunt</i>	311 685	13 070					
6. P. Afranius-Aphorus	Salus Helvius.....	375 000	10 000	Domitias.	Veleia.	425 000	34 200	(1 710,30)
	Colonia Sallustii.....	15 000	2 000	Id.	Id.			
	Salus Atilia.....	455 000	7 000	Id.	Id.			
	<i>Desunt</i>	425 000	425 000	34 200				
7. L. Cornelius Onesimus	Salus Tuppelina-Volucianus.....	51 000	4 104	Domitias.	Veleia.	61 000	4 104	(305,50)
	<i>Desunt</i>	50 000	4 075	4 104				
8. P. Atilius Saturninus, per Castorium Secun- dum.	F. Fomianus.....	50 000	4 075	4 075	Veleia.	50 000	4 075	(301,33)
9. Sulpicia Fricilla, per Sulpicium Subarum, libertum suum.	Salus sive F. Rubianus et Solichus.....	400 000	34 000	Domitias sive Amistebina.	Veleia.	420 000	36 530	(1 051,50)
	Salus Eberia, 1/2.....	90 000	4 530	Domitias.	Veleia.			
	Salus Rubianus.....	420 000	420 000	34 530				
10. M. Vibius Q. F., per M Vi- bium Verum, f. suum.	F. Nectarius-Votianus.....	50 000	5 000	Florinus.	Veleia.	50 000	6 458	(321,00)
	F. Gelicius-Flavianus.....	34 000	4 535	Id.	Id.			
	<i>Desunt</i>	50 000	6 535	6 535				
11. L. Sulpicia Verus.	F. Labarini-Oleidianus-Aris- tos.....	28 000	2 514 ²	Valerius.	Veleia.	71 525	5 714	(305,70)
	F. Marcius.....	40 000	3 500	Valerius.	Veleia.			
	Fundi Lucilian-Solichus.....	55 000	65 000	3 714				
	<i>Desunt</i>	2 975						
12. C. Vibius Probus, per Vibium Sabianum.	F. Natician, cum Casio.....	30 400	3 000	Sabularia.	Veleia.			
	F. Gemianus-Fruentianus.....	13 700	1 000	Id.	Id.	15 800	4 000	(223,40)
	Casio et F. Veracianus-Getta- rianus, 1/2.....	77 000	6 500	Id.	Id.			
	<i>Desunt</i>	55 700	58 700	4 555				
	<i>Desunt</i>	700						
<i>Summa praecedentis paginae additur</i> 2 146 330				103 358		2 042 972	100 358	(3 416,80)

(1) In inscriptione legitur XLII - XXVIII quod sane mendosum pro II - XXVIII (Col. I, lin. 90).

(2) In inscriptione legitur CCCXXIII quod sane mendosum, pro CCXXIII (Col. II, lin. 34).

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS. Funderum singulorum.	Hypotheca singula- tion expresum.	PAGI IN QUTBUS fundi sunt sibi.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Funderum summarum.	Hypotheca summa- tion expresum.	USURAE (3 %). in descrip- tione expresum.
Summa praecedentis paginae.....		2 452 711		273 137		3 294 230	273 137	(13 127,58)
10. C. Calpurnius Verus, per Onesimum, ser. suum. Defuncto rectigali. Aure Cornelius Calpurnius et Pompeius Bassus obligaverunt.	F. Pollentianus, 1/2.....	44 630	4 000		Flavinus, Salustiana.	Velia.		
	F. Virocensis, 1/2.....				Velia.	Velia.		
	F. Asellianus-Egnatius, 1/2, cum mercedibus.....	33 000	3 000		Junonius.	Velia.		
	F. Atracianus-Marcianus-Bi- sulan-Arreianus.....	165 000	13 000		id.	id.	302 230	32 500
	F. alio Salus Marcius-Cate- cianus, 1/4.....	21 500			id.	id.		
	F. Corbellianus-Austrianus- Egnatius cum mercedibus.....	13 000	3 500		id.	id.		
		807 130	307 130	23 500				
	Superant.....		14 940					
	F. Collatensis, 1/2, et colonie Cincorum, 1/4.....	37 400	3 350		Junonius. Medicinus.	Velia.		
	F. Antonianus.....				Domitius.	Velia.		
17. I. Anselmus Rufus et G. Anselmus Verus, frat. Defuncto rectigali. Pompeius Bassus obli- gavit.	F. Veneratius-Paterius.....	71 400	6 000		Vellitus.	Velia.		
	F. Scitanius.....	37 000	3 000		Stalictus.	Velia.		
	F. Viliarius-Libellianus.....	20 200	2 000		Albanius.	Velia.		
	F. Glutius-Rondellus, 1/2.....	24 000	3 000		Domitius.	Velia.		
	F. Brunnus.....				id.	id.		
	F. Cracianus.....				id.	id.		
	F. Fabianus, 1/2 et 1/10, et Clarie, 1/2.....	31 000	3 000		id.	id.		
	F. Atrelianus, 1/4.....				Albanius.	id.		
	F. Amolanius-Servicianus- Tullius, 1/2.....				id.	id.		
	F. Amolanius-Servicianus- Tullius, 1/2.....	310 000	30 000		Albanius et Mi- nervius et Sta- tisticius.	Velia et Lora.	543 870	67 850
17. I. Anselmus Rufus et G. Anselmus Verus, frat. Defuncto rectigali. Pompeius Bassus obli- gavit.	F. Attilianus-Nigellus, 1/2.....				Bagietrus.	Velia.		
	F. Valerianus-Amatius.....	24 000	2 000		Salustiana, Salvina.	Velia et Taurus.		
	(F.) Sentius.....				Medicinus.	Velia.		
	F. Sabianus-Flavianus.....	40 200	3 400		Vercellianus.	Piacentia.		
	F. Calpurnius-Epicandrus- Lopticus-Valerianus-Coma- lianus, 1/2 et 1/4.....	53 024	1 500		id.	Piacentia.		
	F. Corbellianus-Gumallianus, 1/2 et 1/4.....	52 720	2 000		id.	id.		
	(F.) Berthianus.....				Horculianus.	Piacentia.		
	F. Pontianus, 1/2.....	10 000			Flavianus.	Piacentia.		
	F. Dellianus-Albanus.....	122 000	4 537		id.	id.		
		807 705	807 705	67 850				
	Superant.....		23 835					
17. I. Anselmus Rufus et G. Anselmus Verus, frat. Defuncto rectigali. Pompeius Bassus obli- gavit.	F. Sabrianus, cum communi- sibus.....	74 000	2 000		Bagietrus.	Velia.		
	F. Bivellus, cum communi- sibus.....	123 400	10 000		id.	id.		
	F. Ignellus, cum communi- sibus.....	26 000	2 000		Domitius.	Velia.		
	F. Rocellus, cum communi- sibus.....	20 000	1 450		id.	id.		
Sequenti pagina addenda.....		245 400	18 450	300 500		4 530 020	360 500	(18 325,40)

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS Funderum singulorum.	Hypothec singula- tion expresum.	PAGI IN QUIBUS Fundi SCVT NOTI.	CIVITATES.	Estimatio in HS Funderum summarum.	Hypothec summa- tion expresum.	USURÆ in % in inscrip- tione non expresum.
<i>Summa precedentis pagine.....</i>		4 671 604				4 681 035	366 908	(18 326,46)
	Fundi Vadiarii-Torviani, 1/2.....	248 400	15 150	360 500				
	F. Ausilianus-Torvianus, cum communio silvis.....	150 000	12 500	Stadiellus.	Veieis.			
	F. Unfigenia, cum communio silvis.....	21 000	2 000	Id.	Id.			
	F. Brudellus-Gitlana, cum communio silvis.....	44 000	4 000	Id.	Id.			
	F. Nuciavus-Clusium, 1/2.....	20 000	2 000	Albensis.	Veieis.			
	F. Arundinaria-Severianus-Ta- lure, 1/2.....	18 000	1 000	Id.	Id.	1 814 000	83 950	(1 197,30)
	Salus sive Fundi Averna-Vol- clon-Debellus et Salus Velru- Locumellum.....	170 000	10 000	Albensis et Vel- clon.	Veieis.			
	Salus Dicania et Albionensis Beturiana.....	350 000	30 000	Albensis, Minervius, Stadiellus.	Veieis, Lucca.			
	<i>1 011 600</i>	1 014 000	83 950					
	<i>Superant.....</i>		30 310					
18. L. Lucilius Collina.	Fundi, Minicianus, Velle- se, 1/2.....	11 973	900	Ambitresion.	Veieis.			
	F. Olympianus, 1/2.....			Id.	Id.	73 970	6 056	(301,34)
	F. Minicianus, cum silvis He- rentianis, 1/2.....	28 000	2 030 ¹	Id.	Id.			
	F. Paucenianus.....			Id.	Id.			
	<i>72 970</i>	72 970	8 030	6 056				
	<i>Demut.....</i>		3 000					
19. L. Gratius Priscus per Victorem, aer. summ. Deducto versigali.	F. Julianus, 1/2 et 1/2.....	32 500	2 000	Flores.	Veieis.			
	F. Laticianus.....			Jeronius.	Veieis.			
	F. Neulianus, 1/2 et 1/2.....	43 500	3 900	Flores, Stadiellus.	Veieis, Veieis.			
	F. Summatia Valeriana, 1/2.....							
	F. Caeliapi. Naeviani, Furensi- Arramoni-Carigonus.....	27 000	2 015	Salvius.	Veieis.			
	F. Albanus-Arracianus in- lucius.....			Flores.	Veieis, Astinus.			
	F. Calidiana et Tricellianus.....			Id.	Veieis.	1 48 430	11 913	(566,80)
	F. Nuciavus.....			Id.	Id.			
	F. Castiana Silve Sulfu- na, 1/2.....	31 000	1 000	Id.	Id.			
	F. Gracius-Africanus, cum Aperitio Larva.....	44 000	2 000	Flores. Id.	Veieis. Id.			
	F. Valerianus-Lavia, 1/2.....			Herulanus.	Placentia.			
	F. Marianus.....							
	<i>170 800</i>	170 800	11 813	11 813				
	<i>Superant.....</i>		30 300					
20. P. Antonius Sabina.	F. Valerianus.....	10 050	8 902	Albensis.	Veieis.			
	F. Ancherianus, 1/2.....			Id.	Id.			
	F. Viridianus, 1/2.....			Id.	Id.			
	F. Caldiserot.....			Id.	Id.			
	F. Serraniliadus, 1/2.....			Id.	Id.			
<i>Sequenti pagine additur.....</i>		10 250	6 902	468 400		9100 123	468 400	(78 420,80)

1. In inscriptione legitur (col. III, lin. 96), II° VI; procut dubio pro II° XXXVI.

POSSESSIONEM NOMINA.	FUNDI ORIGINATI.	Estimatio in HS. Funderum singulorum.	Hypothecum singula- tim expressum.	PAGI IN QUITBUS Fundi ACTV. RTT.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Funderum summa.	Hypothecum summa- tim expressum.	CHURCH (s. s.). in Inscripti- one non expressum.
<i>Summa precedenti paginarum.....</i>		73 856	5 902	602 406		1 709 823	468 406	(23 470,30)
	F. Virianus-Vicianus-Mam- miliatus, 1/3.....	55 900	3 721	Bonitina. Id.	Veletia. Id.	132 450	10 424	(51,70)
	F. Mamiliatus, 1/3.....	130 450	10 924	16 604				
	<i>Deveni.....</i>	2 900						
21. C. Caldisa Procons.	F. Paterius Biondellus Seco- ninus.....	54 000	5 000	Albensis. Id.	Veletia. Id.			
	F. Materius-Mamiliatus.....			Id.	Id.			
	F. Biondellus.....	31 210	3 000	Id.	Id.			
	F. agri Acutiani-Vetulliani- Viriani.....			Id.	Id.			
	F. Caldisa-Lactance.....			Id.	Id.			
	F. Antonianus.....			Id.	Id.	333 530	15 333	(218,90)
	F. Cretianus.....			Id.	Id.			
	F. Cornelianus-Mepedianus- Vetullianus, 1/3.....	40 000	3 000	Id.	Id.			
	F. Vetullianus-Secundianus..			Id.	Id.			
	F. Virianus-Lactance.....			Id.	Id.			
	F. Aurelianus-Virianus-Corne- lianus.....	33 600	1 335	Montinensis.	Veletia. Loburn.			
	<i>Deveni.....</i>	186 410	15 335	15 335				
	<i>Deveni.....</i>	44 120						
22. C. Volument Epaphro- ditus per Volumentem Graptum. Deduzio vestigali.	F. Metilianus-Lactianus-An- dreas, cum casa, et sil- vis, et mercedibus, et detentis. F. Albanus-Metilianus - An- dreas, cum F. Papudiano et Biondo, et Mariano, et Acroniano, et Tauriniano, cum casa in Carricis et Silvis Saginis et loco Agris Sulianis.....	56 000	4 500	Amstretibus. Veletia.				
	F. Carcinianus.....	250 000	22 736	Vercellensis. Amstretibus. Vercellensis. Vercellensis. Id.	Piacentia. Veletia. Piacentia. Piacentia. Id.	445 250	33 562	(1 676,16)
	F. Puerius.....	32 000	3 000	Vercellensis. Amstretibus.	Piacentia. Vetina.			
	F. Fabianus.....	31 000	2 900					
	F. Anicianus, cum cura et pri- dio Valeriano, 1/3.....	27 500	1 326					
	<i>Deveni.....</i>	383 000	33 562	33 562				
	<i>Deveni.....</i>	54 750						
23. L. Licinius L. F. per Vetustum Severum.	F. Valerianus, et Metilianus, et Rudius, et Cledianus, et Vetustianus.....	90 950	4 025	Dianus 4 925	Veletia.	50 350	4 025	(301,36)
	<i>Deveni.....</i>	50 350						
24. L. Melius Severus. Deduzio vestigali.	F. Julianus, Tursianus, Cam- bellianus, Lactianus, Novis- simus, Variatus, Vipsannus. F. Biondellus, 1/3.....	158 700	12 324	Medutia. Id.	Veletia. Id.			
	F. Vetullianus.....	10 000	1 000	Id.	Id.			
	F. Petronianus, 1/3.....	17 000	1 300	Id.	Id.			
	F. Varroianus.....	13 100	1 300	Id.	Id.			
	F. Metellianus, 1/3.....			Id.	Id.			
	<i>Deveni.....</i>	151 000	15 224	152 555		5 004 102	522 201	(9 447,78)
	<i>Sequenti pagina adduntur.....</i>	5 077 481						

1. In Inscriptiōe legitur (col. IV, lin. 26) IIII(CXXII, quod, si fallor, mendum pro IIII(CXXII.

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in ES. Fondorum singulorum.	Hypothec estima- tio expresae.	PACI IN QUIBUS Fundi sunt sit.	CIVITATES	Estimatio in ES. Fondorum summarum.	Hypothec summa- tio expresae.	USURAE (% in inscrip- tione non expresae.
	<i>Summae praedictae singulae</i>	6 677 491						
	F. Bractiarum-Casilianus, 1/6.	161 800	18 354	520 015		6 604 183	522 958	(10 047,75)
	F. Casilianus - Novianus - Bui- latus - Platanus - Antonia- nus-Casilianus.....	18 500	1 310					
	F. Domitianus, 1/4.....	120 000	13 000	Jumentis vivo quo sive in Valensio	Veletia.			
	F. Domitianus-Casilianus, 1/3.			id.	id.	430 116	33 261	(1 290,30)
	F. Marianus.....	30 110	3 000	id.	id.			
	F. Peroniamus.....			Florina.	Veletia.			
	F. Novellianus - Peroniamus, 1/2.....			Jumentis.	Veletia.			
	F. Ascorus, 1/3.....	19 000	1 120	id.	id.			
				Florina.	Veletia.			
	<i>Summa</i>	340 450	33 901					
	<i>Debetur</i>	30 666						
15. Antonia Vera, per An- tonium Redum.	F. Antonianus-Casilianus-Valen- tiani - Corneianus, cum communiombus.....	130 000	16 000	Albensis. Meritis.	Veletia. Liburna.	210 966	18 942	(8 45,10)
	F. Antonianus, cum commu- niombus, 1/2 et 1/6.....	30 666	902	Albensis.	Veletia.			
	<i>Summa</i>	306 666	16 902	15 902				
	<i>Debetur</i>	4 900						
16. C. Vibius, C. F.	F. Satrianus Paternus.....	40 000	3 402	Baginnum.	Veletia.			
	Pi Aureliani-Vetiani, 1/2, et Mutresani-Vibiani, et F. Vi- bulianus-Casilianus, 1/2.....	43 666	4 000	id.	id.	155 847	17 473	(623,75)
	F. Vibianus, 1/2.....	52 000	4 612	id.	id.			
	F. Brutiani-Aureliani, 1/6..	15 000	1 000	id.	id.			
	<i>Summa</i>	153 542	12 475	12 475				
	<i>Debetur</i>	2 300						
21. M. Varius Felix.	Fandi 2 Noviani.....	24 600	3 000	Dianus.	Veletia.			
	F. Orbanianus.....	17 000	1 000	id.	id.	58 350	4 666	(212,40)
	Pi Tassianus et Rodace- lus, 1/6.....	10 610	1 000	id.	id.			
	F. Ju...ianus, 1/6.....	6 300		id.	id.			
	<i>Summa</i>	58 350	5 000	4 666				
28. Ca. Antonius Priscus.	F. Vicinianus-Memmelianus, cum communiombus, 1/2.....	30 000	1 437	Domitia	Veletia.			
	F. Nutrelianus-Corneianus, cum silvis, 1/2.....	40 000	3 500	id.	id.			
	F. Calidianus - Aedicianus - Ma- terius, 1/2.....	30 000		id.	id.			
	F. Transtianus, 1/2.....	10 000	3 713	id.	id.			
	F. Lucianus, 1/2 et 1/4 et 1/6..			id.	id.			
	F. Perinthus, 1/2.....	12 500	1 000	id.	id.			
	F. Veturianus-Virgatus-Vibia- nus-Satrianus-Paternus.....	133 000	12 000	id.	id.			
	F. Vorelianus-Prele, cum jure Apennini Arvalis et Cai- dulari et communiombus.....	30 600	3 300	Domitia. Eborus. Domitia.	Veletia. Liburna. Veletia.			
	F. Vibianus-Syllianus.....	7 000		id.	id.			
	F. Macianus-Emilianus.....	17 000	1 500	id.	id.			
	F. Valerianus, 1/6.....			id.	id.			
<i>Sequitur pagina additorum</i>		280 000	21 250	600 604		1 416 771	200 200	(30 666,30)

POSSESSIONES ROMANA.	FUNDI DELEGATI.	Estimatio in HS. Funderum eligibilium.	Hypotheca in signa- tis expressum.	PAGI IN QUIBUS Fundi sunt sit.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Funderum non eligibilium.	Hypotheca in signa- tis expressum.	CURAE (S. V.). in inscrip- tione non expressum.
Summa praecedentis paginae.....		7 445 423	250 000	51 250	607 404	7 445 423	600 804	(30 646,30)
10. Cn. Antonius Prius.	F. Antonianus, 1/3, cum com- muniobus.....	—	—	—	Alibon.	Velia.	—	—
	F. Minicianus-Lappionensis- Sutrinus-Putulanus.....	45 533	4 000	—	Fagianus. Id.	Velia. Id.	350 630	25 250
	F. Albanus.....	325 635	325 375	31 250	—	—	—	—
	Durum.....	—	15 100	—	—	—	—	—
	F. Tapellus-Vitellianus-Volturni- nus, 1/3.....	50 000	5 075	—	Dondinus. S. V.	Velia.	50 000	3 075
10. C. Vibius Severus, per Vibium Calvum, lib. eum. Deductio vicagii. Cor- nellia Gallicana deli- gati.	F. Aschilaeus, 1/3.....	65 890	4 000	—	Ambitresus.	Velia.	—	—
	Salmus sive Fandi Velatini et Crodethus.....	381 000	20 000	—	Medulinus.	Velia.	—	—
	F. Collanus.....	76 000	2 000	—	Ambitresus.	Velia.	—	—
	F. Veturianus-Scutellarius.....	29 640	2 000	—	Dondinus.	Velia.	—	—
	F. Viridianus.....	73 000	7 000	—	Valerius.	Piacentia.	—	—
	F. Sallianus.....	73 000	7 000	—	Id.	Id.	673 680	32 300
	F. Trebianus.....	37 000	4 500	—	Id.	Id.	—	—
	F. Anthonianus.....	15 000	—	—	Vandrus. Lucanus.	Velia.	—	—
	F. Capricornus.....	41 150	3 500	—	Id.	Id.	—	—
	F. Cornelianus.....	40 000	1 200	—	Yemeris.	Piacentia.	—	—
	Durum.....	673 510	52 545	13 349	—	—	—	—
	Durum.....	850	—	—	—	—	—	—
11. Cornelia Severa, per Pri- migenium, serv. solum pro Velatini et per Zosimum, serv. solum Deductio vicagii. Cor- nellia Gallicana deli- gati.	F. Cornelia et Grilla.....	300 000	15 000	—	Ambitresus	Velia.	—	—
	Fandi Collini, Pompeiani Sul- piciani, Corniani, Veturia- ni.....	80 000	6 555	—	Id.	Id.	—	—
	F. Sotomianus.....	32 500	3 000	—	Id.	Id.	—	—
	F. Proclatus.....	48 000	4 500	—	Id.	Id.	—	—
	F. Julianus-Timoleonius, 1/3.....	112 000	5 000	—	Dondinus. Brigianus, Id.	Velia.	—	—
	F. Claudius, 1/3.....	45 000	3 000	—	Vercellensis.	Piacentia.	—	—
	Borti Publilianus Padulianus.....	20 000	1 000	—	Salaris.	Piacentia.	—	—
	F. Sallianus-Campianus.....	50 000	5 000	—	Nardianus.	Piacentia.	—	—
	F. Appianus-Pasianus.....	107 000	3 000	—	Brigianus.	Piacentia.	—	—
	F. Octavianus-Bonicianus.....	33 300	1 875	—	Id.	Id.	—	—
	F. Trevesius, Firmianus-Asti- dianus.....	32 000	4 000	—	Cerulis.	Piacentia.	—	—
	F. Laronianus.....	24 000	1 500	—	Valentinus.	Piacentia.	—	—
	F. Nativianus-Fabrianus.....	10 800	5 500	—	Herculanus.	Parnus.	—	—
	F. Pomponius-Tetianus.....	—	—	—	Id.	Id.	—	—
	F. Aristianus.....	22 000	1 200	—	Id.	Id.	—	—
	F. Scutianus.....	24 000	2 000	—	Ambitresus. Vercellensis.	Velia. Piacentia.	—	—
	F. Scutellianus et Sotomianus.....	180 000	73 000	—	Nervius.	Piacentia.	—	—
	F. Porporianus-Anthonianus, 1/3.....	—	—	—	Cerulis.	Piacentia.	—	—
	F. Litianianus-Appianus-Ur- bicianus.....	36 000	2 000	—	Julius. Vercellensis.	Piacentia. Piacentia.	—	—
	Silva Creticinus et Pictanus ..	—	—	—	Apicianus.	Piacentia.	—	—
	Agelli Tibulliani.....	—	—	—	—	—	—	—
Sequenti paginae addantur.....		5 568 842	1 147 700	22 410	651 491	5 621 710	776 601	(36 330,65)

1. Forum, legendum esset (T^o col. lin. 18: LXXXII·LXX et non LXXXI·CX. (Vid. ad finem.)

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in RS. Funderum singulorum.	Hypotheca singulorum expressio.	FACTI IN QUIBUS FUNDI SUNT SCRIPTI.	CIVITATES.	Estimatio in RS. Funderum summam.	Hypothecarum summam expressio.	CURAE (s. s. f.) in inscriptione non expressio
	<i>Summa praecedentis paginae.....</i>	<i>1 147 700</i>	<i>92 419</i>	<i>685 484</i>		<i>9 681 714</i>	<i>976 601</i>	<i>(18 530,95)</i>
	<i>F. Egnatius-Sabinianus-Pu- pianus-Messianus Ricordia.</i>	<i>55 000</i>	<i>3 500</i>	<i>Herulanian.</i>	<i>Flaccidia.</i>			
	<i>1 900 900</i>	<i>1 200 700</i>	<i>92 910</i>	<i>92 910</i>				
	<i>Superant.....</i>	<i>43 350</i>	<i>6 000¹</i>					
32. Minicia Pola.	<i>F. Veneratius-Terentianus- Domitianus-Patruianus....</i>	<i>35 000</i>	<i>3 500</i>	<i>Flaccidia.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>65 400</i>	<i>3 701</i>	<i>(301,15)</i>
	<i>F. Sextianus.....</i>	<i>54 000</i>	<i>3 031</i>	<i>Id.</i>	<i>Id.</i>			
	<i>59 000</i>	<i>59 000</i>	<i>5 531</i>	<i>3 531</i>				
	<i>Demut.....</i>	<i>6 400</i>						
33. T. Nervia Titiana, per Nervium Cinnamum.	<i>F. Trima... Tarquinian-Locri- anum.....</i>	<i>13 800</i>	<i>1 065</i>	<i>Domitia.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>33 900</i>	<i>4 565</i>	<i>(213,38)</i>
	<i>F. Tarquiniana.....</i>	<i>40 000</i>	<i>3 500</i>	<i>Id.</i>	<i>Id.</i>			
	<i>53 800</i>	<i>55 000</i>	<i>4 565</i>	<i>4 565</i>				
	<i>Demut.....</i>	<i>100</i>						
34. C. Procius Lopus, per L. Pudent L.	<i>F. Aulian-Correllian-Pullia- nisi-Soritan, et F. Pater- nus, et F. Nervianus-Titianus et F. Mediana-Volusianus- Helvianus-Gratianus.....</i>	<i>62 950</i>	<i>4 070</i>	<i>Salvia sup. vic. Iuvaco.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>62 950</i>	<i>4 000</i>	<i>(740,50)</i>
	<i>62 950</i>			<i>4 000</i>				
35. Valeria Ingenua, per Valerium Lucrinum lib. suum.	<i>F. Varrus.....</i>	<i>17 900</i>	<i>1 000</i>	<i>Stadellus.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>60 300</i>	<i>5 053</i>	<i>(727,55)</i>
	<i>F. Amilianus-Arrevalanus...</i>	<i>57 000</i>	<i>4 550</i>	<i>Vetula vic. Uocia.</i>	<i>Vetula.</i>			
	<i>59 900</i>	<i>59 900</i>	<i>5 553</i>	<i>5 555</i>				
36. L. Veteria Severa.	<i>F. Valerianus Gessaria, 1/2....</i>	<i>15 800</i>	<i>1 526</i>	<i>Danins.</i>	<i>Vetula.</i>			
	<i>F. Licinianus, 1/2.....</i>	<i>36 000</i>	<i>3 000</i>	<i>Stadellus.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>55 800</i>	<i>4 470</i>	<i>(231,50)</i>
	<i>F. Claudius, 1/2.....</i>	<i>36 000</i>	<i>4 470</i>	<i>4 470</i>				
	<i>68 800</i>							
37. L. Valerius Parus, per Valerium Acopsam lib. suum. Deduxo recigali.	<i>F. Antinian-Atilianus-Præ- prianus, cum casis recigal. Eborian-Pullianus- Fermanianus.....</i>	<i>30 000</i>	<i>1 000</i>	<i>Flaccidia.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>90 000</i>	<i>1 001</i>	<i>(304,35)</i>
	<i>F. Valerius, 1/2.....</i>	<i>30 000</i>	<i>887</i>	<i>Herulanian.</i>	<i>Flaccidia.</i>			
	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>1 887</i>	<i>1 887</i>				
	<i>Superant.....</i>	<i>5 000</i>						
38. Betulia Fusca, per Be- tulum lib. suum. Deduxo recigali.	<i>F. Popilianus et Valerianus....</i>	<i>30 200</i>	<i>3 245</i>	<i>Median.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>30 200</i>	<i>1 245</i>	<i>(302,18)</i>
	<i>30 200</i>			<i>1 245</i>				
39. Glia Marcia.	<i>Salvia Brutiana, cum casibus domibus, Magna Magna et Fer- ranis.....</i>	<i>100 000</i>	<i>0 050</i>	<i>Salvia.</i>	<i>Vetula.</i>	<i>100 000</i>	<i>0 050</i>	<i>(402,50)</i>
	<i>100 000</i>			<i>3 050</i>				
40. Porcius Epimenes. Deduxo recigali.	<i>F. Carusianus et Ventilia- nus cum casibus.....</i>	<i>71 250</i>	<i>5 714</i>	<i>Flaccidia. Herulanian.</i>	<i>Vetula. Flaccidia.</i>	<i>71 000</i>	<i>3 710</i>	<i>(305,70)</i>
	<i>71 250</i>			<i>5 714</i>				
41. Q. Accreus Eborius Sa- turninus, per Ebo- rium Nervum, liber- tum suum. Deduxo recigali.	<i>F. Antonian.....</i>	<i>300 000</i>	<i>12 718</i>	<i>Altema.</i>	<i>Vetula vic Lobellus.</i>	<i>330 800</i>	<i>12 718</i>	<i>(400,80)</i>
	<i>Superant.....</i>	<i>41 200</i>		<i>10 718</i>				
	<i>Sequenti paginae addantur.....</i>	<i>10 546 728</i>		<i>947 470</i>		<i>10 500 204</i>	<i>843 470</i>	<i>(42 133,82)</i>

1. Ab indicere monere phere, hoc Utile, in summa hypothecarum nunc sunt scripta in inscriptione, summa expurgata, ex non sententia, forte debetur. esse 92 970 (Vid. ad finem). Sublevanda igitur ex 92 910, hoc summa 5840.

POSSESSIONUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Æstimatio in HS. Fundorum singulorum.	Hypothecæ singula- rum expressæ.	PAGI IN QUIDBUS Fundi sunt sitæ.	CIVITATES.	Æstimatio in HS. Fundorum summarum.	Hypothecæ summa- rum expressæ.	USURÆ (% in inscrip- tione non expressæ.
<i>Summa præcedentis pagine.....</i> 66 566 739								
42. C. Martina Firmiana et populi harenæ Menor, per L. Nervium. Deducto vectigali.	F. Didiana, Albiano, Vibia- rum.....	74 700	4 004	Baginensis.	Veleia.	10 566 904	542 078	(45 123,50)
	F. Betuliana, Vicianensis.....	90 500	9 000	Id.	Id.	113 000	9 000	(464,76)
	<i>Superant.....</i>	173 200	173 200	9 004				
43. Coloni Lubense.	Sclitus prædictæ Nicolæ.....							
	Sclitus prædictæ Minæ.....							
	Sclitus prædictæ Octæ.....							
	Scl. præd. q. Latavio.....							
	Scl. præd. q. Lucvili.....							
	Scl. præd. q. Baroneis.....							
	Scl. præd. q. Cullara.....							
	Scl. præd. q. Ravatiola.....							
	Scl. præd. q. Variato.....	1 600 000	128 750		Loca. Veleia. Parna. Piacentia.	1 600 000	128 750	(2 423,50)
	Scl. præd. q. Lezio.....							
	Scl. præd. q. Duium.....							
	Scl. præd. q. Poppe.....							
	Scl. præd. q. Tigillia.....							
	Scl. præd. q. Mettine.....							
	Scl. præd. q. Barga.....							
	Scl. præd. q. Boleia.....							
	Scl. præd. q. Turbonis.....							
	Scl. præd. q. Vallianis.....	1 600 000		128 750				
44. F. Vallis Verus. Deducto vectigali.	F. Camilianus.....	60 000	3 000	Vercellensis. Ceresia.	Piacentia. Piacentia.			
	F. Cornelianus-Belianus.....	38 700	3 000					
	F. sive sakes Calventianus- Basilianus, cum rudo, et F. Basilianus, et quousque meritis et non vectigali, et F. Epipa- nus Triclanus-Histridonia, et F. Tauroni, 2, et F. affri- cane Detriatana, cum meriti- bus omnibus et alluvioni- bus.....	150 700	8 000	Sinenais.	Piacentia.	240 813	19 000	(266,00)
	F. Vindianus.....	80 000	8 000	Vercellensis.	Piacentia.			
	<i>Superant.....</i>	308 200	308 000	19 000				
		62 600						
45. F. Publicius Senes.	F. Numerianus.....	37 000		Herculanus.	Piacentia.			
	F. Patronianus.....	11 000	4 000	Id.	Id.			
	F. Sactianus cum domo Vali- fianæ, 1/2.....	6 000	4 500	Id.	Id.			
	F. Birianus Velleianus, cum meritis.....	48 000		Id.	Id.			
	F. Babilianus.....	9 000	3 000	Id.	Id.			
	F. Pancerianus.....	30 000		Id.	Id.			
	F. Vicianus.....	9 000		Id.	Id.			
	F. Babilianus.....	40 000	4 000	Id.	Id.			
	F. Lactianus.....			Id.	Id.			
	F. Borianus.....			Id.	Id.			
	F. Calidianus.....			Id.	Id.			
	F. Mercilianus.....	12 000	9 000	Id.	Id.			
	F. Homilianus.....			Id.	Id.			
<i>Sequuntur pagine addentur.....</i> 13 648 979								
		216 800	19 000	1 004 500		13 427 436	200 650	(46 717,50)

POMBAENTIA NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Anticatio	Hypothec	FACI IN QUIBUS Fundi SUNT SITI.	CIVITATES.	Anticatio	Hypothec	CURAE (\$ 9°).
		in HS. Fundorum singulorum.	in singu- lis express.			in HS. Fundorum summam.	in singu- lis express.	in inscrip- tione non express.
46. L. Virina Fausta.	<i>Summa praedictis paginae.....</i>	10448 878						
	F. Papirianus.....	718 900	10 000	1 001 250		17 487 436	900 550	(40 917,50)
	F. Metellianus.....			Herculanus.	Placentia.			
	F. Velleianus.....	78 000	1 840	Id.	Id.			
	F. Calpurnianus.....			Id.	Id.	271 100	21 811 ¹	(1 000,50)
	F. Locutianus-Petronianus....			Id.	Id.			
	F. Plautianus.....	38 900	2 500	Veronensis.	Placentia.			
	F. Philonian cum sociis Vicrianis.....			Herculanus.	Placentia.			
		308 800	360 400					
	<i>De sum.</i>	2 700	21 840	21 840				
			<i>Sup¹ 20</i>					
	F. Octavianus.....	38 000	8 150	Herculanus.	Placentia.			
	F. Virianus.....	40 000	8 300	Id.	Id.			
	F. Numisianus.....	48 000	8 300	Id.	Id.			
	F. Hostilianus.....	10 000		Id.	Id.	389 600	21 850	(1 003,50)
	F. Virianus.....	31 000	4 000	Id.	Id.			
	F. Platel.....	30 000	4 500	Id.	Id.			
	F. Calvisius.....	50 000		Id.	Id.			
		387 000	387 000	21 850				
	<i>De sum.</i>	38 000						
		13 154 778		1 007 840		12 007 838	1 048 911	(52 150,51)
	<i>Subleco, ex titulo 84* (nota).</i>		8 940	8 940	<i>Adde, ex titulo 30* (nota 1).</i>		900	(48,00)
				1 044 000	<i>Adde, ex titulo 44* (nota).</i>		50	(1,45)
					<i>Summa hypothecarum...</i>		1 044 000	
					<i>Summa usurarum in titulo expressa.....</i>			(27 200,00)

1. In inscriptione legimus (col. VI, lin 84) XXXIX=XL, quod nonnullis esse patet pro XXXIX=XL.

OBLIGATIO SECUNDA : 72 000 SEST. USURA 3 600 S.

	POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS. Funderum singulorum.	Hypotheca singula- tim expressa.	PAGE IN QUINTUS FUNDI SUNT SIVI.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Funderum summatim.	Hypotheca summa- tim expressa.	USURA (6 %) in inscrip- tione non expressa
47.	C. Caelius Verus.	Salus Araga Verclos Debelos cum Filinis, Salt. Velerin- Lesomelins..... F. Valerianus-Torlan-Adre- stans-Lucianus, 1/2. F. No- siacus, 1/4	90 000 60 000 150 000	3 000 6 000 15 000	Valerius. Albeosis. Stacielus.	Veleia. Veleia.	150 000 15 000	15 000	(750,00)
48.	L. Cornelius Severus.	Salus Blasiola..... 250 000	350 000 250 000	35 000	Argemus. Nucinas.	Veleia. Liberes.	350 000 35 000	35 000	(1 750,00)
49.	C. Vibius Severus.	F. Aurelianus, Colicatus..... Salus Atinora, F. Flavianus- Messianus-Vipontianus 80 000	30 000 30 000 80 000	3 000 3 000 6 000	Ambroselia. Ambroselia.	Veleia. Veleia.	30 000 30 000 3 000	3 000 3 000	(150,00) (150,00)
50.	M. Nonneius Perivius.	Salus Nevidanus..... 80 000	10 000 80 000	6 000	Sulcia.	Veleia.	60 000 6 000	6 000	(300,00)
51.	Vibia Sabina, per Vibian- idum.	Salus Carveta et Veleia et F. Navius, 1/2..... 100 000 720 000	100 000 100 000 720 000	10 000 10 000 72 000	Sabina et Valerius. 10 000	Veleia.	100 000 10 000 720 000	10 000 10 000 72 000	(500,00) (3 600,00)

TABVLA PAGORVM
INSCRIPTIONIS VELEIATIVM

VELEIATUM CIVITAS.

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	CAL. MAN. LITRA.
PAGUS ALBENSIS (In qui sunt sexcenti fundi quidam Lucensium).				
Antoninensis et Cornelianensis.....	Severus.....	M. Antonius Priscus.....	Antonia Vera et ipse.....	I.....65
Albionensis et Vibulanensis.....	id.....	id.....	Antonia Priscus et ipse.....	I.....66
Antoninensis 2.....	id.....	id.....	Antonia Sabina et Vera et populus.....	I.....66
Venerianensis-Arculanensis.....	id.....	id.....	Calpurnius Priscus et populus.....	I.....71
Anticharianensis.....	id.....	id.....	Calpurnius Priscus, Antonia Vera et populus.....	I.....72
Calpurnianensis-Luculanensis.....	Blondella.....	id.....	Antonina Sabina et Calpurnius Priscus.....	I.....73
Calpurnianensis-Servilianensis-Papirianensis.....	id.....	id.....	Calpurnius, Verus et Priscus, et populus.....	I.....76
Virianus-Calpurnius-Salvianus 2.....	id.....	id.....	Antonina Sabina et Calpurnius Vibulanus.....	I.....77
Vibulanus-Antonianus-Servianus-Caietanensis 2.....	id.....	id.....	Virgilius Severus, Antonia Secunda, C. Cornelianus et populus.....	I.....81
Severianensis-Caietanensis.....	id.....	id.....	Antonia Priscus et Antonia Priscus et populus.....	I.....83
Antoninensis.....	id.....	id.....	Antonia Priscus et Antonia Priscus et populus.....	I.....85
Sa-culanensis-Servianensis.....	id.....	id.....	Antonius Priscus et C.....	I.....87
Antoninensis, cum sive communibus.....	id.....	id.....	Antonius Priscus et Antonia Priscus.....	I.....87
Servianensis (Albanus ante Domitium pagus).....	id.....	id.....	Virianus Severus, Antonia Secunda et populus.....	I.....90
Clitumnensis-Saturnianensis.....	id.....	C. Calpurnius Verus.....	Antonina, Antonia Priscus et populus.....	III.....93
Neapolitanus Clitumnus-Tellurens.....	id.....	id.....	Antonina Sabina et Antonia et populus.....	III.....97
Antoninensis-Servilianensis-Tellurens.....	id.....	id.....	Antonina Sabina et Antonia et populus.....	III.....97
Saltus-Britannus-Albionensis (in Veleia et Lucens), pagus Albanus et Minervio et Statellio).....	id.....	id.....	Respub. Lucensium, Antonia Priscus et populus.....	III.....97
Clitumnus-Clitumnus cum communibus.....	id.....	L. Antonius Rufus.....	Respub. Lucensium et populus.....	III.....97
Minervianus-Clitumnus.....	id.....	id.....	Antonina Sabina et Antonia Priscus et populus.....	III.....97
Antoninensis-Servilianensis-Tellurens.....	id.....	id.....	id.....	III.....97
Saltus sive finis Avugs-Vectius-Debelis et Salus Veleia-Lucensium (pagus Albanus et Veleia).....	id.....	id.....	Respub. Lucensium et Veleianus et Antonia Sabina et populus.....	III.....97
Saltus Rutilius et Albionensis-Servianensis (in Veleia et Lucens), pagus Albanus et Minervio et Statellio).....	id.....	id.....	Respub. Lucensium et Calpurnius Verus.....	III.....76
Valerianensis.....	id.....	P. Antonius Sabina.....	Antonina Vera, Antonia Priscus et populus.....	IV.....14
Antoninensis.....	id.....	id.....	M. Antonius et Calpurnius Priscus.....	IV.....17
Virianensis.....	id.....	id.....	Calpurnius Verus, L. Antonius et populus.....	IV.....14
Calpurnianensis.....	id.....	id.....	M. Antonius, Antonia Sabina et populus.....	IV.....15
Servilianensis.....	id.....	id.....	Antonius Priscus et Antonia Priscus et populus.....	IV.....16
Palerianensis.....	Blondella.....	C. Calpurnius Priscus.....	Calpurnius Verus et Antonia, Vera et Priscus.....	IV.....23
Neapolitanus-Maculanensis.....	Severus.....	id.....	Antonius, Priscus et Vera.....	IV.....76
Servianensis.....	id.....	id.....	Calpurnius Verus.....	IV.....77
P. sive Agri Antoninensis-Veleianus-Virianus.....	id.....	id.....	id.....	IV.....78
Calpurnianensis-Luculanensis.....	id.....	id.....	Servianus Secunda et Virgilius Verus.....	IV.....27
Antoninensis.....	id.....	id.....	Virgilius, Pollio et Verus.....	IV.....28
Cornelianensis.....	id.....	id.....	Antonina Priscus et Virgilius Bassus.....	IV.....29
Cornelianensis-Neapolitanensis-Veleianensis.....	id.....	id.....	Calpurnius Verus.....	IV.....26
Veleianensis-Servianensis.....	id.....	id.....	M. Antonius.....	IV.....24
Virianensis-Luculanensis.....	id.....	id.....	Vetrius, Verus et Secunda.....	IV.....32
Antoninensis-Calpurnianensis-Veleianensis, cum communibus (in Veleia et Lucens), pagus Albanus et Minervio et Statellio).....	id.....	Antonina Vera.....	Calpurnius, Priscus et Antonia et populus.....	IV.....81
Antoninensis 1) et 2) cum communibus.....	id.....	Antonina Sabina et Calpurnius Priscus.....	Antonina Sabina et Calpurnius Priscus.....	IV.....87
Antoninensis 3) cum communibus.....	id.....	C. Antonia Priscus.....	Antonius, Sabina et Priscus.....	V.....87
Antoninensis.....	id.....	L. Antonia Priscus.....	Calpurnius Verus, Antonia Priscus et Respub. Lucensium.....	VI.....16
Saltus Avugs-Vectius, Debelis cum finibus, Saltus Veleia-Lucensium (pagus Albanus et Veleia).....	id.....	C. Calpurnius Verus.....	Respub. Lucensium et Respub. Veleianus.....	VII.....37

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLUMNA LITERA.
PAGUS AMBITREBUS.				
Quintianus Aurelianus, collis Noleus cum silvis.....		C. Voluminus Memor.....	M. Mommius Periclus, Saturnus Severus et populus.....	I.....5
Salus sive F. Rubicundus et Solito et Salus Elor- na (pag. Dentis sive Ambitrebis).....		Sulpicius Priscilla.....	Africanus Asphorus, Caelius Varus et populus.....	II.....6
Atianus.....		M. Mommius Periclus.....	Pomili fratres.....	II.....10
Atianus.....		M.....	Fundus Atianus.....	II.....40
Fortianus.....		M.....	Pomili fratres.....	II.....40
Mellianus.....		M.....	Pomili fratres.....	II.....41
Marianus-Vetianus.....		M.....	Virius Severus et Minicia Polla.....	II.....43
Basianus cum colonia Gentiana.....		M.....	Licinius Cato et Vibius Severus.....	II.....44
Lepidiana.....		M.....	Rasp. Placensiorum.....	II.....46
Estianus-Antistianus-Cabardianus.....		M.....	M.....	II.....47
Vellius.....		M.....	M. Rubius.....	II.....49
Vibianus Rubianus.....		M.....	L. Atilius.....	II.....50
Olympianus.....		M.....	Virius Severus et Voluminus Memor.....	II.....51
Salus Atianus cum F. Flaviano-Vipontianus.....		M.....	Cornelia Severa et Licinius Cato.....	II.....53
Messianus.....		M.....	Cornelia Severa et Licinius Cato.....	II.....54
Cordiculus.....		Finis.....	ipse et alii.....	II.....56
Cabrianus.....		M.....	II.....57
Collianus.....		M.....	II.....58
Collianus.....		M.....	II.....59
Muricianus.....		M.....	II.....60
Ligustinus.....		M.....	II.....61
Enicianus.....		M.....	II.....62
Valerianus.....		M.....	II.....63
Salus Cantianus.....		M.....	II.....64
Cabardianus Vetus.....		M.....	C. Voluminus Memor, Rasp. Placent et Messius Fir- minus.....	II.....65
Licetianus.....		M.....	Licinius Varus.....	II.....66
Mucianus-Vetianus.....		L. Lucillus Collinus.....	Mommius Periclus, Virius Severus et populus.....	II.....70
Olympianus.....		M.....	Locustus Firmus, Mammotius Firmulus, Voluminus Memor et populus.....	III.....81
Mucianus cum silvis Herennianis.....		M.....	Vibius Severus et Mommius Periclus.....	III.....83
Paucianus.....		M.....	Voluminus Euphredius et Atilius Sabellus.....	III.....85
Mellianus-Lucilianus-Aeneianus cum castris, silvis, meridibus et Delvis.....		C. Voluminus Epaphro- ditus.....	Cornelia Severa, Lucillus Collinus, Q. Apuleius et Vibius Severus.....	IV.....88
Alfimenianus-Ancharianus cum F. Pompeianus et Rosianus et Marianus et Arculanus et Varquianus cum castris in Carpinis et silvis Saguis et sive Agris Suffian (in Placentia pag. Vercel- lesae et Velatae pag. Ambitrebis).....		M.....	Cornelia Severa, Otia Callippe, Lucillus Collinus et pop- ulus.....	IV.....61
Asseianus cum castris et pred. Valerianis s/2 (in Pla- centia pag. Vercellae et Velatae pag. Ambitrebis).....		M.....	Ottus Hymanus et populus.....	IV.....81
Alchianus.....		C. Vibius Severus.....	Lucillus Collinus, Minicia Polla et populus.....	IV.....82
Colianus.....		M.....	Licinius Firmus.....	IV.....83
Cavalis et Ovilis.....		Cornelia Severa.....	Mommius Periclus, Vibius Severus et populus.....	V.....85
Otilian-Pomponian-Sulpician-Corvian-Vercellianus.....		M.....	M.....	V.....86
Detonianus.....		M.....	M.....	V.....87
Probianus.....		M.....	M.....	V.....88
Scorvianus (in Placentia pag. Vercellensae, et Ve- latae pag. Ambitrebis).....		M.....	Voluminus Vercellanus, C. Pomponius et populus.....	V.....86
Aurelianus [et] Collianus.....		C. Vibius Severus.....	C. Voluminus Memor et populus.....	VI.....46
Salus Atianus cum F. Flaviano-Messiano-Vipontianus.....		M.....	L. Cornelia Severa et populus.....	VI.....51
PAGUS BAGIENNUS				
(In quo sunt foras fundi Libanus civitatis).				
Colonia 1.....	Iranianus.....	T. Nervus Varus.....	C. Nervus, M. Appian et populus.....	II.....43
Colonia 2.....	Nitidianus.....	M.....	Licinius Cato et populus.....	II.....44
Altilianus Nitidianus.....		C. Collis Varus.....	Licinius Cato et Cornelia Severa.....	III.....55

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	QUANTAL. LIBRA.
Solutianus cum communionebus.....	L. Annus Rufinus.....	Narcl, Firmus et Meusor et populus.....	III...54
Solutianus cum communionebus.....	Id.....	Antonia Prisca et populus.....	III...56
Solutianus Paternus.....	C. Vibius C. P.....	Cornelia Severa, C. Nervus Firmus et populus.....	IV...81
Aurelian-Vetulan.....	Id.....	Id.....	IV...81
Medunens-Vibulan.....	Id.....	Id.....	IV...83
Vibulanus-Caldianus.....	Id.....	Agell fratres et C. Verrus Firmus.....	IV...84
Vibulanus.....	Id.....	Laelius Cato et populus.....	IV...86
Deptiad-Aurelian.....	Id.....	Id.....	IV...87
Vibulanus-Caldianus.....	Id.....	Meturich et Vicius Firmus.....	IV...89
Miticianus-Lappolanus Clutianus-Paternus.....	Cn. Antonius Priscus.....	L. et C. Annii et populus.....	V...20
Attianus.....	Id.....	Id.....	V...20
Clutianus.....	Cornelia Severa.....	Fabius Firmus et C. Vibius.....	V...63
Dicianus-Albanus-Vibulan.....	C. Nervus Firmus.....	L. et C. Annii, Narcl, Verus et Priscus, Sulpicia Priscilla et populus.....	VI...54
Breutianus Clutianus.....	Id.....	Narcl, Verus et Priscus, Agell, Verus et Marcellus, Licinius Cato, Antonius Priscus et populus.....	VI...57
Salus Biscus (in Liburnis et Vellestis pagis Bagian. et Mutianis).....	L. Cornelius Severus.....	Vibius Severus et populus.....	VII...45
PAGUS DIANIUS.				
Veterianus et Neptulan et Todiun et Clutianus et Veterianus.....	L. Licinius L. F.....	Id.....	IV...54
Nepulan 3, Clutianus, Tatarian, Subactian, Id.....	M. Varus Felix.....	(Valerius Probus et Verus et Albius frater et socii Tatarianus et Subactianus et Tatalis et Valerius Vercanus et populus.....)	V...2
Veterianus Genaria et Licinianus.....	L. Veterius Severus.....	Cladi et Liciani.....	VI...23
PAGUS DOMITIUS				
(In quo ferunt quidam fundi Liburni civitatis).				
Neptulan-Albanus.....	M. Varus Nepos.....	Volucius Crescens, Novell fratres et populus.....	I...21
Clutianus cum aliis.....	T. Nervus Verus.....	Sulpicia Priscilla et populus.....	I...45
Neptulan.....	Id.....	Aphorus, C. Volucius et populus.....	I...45
Enpiamus (pagi Albanii sive Domitii).....	(Eborian) M. Antonius Priscus.....	Virius Severus, Albius Secundus et populus.....	I...80
Hebruan (Salus).....	P. Afranius Aphorus.....	Antii fratres, Volucius Crescens et populus.....	I...82
Colonia Solutian.....	Id.....	Sulpicia Prisca et Ipse.....	I...86
Salus Africa.....	Id.....	Licinius Cato, Antonius Priscus et populus.....	I...87
Statu Tappellus Veterianus.....	L. Cornelius Onestius.....	Cornelius Bellus, Sulpicia Nepos et populus.....	I...100
Subactian et Subier et Salus Eborian in pago Domitii sive Ambardio.....	Sulpicia Priscilla.....	Afranius Aphorus, Conius Verus et populus.....	II...6
Salus Subactian.....	Id.....	Afranius Aphorus, Sulpicia Prisca et populus.....	II...6
Julianus cum agnatis et coloniis et (pagi Isonio et Domitii).....	P. Albius Secundus.....	Martin Severus, N. Valerius Phidolus et populus.....	II...62
P. sive Salus Britannus.....	Caturianus.....	Antonius Priscus, C. Antonius et populus.....	II...62
Venerulan-Paternus.....	C. Curius Verus.....	Licinius Cato, Sulpicia Priscilla (et populus).....	III...44
Genetianus totus et Paternus et Clari et Alerianus.....	Id.....	Vibius Severus, Albi fratres et populus.....	III...70
Spicella cum communionebus.....	L. Annus Rufinus.....	Cn. Antonius Priscus et Licinius Cato.....	III...100
Idocia cum communionebus.....	Id.....	Cn. Antonius, Albi et populus.....	III...60
Viculan-Viculan-Mutulan-Paternus et Mamalein-Bis.....	P. Antonius Sabianus.....	Antonius Priscus et Afranius Aphorus.....	IV...45
Viculan-Mutulan-Paternus cum communionebus.....	Cn. Antonius Priscus.....	Afranius Aphorus, Licinius Cato, Id. Licinus et populus.....	V...6
Neptulan-Corinthianus cum aliis.....	Id.....	Licinius Cato, Cornelia Severa et populus.....	V...43
Caldian-Albanus-Malerian.....	Id.....	Licinus et C. et Annii et populus.....	V...43
Tractian.....	Id.....	Id.....	V...43
Licinian.....	Id.....	Antonius Priscus et Afranius Aphorus et populus.....	V...43
Petulan.....	Id.....	Antonius Priscus et populus.....	V...47
Veterianus-Vibulan-Vibulan-Saturnus-Paternus.....	Id.....	L. et C. Annii, Afranius Aphorus et populus.....	V...48
Venerulan-Paternus cum iure Annianii Alerian et Clutianis et communionebus (in Veterian et Liburnis, pagi Domitii Albanis).....	Alerianus et Clutianus.....	C. et L. Annii, Licinius Cato, Valerius Nepos et populus.....	V...70
Vibulan-Spicanus.....	Id.....	Id.....	V...74

FENEL	VIEL	POSSIDENTES.	ADFINES.	COL. VIEL. Lima.
Naciancio-Fenelano.....	Cn. Antonio Priano.....	G. et L. Anni, Adulius Cato, Valerius Nepos et pop.....	V.....15
Valeriano.....	V.....26
Fupeno-Videlliano-Valeriano.....	L. Gracius Delius.....	Sulpicius Nepos, L. Anni Cato et populus.....	V.....37
Valeriano-Feneliano.....	G. Valerius Severus.....	Antonius Priscus et Trebellius Priscus.....	V.....43
Lafiano-Feneliano.....	Gracius Severus.....	Adulius Cato et Valerius Nepos.....	V.....44
Fenel.....	T. Nicias Trebus.....	V.....7
Feneliano.....	Corneilius, Balus et Orestinus et populus.....	V.....10

EDOREUS PAGUS

(In Yelena vel potius in Libanense, vid. col. V, l. 20. Vid. infra *Civitas Libanensis*).

PAGUS FLOREIUS

(In quo sunt fons Antionum).

Mucianus-Yutorianus cum meritis.....	M. Valerius Q. F.....	Peronius Epimachus, frater Ardi et populus.....	U.....15
Galatius-Flavianus.....	Asidi fratres, Ipse et populus.....	U.....16
Delianus cum colonis.....	M. Homolus Periclus.....	Crucius Priscus et Rubius Verus.....	U.....16
Necurus.....	G. Delius Proculus.....	M. Peronius Epimachus, L. Gracius Proculus et pop.....	U.....17
Corneilus Terentius.....	Calpurnius Censor, I. Gracius et populus.....	U.....18
Videllianus-Rufinus.....	Ipse et Valerius frater.....	U.....18
Palladius.....	Abulius sacerdos et Damus.....	U.....19
Fenelanus.....	I. Gracius Priano.....	Peronius Epimachus, Ardi fratres et populus.....	U.....19
Mucianus.....	Fundus Iulianus.....	U.....20
Valerianus-Armatusianus (Antion et Videllius).....	Antonius Priscus et Valerius Priscus.....	U.....20
Galatius et Trebellius.....	Colus Verus et Delius Secundus.....	U.....20
Mucianus.....	Verus Verus, Delius Senius et Mucius Polla.....	U.....21
Corneilus.....	Avilius frater.....	U.....21
Silva Suffianus.....	Peronius Epimachus.....	U.....21
Gracius-Africanus cum Apentio-Lecum.....	Colus Verus, Corneilus Verus et populus.....	U.....21
Valerianus-Livia.....	Colus Verus, Verus Nepos et Delius Proculus.....	U.....21
Mucianus.....	L. Melius Severus.....	Inperator noster, Mucius Polla, C. Sulpicius et pop.....	U.....21
Atocia.....	Mucius Polla et Delius Proculus.....	U.....21
Verus-Luca-Terentius-Bonitius-Petronius.....	Mucius Polla.....	Imper. noster et Reripus Locustum.....	U.....21
Necurus.....	L. Sulpicius, C. Delius et populus.....	U.....21
Amulius-Adrianus-Propertius cum castris (vergi).....	L. Valerius Priscus.....	Peronius Epimachus, Verus Nepos et Armius Terentius.....	U.....21
Tionianus-Pollus-Terentius.....	U.....21
Carrethianus et Verellianus cum castris (In Yelena, pag. Flor. et in Flor. pag. Herculanus).....	Petronius Epimachus.....	Q. Balus Verus, Verus Nepos et populus.....	U.....21

PAGUS JUNIUS.

Junianus.....	M. Verus Nepos.....	Priscus Palamachus, Verus Severus et populus.....	U.....22
Sugianus cum castris.....	C. Ladius, Verellius Priscus et populus.....	U.....22
Peronius.....	U.....22
Mucianus-Bonitius cum castris.....	Colus Verus, Balus Verus et populus.....	U.....22
Mucianus-Silva cum Calpurnio.....	U.....22
Mucianus-Africanus cum castris.....	U.....22
Arconius cum castris.....	U.....22
Propertius.....	U.....22
Licinius-Verellius.....	U.....22
P. alio nomine Nicias-Cabanensis.....	U.....22
Mucianus-Propertius-Vibianus-Verellius.....	U.....22
Corneilus Colla-Verellius-Flavellianus cum colonia.....	U.....22
Mucianus-Arrethianus et Colus-Africanus-Coroneus.....	U.....22
Verellius-Albionius-Cabanensis.....	U.....22
Fenelanus.....	P. Albus Severus.....	U.....22
Julianus cum Balus et Orestis et Populo Junio et Domitio.....	P. Albus Secundus.....	Mucius Severus, M. Verellius Flavianus et populus.....	U.....22

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLONIA LIBERA.
Astellanus-Egestanus cum merid.....		G. Deilus Proculus.....	Vibius Proculus et populus.....	III...1
Afranius-Marianus-Bisellus-Arruntiun.....		Id.....	Resp. Lucensium, Minicla Polla et populus.....	III...2
F. sive salus Narisus-Calacianus.....		Id.....	Virius Nepos et populus.....	III...3
Correllianus-Astellanus-Egestanus cum merid.....		Id.....	Acellus Opatus, Vibius Proculus et populus.....	III...4
Colliculus et colonia Cleserum.....		G. Gallus Verus.....	Valerius Adulesianus, Virius Nepos et populus.....	III...14
Dianus.....		Id.....	Virius Nepos et Atili fratres.....	III...26
Lutianus.....		L. Granus Priscus.....	Deilus Sextus Publicus senex et populus.....	III...40
Petrinianus.....		L. Matius Severus.....	Vestius Fortunatus.....	IV...61
Varronius.....		Id.....	G. Calidius et C. Vestius Secundus et populus.....	IV...68
Cosanus-Narissus-Bullianus-Plautianus-Antoni- nus-Corrianus (pag. Incolae sive qui alii in Ve- leiate J.....)		Id.....	Albius Secundus et Triemianus Verrecudus.....	IV...71
Domitianus.....		Id.....	Virius Nepos, T. Blacinius.....	IV...73
Deturpianus-Casianus.....		Id.....	G. Volumentius Verrecudus et populus.....	IV...74
Petrulanus.....		Id.....	Vestius Fortunatus, Cecilius Gallus et populus.....	IV...77
Novellianus Petruianus (pag. S. S. sive alio).....		Id.....	G. Volumentius Verrecudus et populus.....	IV...78
PAGUS LURATES.				
Blaesianus.....		M. Monnerius Peralcus.....	Mirellus.....	II...55
Antonianus (in Vel. pag. Venerio et Laris).....		C. Vibius Severus.....	Atilius Saturninus, P. Atilius Adjutor et populus.....	V...50
Casuaricus.....		Id.....	Id.....	V...53
PAGUS MARTIUS				
(in Velesate vel potius in Liburne, vid. col. IV, l. 86. Vid. infra: <i>Cities Liburna</i>).				
PAGUS MEDUTIUS.				
Antonianus.....		C. Corius Verus.....	Anti fratres, Atilius Expectatus et populus.....	III...10
Seclianus.....		Id.....	Flavi fratres, L. Arus et populus.....	III...14
Julianus-Turrianus-Cambellianus-Lucilianus-Narissus-Variensis-Tippianus.....		L. Matius Severus.....	Imp. senex, Resp. Lucensium, Resp. Veletianum, Vibuli fratres, C. Novellus et populus.....	IV...16
Bacchanus.....		Id.....	Vibius Severus et G. Novellus.....	IV...62
Salus sive Fundi, villa sive Velatue et Gradellus.....		C. Vibius Severus.....	Licelius Cato, Celius Verus et Cavellus Verus.....	V...41
Populus et Velatunus.....		Velatius Fusca.....	Imp. senex, Resp. Lucensium, Albus Severus et Saturnus Severus.....	VI...30
PAGUS MINERVIUS				
(Partim in Velesate, partim in Placentino, et in quo forsan sunt quidem fundi Lucensium. Vid. infra: <i>Cities Placentia</i>).				
PAGUS MONINATES				
(Partim in Velesate, partim in Liburne).				
Aurelianus-Viridianus-Correllianus (in Velesate et Li- burne pag. Monate).....		C. Calidius Proculus.....	M. Ennius et P. Albius.....	IV...34
Salus Biancia (Liburne et Velesate pag. Bagienus et Monate).....		L. Cornelius Severus.....	Vibius Severus et populus.....	VII...43
PAGUS SALVIUS				
(Partim in Velesate, partim forsan in Parmensi).				
Narissus.....		L. Sulpicius Verus.....	Cranius Primus, Tarantius et Sulpicius Bacchos.....	II...21
Valerianus Amudis (in Velesate et Parmensi, pagis Salvare et Salvo).....		C. Corius Verus.....	Luconius, Vestii fratres et populus.....	III...37
Cesiali-Narissus-Firmiani-Arruntii-Cargenun.....		L. Granus Priscus.....	P. Terentius Plerus, P. Sulpicius Bacchos, C. Cestius et populus.....	III...46
Asilani-Correlliani-Pallentiani-Sorissani et P. Parten- sus, Narissus-Tullianus, Metilianus-Velleianus- Belvianus-Cracianus.....		Id.....	Id.....	VI...11
Dreolanus cum colonis: Magimigiana et Perruini.....		G. Pontius Ligo.....	Antonius Verus, Popilius Agens et C. et L. Berochii Narissus.....	VI...40
Salus Carcula et Velus et P. Narissus (pagis Salvis et Velis).....		Id.....	Rangus, Lucorum, P. Narissus Probus, C. Vibius Gra- piscus, Q. Caelius Faustus et populus.....	VII...47

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLUMNA LIBRA.
--------	-------	--------------	----------	----------------

PAGUS SALUTARIS

(Partim in Velleis, partim in Placentia, partim foras in Parmensi).

Reolabre et Tuscilabus	C. Valerius Verus	M. Varus, C. Valerius Pudentis et populus	I....52
Metastacia	Id.	Respub. Voleianum	I....62
Vicostatus	C. Bellius Proculus	Voleianus	I....103
Valerianus Amadus (in Velleis et Parmensi pag. 8a.)	C. Conlus Verus	Lucennus, Vetti fratres et populus	III....37
Isure et Salerni	C. Vibius Probus	Anticlus et Marci fratres	III....50
Muticini cum casis	Id.	Aulius Anticlus et populus	III....51
Gensiani-Pensilabus cum casis	Id.	Anticlus Attileus et Velleis legumum	III....52
Vendiculus-Cotianinus	Id.	Banius Primus et Manlius Martialis	V....59
Uvri Publani-Padiani (Placentia)	Cornelius Severus		

PAGUS STATIELLUS

(In quo sunt foras fendi quidam Lucenniam).

Torventini-Malpigi	C. Valerius Verus	Respub. Lucenniam, Licinius Reputellus et populus	I....54
Uthia	Id.	Id.	I....57
Crossilabus	Id.	Id.	I....58
Vibianus Libellus	C. Conlus Verus	Lucennus Annii fratres et populus	III....37
Salus Nucina-Albionensis (in Velleis et in Lucensi, pag. Albense, Miscr. et Stat.)	Id.	Resp. Lucennium, Anni fratres et populus	III....32
Vetiani-Toriani	L. Annii Rufinus	Resp. Lucennium, Annia Vera et populus	VII....42
Atidians-Toriani cum communibus	Id.	Conlus Verus	III....61
Salus Nucina-Albionensis-Benianensis (in Velleis et in Lucensi, pag. Albense Miscr. et Stat.)	Id.	Resp. Lucennium et Conlus Verus	III....71
Confignis cum communibus	Id.	Lucennus, C. Conlus et populus	III....66
Sometti Valeriani	L. Gracius Priscus	Resp. Lucennium et Venti fratres	III....82
Vargus	Valerius Ingenus	Resp. Lucennium et populus	VI....17
Caulicini	L. Valerius Severus	Conlus Verus et Cornelia Probus	VI....23
Valerianus-Toriani-Adriacina-Lucianensis et Nucina	C. Conlus Verus	Antia Vera, Respub. Lucennium et populus	VII....41

PAGUS SULCUS.

Svidabus	M. Mucius Perennius	Licinius Cato, Vetti fratres et populus	VII....54
----------	---------------------	---	-----------

PAGUS VALERIUS

(Foras casus et idem pro Velleis et Placentia).

Lebustini-Obidians-Arriani	L. Sulpicius Verus	Resp. Lucennium, Mircius Verus, Vicius Sabinus et L. Julius	II....19
Luciani Didiani	Id.	Lucennus et Valerius Pullus	II....74
Salus Caruch et Velleis et Nucinae (pagis Salus et Valerius)	Vibia Sabina	Resp. Lucennium, P. Marcia Probus, C. Titius Gracchus, Q. Cassius Faustus et populus	VII....87
Prinensis (in Placentia)	C. Vibius Severus	Liricus Tertullianus, Vibius Faecus et populus	V....16
Stolensis (in Placentia)	Id.	Id.	V....45
Trevisus (in Placentia)	Id.	Id.	V....48

PAGUS VELLEIUS.

Sutianus	C. Conlus Verus	Lucennus, Annii fratres et populus	III....39
Salus alve F. Avag-Vicinus Debellis et Salus Velleis-Lucennius (pag. Albense et Velleis)	L. Annii Rufinus	Resp. Lucennium et Velleis, et Vibius Saturninus	III....12
Vellianus	L. Marcus Severus	Resp. Lucennium et Velleis et Navi fratres	IV....39
Amianus-Arreianus	Uolch	Valerius Ingenus	VI....18
Salus Araga-Vicinus Debellis cum Agilis et Salus Velleis-Lucennius (pag. Albense et Velleis)	C. Conlus Verus	Resp. Lucennium et Resp. Voleianum	VII....31

PAGUS VENERIUS

(Foras usus et idem pro Velleis et Placentia. Vid. Placentia Civitas).

Antoniana (in Vel. pag. Vener. et Lucensi)	C. Vibius Severus	Aulius Saturninus, P. Antius Adgenus et populus	V....30
Caturicinis (Id. Id. Id.)	Id.	Id.	V....82

PLACENTIA CIVITAS.

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLUMNA. LITRA.
PAGUS APOLLINARIS.				
Agelli Vibuliani.....	[Cornelia Severa.....]	[Afrania Priamus et populus.....]	V.....	86
PAGUS BRIAGONTINUS.				
Appianus-Paulinus.....	[Cornelia Severa.....]	Cornelius Strabo, Soterius Adeptes et populus.....	V.....	73
Oclarinus-Bellianus.....	[id.....]	Tertius Feigo, Licinius Cato et populus.....	V.....	75
PAGUS CEREALIS.				
Terventus-Firmitas-Anulidiani.....	[Cornelia Severa.....]	Albi fratres et Licinus Tertullianus.....	V.....	77
Pompeianus-Antonianus.....	[id.....]	Afrania Musa et populus.....	V.....	81
Cornelianus-Bellianus.....	[id.....]	Valerius fratres et alii.....	Vl.....	82
PAGUS FARRATICANUS ¹ .				
Pulvinianus.....	[C. Caelius Verus.....]	[L. Bellianus et Publicius Stephanus.....]	[Il].....	47
PAGUS HERCULANUS.				
Berulianus.....	[C. Caelius Verus.....]	[M. Minicius.....]	[Il].....	48
Varianus.....	[L. Gracius Priscus.....]	[Minicius, Terentius Salinius et populus.....]	[IV].....	9
Egnatius-Sabinianus-Papianus-Mestrianus-Biur- ris.....	[Cornelia Severa.....]	[Munius Severus, Cassius Iovianus et populus.....]	V.....	97
Velabris.....	[L. Valerius Pura.....]	[Bellianus Proculus et Volensius Carpi.....]	Vl.....	23
Carpulianus et Ventilianus cum castris [in Val pag Florio et in Plac. p. Bore].....	[Petronius Epimachus.....]	[Q. Barbos Verus, Virius Regos et populus.....]	Vl.....	44
Noterianus.....	[P. Publicius Senec.....]	[Novellus Fuscus et Sulpicius Erato.....]	Vl.....	92
Petronianus.....	[id.....]	[Cornelius fratres.....]	Vl.....	93
Sannacus cum eum Valeriana.....	[id.....]	[Cornelius fratres Novellus Fuscus et populus.....]	Vl.....	93
Birrianus-Velleianus cum meridib.....	[id.....]	[C. Lucillus, L. Virius et populus.....]	Vl.....	96
Babianus.....	[id.....]	[Aurelia Easoria, P. Aurelius et populus.....]	Vl.....	98
Provenianus.....	[id.....]	[Miniria Polla, Calidia Vibia et populus.....]	Vl.....	99
Vicianus.....	[id.....]	[Velleius Ingentius, Cerebellus Verus et populus.....]	Vl.....	101
Balbianus.....	[id.....]	[Propius.....]	Vl.....	2
Luridianus.....	[id.....]	[L. Marcellus, et Avilia Philana.....]	Vl.....	3
Sironianus.....	[id.....]	[Sulpicius Erato.....]	Vl.....	4
Caladunus.....	[id.....]	[C. Marcellus et L. Ennius.....]	Vl.....	5
Marcellianus.....	[id.....]	[Marcellus Pura et Sulpicius Erato.....]	Vl.....	5
Homotianus.....	[id.....]	[Sulpicius Erato et Sertorius Polla.....]	Vl.....	7
Papianus.....	[id.....]	[M. Virius et populus.....]	Vl.....	8
Marcellianus.....	[id.....]	[id.....]	Vl.....	9
Velleianus.....	[id.....]	[L. Sirtius et Sulpicius Erato.....]	Vl.....	10
Calpernina.....	[id.....]	[Bellianus Verus et populus.....]	Vl.....	11
Luridianus-Petronianus.....	[id.....]	[Bellianus Verus et Valerius Verus.....]	Vl.....	11
Publianus cum meride Vicianus.....	[id.....]	[Cerebellus Verus et populus.....]	Vl.....	15
Oclarianus.....	[L. Virius Fuscus.....]	[Gilius Marcellus, Albina Priamus et populus.....]	Vl.....	16
Virianus.....	[id.....]	[Velleius Ingentius, Licinius Sertianus et populus.....]	Vl.....	21
Nemianus.....	[id.....]	[Petronius Sertianus, Reticus Fortunatus et populus.....]	Vl.....	22
Bellianus.....	[id.....]	[F. Avilius, Licinius Sertius et populus.....]	Vl.....	25
Virianus.....	[id.....]	[Publicius Sertianus et Pompeia Procula.....]	Vl.....	26
Pastellianus.....	[id.....]	[M. Vibius, Otus Crenatus et populus.....]	Vl.....	27
Calvianus.....	[id.....]	[Vulturnus Primitivus et Otus Padens.....]	Vl.....	29

1. Pagus, nunc alter, nomine Farraticanus, erat apud Briancon. Grut. 1007. 7.

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLLE- MIA. LXXX.
PAGUS JULIUS.				
Lutetianus-Appianus-Urbianus.....		[Cornelia Severa.....]	Vibullius Severus et populus.....	[V....]71
PAGUS MINERVIUS.				
(Partim in Volaterra, partim in Placentia et in quo pago fundi quidam Lucenium erant.)				
Saltus Bituntis Abitenius (in Volaterra et in Lu- cena, pag. Albanus Minervius et Stabellus).....		C. Celsus Verus.....	Resp. Lucenium, Annii fratres et populus.....	[III....]72
Saltus Bituntis Abitenius Betulanus (in Volaterra et Luc. pag. Albanus et Minervius et Stabellus).....		L. Annii Rufinus.....	Resp. Lucenium et Celsus Verus.....	[III....]73
Scribanus et Succorianus.....		[Cornelia Severa.....]	Cassii fratres et L. Labianus.....	[V....]89
PAGUS NOVIODUNUS.				
Statianus Campanus.....		[Cornelia Severa.....]	Attilianus Paulinus et Vibius Secundus.....	[V....]74
PAGUS SALUTARIUS				
(Vid. supra Civitas Volaterra.)				
PAGUS SINNENSIS.				
F. sive Saltus Calventianus-Sertianus cum vadis et F. Fulvianus, et F. Epiphanus-Tibullianus-Minervius et F. Taurianus et F. Africanus-Deianus.....		T. Valius Verus.....	Calli frat., Quartus Modestus, Resp. Placentin. et Alili.....	[VI....]83
PAGUS VALENTINUS.				
Larconianus.....		[Cornelia Severa.....]	[Gensilis].....	[V....]87
PAGUS VALERIUS				
(Vid. supra Civitas Volaterra.)				
PAGUS VENERIUS				
(Forum vici et idem pro Placentia et Volaterra. Vid. supra Civitas Volaterra.)				
Athanas.....		M. Mommius Periclus.....	L. Attilius.....	[II....]75
Cleomachus.....		Id.....	Id.....	[II....]76
Gracianus-Parianus-Munus.....		Id.....	Licinius Cato.....	[II....]77
Cristianus.....		Id.....	Fund. Gracianus-Parianus-Munus.....	[II....]77
Rutilianus.....		Id.....	L. Attilius.....	[II....]78
Cristianus.....		Id.....	Fundi supra scripti.....	[II....]78
Cornelianus.....		C. Vibius Severus.....	Licinius Firmicus.....	[V....]83
PAGUS VERCCELLENSIS.				
Satranus.....		M. Mommius Periclus.....	Domitius Primus et Attilius Saturninus.....	[II....]80
Veneratellus.....		Id.....	Chlodius Graptes.....	[II....]81
Bethianus-Plavianus.....		C. Gellius Verus.....	Appianus Sabinius, M. Minicius et populus.....	[III....]82
Calpurnius-Epicandrianus-Lupitus-Valerianus-Ce- mellus.....		Id.....	Virius Nepos, Marcius Severus, Attilius Successor et pop. Volumentius Crescens et Janus Messianus.....	[III....]83 [III....]84
Cervilianus-Cornelianus.....		Id.....	Cornelia Severa, Otia Calliope, Lucius Celsus et pop. Castrici Nepos, Otia Calliope, C. Decimianus et pop. Castrici Nepos et populus.....	[IV....]84 [IV....]85 [IV....]86
Alfumentellus-Ancharianus et Paupidianus et Basilianus et Marcius et Aconianus et Tarquinia- nus cum castris in Carricino et silvis Saginis et loco Agraria Belliani (in Placent. pag. Vercell. et Vol. et Amb.).....		C. Volumentius Epaphro- ditus.....	Cornelia Severa, Otia Calliope, Lucius Celsus et pop. Castrici Nepos, Otia Calliope, C. Decimianus et pop. Castrici Nepos et populus.....	[IV....]84 [IV....]85 [IV....]86
Cordianus.....		Id.....	Castrici Nepos, Otia Calliope, C. Decimianus et pop. Castrici Nepos et populus.....	[IV....]85 [IV....]86
Paternus.....		Id.....	Castrici Nepos, Otia Calliope, C. Decimianus et pop. Castrici Nepos et populus.....	[IV....]85 [IV....]86
Fabianus.....		Id.....	Castrici Nepos, Otia Calliope, C. Decimianus et pop. Castrici Nepos et populus.....	[IV....]85 [IV....]86
Annianus, cum castris et praedia Valeriana (in Plac. pag. Vercell. et Vol. pag. Ambit.).....		Id.....	P. Otia Hymnus et populus.....	[IV....]86

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLUMNA. LITRA.
Moschaeus.....		Corneille Severus.....	Albius secundus, Varro et Apollonia et populus.....	V....67
Scythiacus (in Plac. et Vel. pag. Ver. et Amb.).....		id.....	Voluntius Verus et C. Pompeius et populus.....	V....68
silva Castellanorum et Priscorum.....		id.....	Corneille Severus.....	V....69
Castellanus.....		T. Valens Verus.....	Flavius Tacitus et Flavius Severus.....	VI....70
Vindictus.....		id.....	Licinia Terentia et pagani pag. Ambrosius.....	VI....71

PAGUS VERONENSIS.

Sulcius et Avillanus.....		M. Mommianus Persicus.....	F. Atilius et Arruntius Nepos.....	II....82
Placidianus.....		F. Publicius Senex.....	Pompeius Primenius et populus.....	VII....83

PARMA CIVITAS.

PAGUS MERCURIALIS.

Natianus-Fabrianus.....		Corneille Severus.....	Populi fratres, Terentia Vera et populus.....	V....84
Puteanus-Vetidianus.....		id.....	Maxima Polla, Arruntius Burdo et populus.....	V....85
Arboreus.....		id.....	Fundus Natianus.....	V....86

PAGUS SALUTARIS

(Vid. supra Civitas Felcia.)

PAGUS SALVIUS

(Vid. supra Civitas Felcia.)

LIBARNA CIVITAS.

PAGUS EBOREUS

(In Veleiate vel Libernae.)

Venerianus-Proculus cum iure Apennini Areliaei, Areliaei et Gaudiaei et communibus (in Veleiate et Libern. pag. Domitio Eborus).....		Co. Antonius Priscus.....	C. et L. Annil et Licinia Gato et Valerius Nepos et populus.....	V....90
--	--	---------------------------	--	---------

PAGUS MARTIUS

(In Veleiate vel Libernae.)

Asenianus-Collanus-Valefianus-Cornellianus cum communibus (in Veleiate et Libern. pag. Martio et Albano).....		Asinia Vera.....	Calpurnius, Proculus et Priscus et populus.....	IV....91
---	--	------------------	---	----------

PAGUS MONINATES

(Vid. supra Civitas Felcia.)

LUCA CIVITAS.

(Cujus pagus nullus est et fundi dispersi sunt in Veleiate, Parmensi et Piacentina.)

Salus Biteris Albiteris (in Veleiate et in Lucensi pag. Albani in Minervio et Statulino).....		C. Curtius Verus.....	Resp. Lucanum, Annil fratres et populus.....	III....92
Salus praedictae Biteris.....		Coloni Lucanum.....		VI....93

FUNDI.	VICI.	POSSIDENTES.	ADFINES.	COLUMNA. LIGULA.
<i>Solus pordique Mosen.</i>		<i>Colos Lacorum.</i>		VI...83
" " <i>Cotto</i>		" " <i>Id.</i>		VI...84
" " <i>Salvini</i>		" " <i>Id.</i>		VI...85
" " <i>Lavelli</i>		" " <i>Id.</i>		VI...86
" " <i>Bernasini</i>		" " <i>Id.</i>		VI...86
" " <i>Confiani</i>		" " <i>Id.</i>		VI...86
" " <i>Borsatoni</i>		" " <i>Id.</i>		VI...87
" " <i>Variato</i>		" " <i>Id.</i>		VI...87
" " <i>Levis</i>		" " <i>Id.</i>		VI...88
" " <i>Dionisi</i>		" " <i>Id.</i>		VI...88
" " <i>Popoli</i>		" " <i>Id.</i>		VI...89
" " <i>Tigullini</i>		" " <i>Id.</i>		VI...89
" " <i>Mottini</i>		" " <i>Id.</i>		VI...89
" " <i>Bargni</i>		" " <i>Id.</i>		VI...90
" " <i>Bisella</i>		" " <i>Id.</i>		VI...90
" " <i>Yarboani</i>		" " <i>Id.</i>		VI...91
" " <i>Velasium (in Loc. in Vel. in Parr. in Piacent.)</i>		" " <i>Id.</i>		VI...91
ANTIUM CIVITAS				
(Cujus fundus unus est in Florenti pagu).				
<i>Atiliano-Arrethasiticielles (Antiate et Velasie pag. Florenti)</i>		<i>L. Gracius Priscus</i>	<i>Afranius Priscus et Valerius Parr.</i>	III...99

TABVLA ALIMENTARIA

LIGVRVM BAEBIANORVM

TITVLVS.

NERVA TRAIANO AVG
ARTICVLEIO PAETO

IIII

IMAXIMIQ PRINCIPIS OBLIGARVNT · PRAE
F·EX INDVLGENTIA EIVS PVERI PVAELLAEQ AI

IIO LIGVRES · BAEBIA
CICIPIANT

COLVMNA PRIMA.

1	ICANO T HS <u>CLXXII</u> RETPRO	HS CCCLXXV
2	VOLLIANI ADF CAESIO HS VI	HS CL
3	PERTICA LIA AEST	HS CCLXVIS
10		
4	CA · PETRY A NOLANA DENTE MILIA	HS CCXCIII
15		
5	Y NIANI HS L IN	HS CXXXVIS
6	Y Q E · IN ATE ET TONE REG STINO AEST LORIANVM ANO ADF · NA	HS CLVIII
20		
25	NIA AEST HS <u>LXVIII</u> FRONIANVS	
7	ANVM ET T CAERELLIA BENEVENT ADFINE	HS CXL
30		
	HS <u>LXXXVI</u>	
35		
8	I · Q · E · IN GRO ET HS <u>XXXVI</u>	HS CX

		OLLIANI	
	60	8 $\overline{\text{LXXI}}$	
		IVS MAXIMVS	
9		VNI IN BE	HS L
		ET AEQVANO	
	45	CA LIGVRVM	
		$\overline{\text{XLIIII}}$ CC	
		S II	
10		IN BENE	HS LXV
		ENIO ETPOP	
11	50	ASPIDIANI	HS CCCLXXV
		GO MARTIA	
		HS $\overline{\text{LXX}}$ ∞ ∞	
		INIBVS	
		$\overline{\text{XV}}$ · N · FILI	
12	55	IANI	HS L
		ACINO	
		TEM FVND	
		RVM	
	60	$\overline{\text{V}}$ IN	
13		BRISO	HS CCCXXV
		ARTINO	
		M FVND	
	45	J AEST HS	
		I RVFI	
14		Q · E · IN	HS CXXXVIII
		LO ET POP	
		EST HS $\overline{\text{LX}}$	
		S FIL	
15	70	NEVENTANA	HS C
		ELLIO VITALE	
		ADF · S S · AEST	
16	75	CI · Q · E · IN	HS LXXXIII
		GVSTINO	
		FVND CAE	
		HS ∞ ∞ ∞	
		L	
17	80	ANI CVM	HS CC
		LNIO SECVN	

COLYMNA SECVNDA.

		ITEM FVND PASTORIANI PERTICA BENEVENTANA PAGO AEQVANO ADF PRISCIA RESTITVTA ET POP AEST HS LX F HS CXXX IN HS VIII N CALLISTVS RVTLI LVPI	
18	6	CRISPIA RESTITVTA FVND POMPONIANI PERTICA BENEVENT PAGO AEQVANO IN LIGVSTINO ADF NASIDIO VITALE AEST HS L IN HS III DXX	HS LXXXIX
(19)		L NAERATIO DIADVMO FVND RVBRIANI IN BENEVENTANO PAGO LIGVSTINO AEST HS XXXIII IN HS ∞	HS XXV
(20)	10	TAMVNO SILVANO FVND TREBELLIANI ET AP PIANI CVM CIRCEIS PAGO ROMANO AEST HS XXXVI IN HS IIII	HS C
(21)	15	NERATIO CORELLIO FVND PACCIANI ET CASAE AVRELIANI ADF IVLJO SATVRINO AEST HS XXII IN HS II N NERATIVS MARCELLVS	HS L
(22)		CN MARCIO RVFINO FVND MARGIANI ET SATRI ANI AEST HS CXXX ITEM FVND IVLIANI AEST HS XIII . ITEM FVND AVILLIANI AEST HS XXXII . ITEM FVND VITELLIANI ET NASEN NIANI ET MARCELLIANI ADF SVELLIO FLACCO AEST HS CXX IN HS X . ITEM FVND CVRIANI ET SATRIANI PAGO HERCVLANO ADF TETTIO ETRVSCO AEST HS XXXV IN HS III ITEM FVNDI ALBIANI CVM CASIS PAGO MEFLANO ADF NONIO RESTI TVTO AEST HS CX IN HS X . ITEM OBLIG VIII FVND CAESIANI IN BENEVENT PAGO TVCIANO ADF MESSIO AFRO AEST HS L IN HS ∞ ∞ ∞ F HS CCCLXVI IN HS XXXII CCCC XXXX	HS ∞ LNI
(23)	20	L TETTIO ETRVSGIANO FVND ALBIANI ET AMA RANTIANI SVRIANI ANNIANI IN BENEVEN TANO PAGO SAECVLANO ADF MARIO RESTI TVTO AEST . HS CL IN HS XII	HS CGC
(24)	21	P TITIO ALICE FVND VEIAEANI IN BENEVENT PAGO ROMANO IN LIGVSTINO ADF CAES N AEST HS XIII IN HS ∞	HS XXV
(25)		VALGIA SECVNDA FVNDI CVRIANI ET MVNA	HS C

	TIANI IN BENEVENT PAGO MEFANO ADF	
	OCTAVIO MODESTO AEST HS <u>XXIII</u> ITEM	
40	FVND PROFIANI IN BENEVENT PAGO CAE	
	LANG ADF GAVIA MYRTALE AEST HS <u>XXIII</u>	
	F HS <u>XXXVIII</u> IN HS ∞ ∞ ∞ ∞	
26	L LONGIO PYRAMO FVND SESTIANI FINIB	HS XXXIII
	BENEVENTANOR PAGO ROMANO ADF	
45	METILIO MARCELLO ET POP AEST HS <u>XX</u> IN	
	HS ∞ DC LXXX	
27	ANNIO RVFO FVND BASSIANI ET VALERIANI	HS CCCL
	CAESIANI PLINIANI CVM SALTIBVS XXV	
	PERTICA BENEVENTANA ADF CAES <u>N</u>	
50	AEST HS <u>CCCL</u> F HS <u>XIII</u>	
28	C IVLIO SATVRNINO FVND PVBLIANI ADF NE	HS CLXXV
	RATIO MARCELLO AEST HS <u>LXXX</u> IN HS <u>VII</u>	
29	IVLIA BECATE FVND CORONIANI ET CERELLIANI	HS C
	ET CASAE CRISPINILL PAGO ROMA ADF CAES <u>N</u>	
35	AEST HS <u>XXIX</u> IN HS ∞ ∞ ITEM FVND	
	CLODIANI PAGO HERCVLANEO ADF TVRPIL	
	LIO LYO AEST HS <u>XXIII</u> IN HS ∞ ∞ F HS <u>LII</u>	
	IN HS <u>III</u>	
30	P CAMVRIO FORTVNATO FVND LVSIANI ET	HS CLXXV
60	CASAE POPILLIANICAE PAGO MEFANO ADF	
	VALERIO VALERIANO AEST HS <u>LXXX</u> IN HS <u>VII</u>	
31	TREBONIO PRIMO FVND APYLEIANI ET CASSI	HS CCXXV
	ANI ET ARELLIANI PAG MEFANI ADF MARCIO	
	RVFINO AEST HS <u>C</u> IN HS <u>VIII</u>	
32	CLODIO CONVENIENTI FVND PRIMIGENIANI	HS CCXXV
65	ET ALBIANI ET SVTORIANI ET SVELLIANI PAG	
	SALVTARI ADF SVELLIO FLACCO ET RVFO EMPT	
	HS <u>CVIII</u> IN HS <u>VIII</u>	
33	L STATORIO RESTITVTO FVND MARCIANI CVM	HS L
70	PARIETINIS ADF CAES <u>N</u> PAG SALVTARE AEST	
	HS <u>XXV</u> IN HS ∞ ∞ <u>N</u> COMICVS	
34	L VIBBIO ANENCLETO FVND FLAVIANI PAGO	HS LXIIS
	MEFLANO ADF NERATIO MARCELLO AEST HS	
	<u>XXX</u> IN HS ∞ ∞ <u>D</u> <u>N</u> HEDONE	
35	NAEVIO VITALE FVND FLAVIANI PAGO MEFLA	HS CXXXIIS
75	NO ADF MARCIO RVFO AEST HS <u>XXVII</u> IN	
	HS ∞ ∞ CCC XXXX ITEM FVND AQVILIANI	
	PAGO · S · S · ADF VMBRIO PRIMO AEST HS <u>XL</u>	
	IN HS <u>III</u> · F · HS <u>LXXXIII</u> IN HS VCCCXL	

COLUMNNA TERTIA.

36	FEROCE FYND VALERIANI VASCLIANI CVM ETINIS PAGO MARTIALE ADF RYTILIO LYOPO ST HS L IN HS ∞ ∞ ∞ ∞ ∞	HS C
37	TRONIO PRIMIGENIO FYND DECIANI PAGO MAR TIALE ADF CAES N AEST HS XXX F HS ∞ ∞	HS L
38	A PLOTIO OPTATO FYND CAMVRIANI PAGO ROMANO IN LIGYSTINO ADF REIP LIGYSTINOR ET POP AEST HS XVIII IN HS ∞	HS XXV
39	P TINTORIO FELIGIONE FYND CALANI CVM PARIET ADF S · S · AEST HS XXXV IN HS ∞ ∞ ∞	HS LXXV
40	Q OCTAVIO MARTIALE FYND AVRELIANI MARGIANI PAGO ARTICVLANO AEST HS LXXXII F HS VIII	HS CC
41	M CAELIO FLACCO FYND ANTIQVI ADF VILLIO FLACCO AEST HS XXV IN HS ∞ ∞ ITEM OBLIG VIII FYND CARPIANI PAGO SALVTARI VILLIO FLACCO AEST HS L IN HS III F HS LXXV IN HS VI	HS CL
42	C VALERIO PIETATE FYND HERCVLEIANI ADF CAES N AEST HS XXV IN HS II · ITEM OBLIGATIONE VIII FYND VIBIANI PAGO S · S · ADF MARGIO RYFINO AEST HS XV IN HS ∞ D F HS XXXX IN HS III D	HS LXXXVIII
43	RE PYBLICA BAEBIANORYM FYND IYLIANI MAIORIS ET MINORIS ET MEDIANI LABEONICAE TVRRICVLAE AEST HS C IN HS X	HS CCL
44	CEIO VESTIGATORE FYND MANLIANI PAGO FASCIANO CAMPI CALEDIANI ADF CAES N AEST HS LXXXIII IN HS VIII ET FYND MARGIANI AEST HS XLV IN HS ∞ ∞ ∞ ∞ F HS CXXXII IN HS XII	HS CCC
45	CEIO VENATORE FYND ANTONIANI CVM CASA PAG BENEVENTANO ADF RYTILIO LYOPO AEST HS XL IN HS IIICLX · ITEM FYND POSTVMIANI PAGO FASCIAE CAMPI DECIANI AEST HS XXX IN HS II D F HS LXX IN HS VDCIX	HS CXLIS
46	OCTAVIO LYBICO FYND PETILLIANI CVM CASIS ET PA RIETINIS PAG HERCVLANI AEST HS C IN HS VIII	HS CCXXV
47	ANTIO GAMO FYND TERENTIANI PATERNI ADF RYTILIO LYOPO AEST HS C IN HS X	HS CCL
48	VERGILIO PROCVLO FYND ALBIANI PAG ALBANO ADF	HS XXV

		SVLPIGIO FLAGGO AEST HS XX IN HS ∞	
49		TVRSELIO PVDENTE FYND CAERELLIANI PAG MEFLA	HS LXXV
40		NO ADF RVBRIO AEST HS L IN HS III	
50		STAFONIO SECVNDO FYND CISPPELLIANI PAGO	HS C
		ADF RVBRIO PRIMO AEST HS L IN HS III	
51		BETVLENO PRISCO FYND SENECEANI PAGO MARTIALE	HS LXIIS
		ADF RVTHLIO LVPO AEST HS XXX IN HS ∞ ∞ D	
52	45	STATORIS PRISCA ET PVDENTE FYND LVGLIANI PAGO	HS L
		MARTIALE ADF SEPPIO FEROCO AEST HS XXXX IN HS II	
53		BEDDIO FEROCO FYND VALERIANI PAGO MARTIALE ADF	HS XXV
		VMBRIO PRIMO AEST HS XX IN HS ∞	
54		LIVINIO PROCVLO FYND PETICIANI PAGO LIBICANO	HS XXV
50		ADF VIBBIO MODESTO AEST HS XX IN HS ∞	
55		SOSIO SECVNDO FYND CVRTIANI PAGO S S ADF	HS CXXV
		S S AEST HS LV IN HS V	
56		VIBBIO MODESTO FYND FAMILIARI KAQVAERATA	HS CCL
		PAGO LIBITINO ADF CAELIO MAXIMO AEST	
55		HS CXXII IN HS X	
57		HELVIO MODESTO FYND GEMINIANI TEIANI	HS LXXXVIII
		ADF CAELIO MAXIMO AEST HS XLII IN HS	
		III D	
58		LICINIO LIBERALE FYND VAREIANI CVM CASA	HS L
60		FOEDERNA ADF NERATIO MARCELLO AEST	
		HS XXVII IN HS II	
59		ANTISTIS IVSTO ET PRISCO FYND LYCEIANI GAL	HS L
		LIANI PAG MARTIALE ADF VMBRIO PRIMO	
		AEST HS XXX IN HS II	
60	65	M SEPTICIO CRESCENTE FYND VETTIANI MINOR	HS CL
		IN BENEVENT PAG MEFLANO ADF TREBIO AMPLI	
		ATO AEST HS L IN HS ∞ ∞ ∞ ∞ ITEM FYND	
		DOMITIANI PAG HORTICVLANO ADF OCTAVIO	
		PROCVLO AEST HS L IN HS ∞ ∞ F HS C IN HS VI	
61	70	NONIO RESTITVTO FYND NONIANI IN BENEVENT	HS LXXV
		ADF OCTAVIA VENVSTA AEST HS L IN HS III	
62		COSINIO COSMO FYND PETRONIANI IN BENEVENT	HS LXXXIX
		PAG MEFLANO ADF SEPTICIO RVFO AEST HS L	
		IN HS ∞ ∞ ∞ D LX	
63	75	TREBIO AMPLIATO FYND VERGILIANI IN BENEV	HS LXXV
		PAGO S S AEST HS L IN HS III	
64		STENIO FELICE FYND SENIANI VALINTIANI ET	HS CCCC
		OCTAVIANI AEST HS CC IN HS XVI	
65		BADIO SATVRNINO FYND VEDIANO IN BENEVENT	HS LXXV

50	PAGO CETANO ADF FOLIO ORIENTE AEST HS LX	
	F HS ∞ ∞ ∞	
66	AFINIO COGITATO FVND IN BENEVENT PAGO	HS C
	CATILLINO FINIBVS AEST HS LX IN HS ∞ ∞ ∞ ∞	

EMENDATIONES VARIAE.

In titulo, linea 1, post AVG, est vestigium litteræ G, quod cum æs Mommsenius recognosceret, abesse notavit. — L. 3, post hæc PRA, pars litteræ E. — In eadem lin., litteræ fractæ ITIO possunt esse TIO, ITO, PIO. — Lin. 4, prima littera potest esse aut T cum puncto (ita Agostino, Garrucci) aut E dimidiata. — In eadem lin. L, quod restat ex L.

Col. I, lin. 1, ante ICANO, Garruccius vidit vestigium litteræ T, supplens : pertICANOlana; quod mihi admodum incertum videtur, quum Mommsenius nihil ipse ante ICANO viderit, supplens : pago libICANO. — L. 3, et RET et REI Mommsenio legi posse visum est; unde Garruccius proposuit REIPROManæ. — L. 11, CAAETRY male ut ipse postea confessus est Garruccius legerat. — L. 14, potest legi ANLIA et MILIA; vel etiam VMILIA. — L. 21, Mommsenio visum est procedere vestigium litteræ T. Garruccius proposuerat : obligatiONE REIp. Ligustinorum, quod cum ære minime convenisse Mommsenius putat. — L. 23, fortasse olim scripta fuit. — L. 34, FILI aut FILO. Mommsenius FILI legit, quod postea admisit Garruccius. — L. 63, Garrucc. EM FVND, sed Mommsenius primam litteram non vidit.

Col. II, l. 27, TVCIANO quod probabilius quam LVCIANO Mommsenio videtur. — L. 31, legi potest et ANNIANI et MINIANI. — L. 43, MEYELLO sec. Garruccius, quem errorem postea ipse agnovit.

Col. III, l. 13, CL legitur; CC errore incisoris Garrucciani. — L. 14, XXXI, pro XXV Tabul. Garrucciana, errore incisoris antiqui, quem ab ipso statim correctum esse Garruccius tertius curis adseverat. — L. 18, pro XXV, sculptor antiquus primum posuerat XXVI. — L. 37, PAGO, tabul. Garruccian, sed PAG Garrucc. in textu et ceteri omnes. Tabulam hic non examinavit Mommsenius. — L. 46, SEBBIO Garruccius, SEPPIO Mommsenius quod postea Garr. verum esse vidit. — L. 53, R in FAMILIARI, E in KAQVAERATA superne truncatae sunt, satis tamen apparent. — L. 56, TEIANI Mommsenio visum est; TEBANI, Garr. — L. 63, SEPTIGIO CRESCENTI, Garr. male; SEPTICIO legitur. — L. 72, COSENIO, Garr. male. — L. 78, OCTAVIANL errore incisoris, tab. Garrucc. — CL pro CC Tab. Garr. male.

TABVLA HYPOTHECARIA
EX INSCRIPTIONE LIGVRVM BAEBIANORVM COMPOSITA

TABULA HYPOTHECARIA EX INSCRIPTIONE LIGURUM BÆBIANORUM

COMPOSITA.

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS Funderum singulorum.	Hypotheca singula- rum expresse.	PAGI.	PRÆTICE.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Funderum summam.	Hypotheca summa- rio expresse.	USURÆ (2 1/2 %).	
1.		172 000	(18 000)				172 000	(18 000)	370	
2.Vellani.....	(8 000)				(8 000)	150	
3.		(16 000)				(16 000)	366,50	
4.		(11 750)				(11 750)	390	
5.Bianchi.....	50 000	(5 000)				50 000	(5 000)	136,50	
6.Arconiasa.....	66 000	(6 800)				66 000	(6 800)	156	
7.Corellia.....	94 000	(9 000)	Beneventanus.	(Lig.)	(Lig.)	94 000	(9 000)	140	
8.Ius Maximus.....	36 000	(4 000)				(102 000)	(4 000)	110
Stiliani.....	66 000								
		102 000								
9.Zili.....	44 300	3 000	Aquanus.	(Ben.)	(Ben.)	44 300	3 000	80	
10.		(2 000)	Beneventanus.	(Lig.)	(Lig.)	(2 000)	60	
11.Sapidioli.....	72 000	15 000	Martini.	(Lig.)	(Lig.)	72 000	15 000	270	
12.		3 000				3 000	50	
		(18 000)				(18 000)	330	
13.		(9 500)				(9 500)	187,50	
14.		(4 000)			(Ben.)	(4 000)	100	
15.Cm.....	(8 500)			Lig.	(3 500)	83,50	
16.Stil.....	120 000	(8 000)	Aquanus.	(Ben.)	(Lig.)	120 000	(8 000)	300	
	F. Pusterlamm.....	120 000	8 000							
17.	Crispia Basilica.	F. Pompeianus.....	50 000	3 350	Aquanus.	Ben.	Lig.	50 000	3 350	80
18.	L. Nervius Didymus.	F. Sabinus.....	34 000	1 000	Lignatus.	(Ben.)	Ben.	34 000	1 000	35
19.	Thersites Mavrus.	F. Trebellianus et Appianus cum Cirois.....	46 000	4 000	Romanus.			46 000	4 000	100
20.	Nervius Corellia.	F. Pacilianus et cam et Aure- lianus.....	72 000	2 000				72 000	2 000	50
Sequenti pagina addantur.....								131 150	3370	

POSSEDERIVM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS. Fundorum singulorum.	Hypotheca singula- rum expressa.	PAGI.	PARTICM.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Fundorum summam.	Hypotheca summa- rum expressa.	REURÆ (2 ½ %).
<i>Summa præcedentis pagine.</i>								131 150	3 779
72. C. Marcus Rufinus.	P ⁱ Marcianus et Satrianus..... P. Julianus..... P. Avilius..... P ⁱ Viciatius et Naemianus, et Marcellianus..... P ⁱ Corianus et Satrianus..... P. Albani cum casis..... P. Celsus.....	150 000 14 000 42 000 150 000 35 000 110 000 50 000	(56 440) 10 000 3 000 19 000 3 000	(Herculanens.) Herculanens. Neftanus. Tuchanus.	(Lig.) (Ben.)	(Lig.) Ben.	405 000 47 440	1 061	
	<i>Suprand</i>	501 000 35 000	42 140						
73. L. Titius Eruasianus.	P ⁱ Albani et Amaranthianus- Sorianus Amianus.....	150 000	12 000	Saculanens.	(Ben.)	Ben.	150 000	12 000	300
74. P. Titius Aiaz.	P. Volcanus.....	14 000	1 000	Romanus.	Ben.	Lig.	14 000	1 000	25
75. Valgia Secunda.	P ⁱ Corianus et Manalianus..... P. Prullus.....	24 000 26 000	4 000	Neftanus. Corianus.	(Ben.) (Ben.)	Ben.	48 000	4 000	100
		48 000							
76. L. Longus Pyramus.	P. Celsianus.....	30 000	1 620	Romanus.	(Ben.)	Ben.	30 000	1 620	43*
77. Anselm Rufus.	P ⁱ Decianus et Valerianus- Cumanus-Pricianus cum Sal- tibus 30.....	451 000	14 000		Ben.	(Ben.)	451 000	14 000	350
78. C. Julius Satrianus.	P. Publianus.....	80 000	7 000				80 000	7 000	175
79. Julia Neceas.	P ⁱ Corneianus et Cereilianus, et casis Cripitidis..... P. Clodianus.....	36 000 25 000	3 000 3 000	Romanus. Herculanens.	(Lig.) (Lig.)		12 000	4 000	100
		32 000	4 000						
80. P. CamarinusFortunatus.	P. Lucianus et casis Popili- anens.....	80 000	7 000	Neftanus.			80 000	7 000	172
81. Trebonius Primus.	P ⁱ Apollonius et Caelianus, et Arelhanus.....	100 000	5 000	Neftanus.			100 000	5 000	255
82. Glodius Conventius.	P ⁱ Primitivianus et Albanius, et Sorianus et Suetilianus.....	109 000	9 000	Salutaris.	(Lig.)	(Lig.)	100 000	9 000	256
83. L. Statorius Remulus.	P. Marcianus cum parietinis..	35 000	2 000	Salutaris.	Id.	Id.	35 000	2 000	50
84. L. Vibius Anonellus.	P. Flavianus.....	30 000	3 500	Neftanus.			30 000	3 500	85,50
85. Nervus Vitalis.	P. Flavianus..... P. Aquilianus.....	35 000 40 000	3 340 3 000	Neftanus. Id.			84 000	3 340	155,50
	<i>Denarii</i>	57 000 17 000	3 340						
86.Favus.	P ⁱ Valerianus-Vacilianus cum (parietinis).....	50 000	4 000	Martialis.	(Lig.)	(Lig.)	50 000	4 000	100
87. P ⁱ Iulius Primitivianus.	P. Decianus.....	30 000	3 000	Martialis.	Id.	Id.	30 000	3 000	50
<i>Sequenti pagine additur</i>								354 000	4 452

(1) In inscriptione non expressum.

(2) In inscriptione, Col. II, lra. 42, legitur XXXIIX, quod mendosum, pro XXXII.

POSSESSORUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS. Fundorum singulorum	Hypothecae singula- rum expressae.	PAGI.	PRÆTORIA.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Fundorum summam.	Hypothecae summa- rum expressae.	USURAE (9 1/2 %).
<i>Summae praecedentis paginae.....</i>								216 000	6 412
38. A. Plotius Opatos.	F. Camerinus.....	10 000	1 000	Romanus.	(Lig.)	Lig.	10 000	1 000	50
39. F. Tintorius Felicio.	F. Calanus cum parietinis.....	35 000	5 000				35 000	5 000	10
40. Q. Octavius Martialis.	F. Aurelianus-Marcianus.....	97 000	5 000	Aurelianus.	(Lig.)	(Lig.)	97 000	6 000	500
41. M. Caelius Flaccus.	F. Anticus..... F. Carpiacus.....	55 000 50 000	5 000 4 000	Salutaris.	(Lig.)	(Lig.)	75 000	6 000	150
		75 000	6 000						
42. G. Valerius Pius.	F. Herculanus..... F. Vibianus.....	50 000 15 000	5 000 1 500	Salutaris. Salutaris.	(Lig.) Id.	(Lig.) Id.	60 000	5 500	87,50
		40 000	5 500						
43. Respublica Bubio- rum.	F. Julianus major et minor et Medianus Labonius Turri- culus.....	100 000	10 000				100 000	10 000	550
44. Caelus Vestigalis.	F. Maclinus..... F. Marcianus.....	90 000 65 000	8 000 4 500	Faciens Campus Galidia- nus.	(Lig.)	(Lig.)	125 000	12 000	300
	<i>Superant.....</i>	145 000 10 000	15 000						
45. Caelus Venator.	F. Antonianus cum casis..... F. Postumianus.....	40 000 50 000	5 100 5 500	Benevolentis. Faciens Campus Devisatus.	(Lig.) (Lig.)	(Lig.) (Lig.)	10 000	5 000	141,50
		70 000	5 600						
46. Octavius Lyticus.	F. Padilianus cum casis et pa- rietinis.....	100 000	9 000	Herculanus.	(Lig.)	(Lig.)	100 000	9 000	525
47. Antius Caelus.	F. Terentianus Paucius.....	100 000	10 000				100 000	10 000	550
48. Vergilius Proculus.	F. Albanius.....	20 000	1 000	Albanus.	(Lig.)	(Lig.)	20 000	1 000	75
49. Turaelius Pudens.	F. Carullianus.....	50 000	5 000	Medianus.			50 000	5 000	75
50. Sabinus Secundus.	F. Clapellianus.....	90 000	4 000	(Medianus?)			50 000	4 000	100
51. Sabinus Prius.	F. Senecianus.....	20 000	5 500	Martialis.	(Lig.)	(Lig.)	20 000	5 500	62,50
52. Sabinus Prius et Pu- dus.	F. Lucilianus.....	60 000	5 000	Martialis.	Id.	Id.	40 000	5 000	60
53. Sabinus Ferox.	F. Valerianus.....	50 000	1 000	Id.	Id.	Id.	30 000	1 000	75
54. Livius Proculus.	F. Pedicianus.....	20 000	1 000	Libianus.	Id.	Id.	30 000	1 000	75
55. Sabinus Secundus.	F. Curtianus.....	55 000	5 000	Id.	Id.	Id.	15 000	5 000	125
56. Vibius Modestus.	F. Familia Ragnus.....	175 000	10 000	Libianus.	Id.	Id.	175 000	10 000	200
57. Vibius Modestus.	F. Gemilianus Teianus.....	45 000	5 500				45 000	5 500	67,50
58. Licinius Liberalis.	F. Varianus cum casis Foe- deris.....	57 000	5 000				57 000	5 000	50
<i>Sequenti paginae adduntur.....</i>								201 500	6 631

POSSESSIVUM NOMINA.	FUNDI OBLIGATI.	Estimatio in HS. fuderum singulorum.	Hypotheca singula- rum expressa.	PAGI.	PRATICA.	CIVITATES.	Estimatio in HS. Fuderum summarum.	Hypotheca summa- rum expressa.	USURA (7 1/2 %).
<i>Summa praecedentis paginae.....</i>								841 346	6 631
59. Aemilius Justus et Pri- ncip.	F. Loricatus Gallianus.....	30 000	3 000	Martialis.	(Lig.)	(Lig.)	30 000	3 000	50
60. M. Sepulchri Crescenti.	F. Vettianus minor.....	50 000	4 000	Mediana.	(Ben.)	Ben.	100 000	6 000	150
	F. Domitiana.....	50 000	3 000	Hortulana.	(Lig.)	(Lig.)			
		100 000	7 000						
61. Nereus Basilianus.	F. Nocianus.....	50 000	3 000	(Ben.)	Ben.	50 000	3 000	75
62. Caelius Caelius.	F. Petronianus.....	50 000	3 500	Mediana.	(Ben.)	Ben.	50 000	3 500	39
63. Trebius Amplianus.	F. Vergilianus.....	50 000	3 000	Mediana.	(Ben.)	Ben.	50 000	3 000	75
64. Sarcus Felix.	FF. Severus Valentinus et Oc- tavianus.....	200 000	15 000	200 000	15 000	400
65. Indus Saturninus.	F. Vedianus.....	60 000	3 000	Cotianus.	(Ben.)	Ben.	60 000	3 000	75
66. Aemilius Cogitatus.	F.....	60 000	4 000	Codilianus.	(Ben.)	Ben.	60 000	4 000	100
								401 346	10 645

FINIS.

(VOLUMINIS VVM. PROFESSI SVNT
FUNDI. QUI EST IN VELEATE
PAGERO ET POPHS. CVIII
ACC

Tabula Viteatium

Dionysius - Pura

